

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio Prima Proæmialis. Quomodo debeant Catholici revereri, & propugnare hoc decretum Innocentij XV. Vbi de qualitatibus huius decreti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

DISERTATIO PRIMA

PROÆMIALIS.

Quomodo debeant Catholici revereri, & propugnare hoc decretum Innocentij XI. Vbi de qualitatibus huius decreti.

CAPUT I.

An Romanus Pontifex loquens ex Cathedra possit errare in materia morum?

1. **L**atissime egi de hac materia in 1. part. Crif. Theol. disp. 9. præcipue cap. 6. & cap. 20. contra eam opinionationem Caramuclis, quod *Non datur in mundo visibili autoritas damnandi opiniones probabiles.* Sed cum ea tractatio maxime necessaria sit ad intelligendam autoritatem huius decreti, durum videbitur lectori, quod illum mittam ad quærendum eam primam partem meæ Crifis præfatæ. Ideo ergo quamvis nimis importunus videar, scribendo eadem semel & iterum; placuit tamen consulere potius utilitati Lectoris, quam metuere meæ existimationi. Quare in præfenti disertatione multa repetam ex ea disp. 9. quibus multa etiam superaddam ad complementum materiæ.

ARTICULUS I.

Quid censeant Theologi de hac quæstione?

SUMMARIUM.

Quod Pontifex erret in materia morum, repugnat sanctitati Ecclesiæ. Ex

Suario, Bellarmino, Cano, & pluribus alijs. n. 2. & seqq.

Si Pontifex erraret in materia morum, erraret etiam circa Fidem. Ex eisdem authoribus. n. 4. & seqq.

Quare Pontifex non possit errare in approbatione Religionum? Ex S. Thom. n. 16.

Quomodo Authores distinguant materiam morum à materia Fidei? n. 17.

An doctrina tradita non solum intelligatur, quando præcipit, sed etiam quando approbat, vel reprobatur? n. 18.

2. **L**N loco citato scripsi hæc, quæ reproduco, aliquibus superadditis Certissimum est inter Catholicos Doctores, Romanum Pontificem loquentem ex Cathedra errare non posse in materia morum. Ita P. Suarez disp. 5. de Fide, sect. 8. num. 7. Attentione digna sunt eius verba: *Approbare autem turpia pro honestis, & e converso, damnare honesta tamquam iniqua, repugnat virtuti, & sanctitati Ecclesiæ; & ideo in his etiam non potest errare Pontifex.* Pro quo citat alios Doctores. Idem docet tom. 3. de Religion. lib. 2. cap. 17. num. 19.

Suar.

3. Ex quibus verbis hæc resultat demonstratio. Certissimum est ex Fide, Ecclesiam esse sanctam: sed approbare turpia pro honestis, & damnare honesta tamquam iniqua, repugnat

nat sanctitati Ecclesie : ergo repugnat principio certissimo. Sed quod repugnat principio certissimo, est certissime falsum, ergo certissime falsum est, quod Ecclesia possit approbare turpia pro honestis, & damnare honesta tamquam iniqua. Sed quod Romanus Pontifex docet Ecclesiam, Ecclesia approbat (hoc enim nomine intelligimus Ecclesiam cum suo capite) & quod Pontifex docet damnandum, Ecclesia damnat : ergo si Romanus Pontifex posset approbare turpia pro honestis, & damnare honesta tamquam iniqua, illa approbaret, & hæc damneret Ecclesia.

4. Idem tamquam certissimum tenet Card. Bellarminus lib. 4. de Romano Pontifice, cap. 1. ubi pollicetur, se demonstraturum, iudicium Romani Pontificis esse infallibile in materia Fidei, & morum. Et circa materiam morum id præstat cap. 5. in cuius fine hæc habet verba. *Quod autem non possit Pontifex errare in moribus per se bonis, vel malis, probatur. Nam tunc Ecclesia non posset vere dici sancta: ut in symbolo Apostolorum vocatur. Nam sancta dicitur potissimum ob sanctam professionem, ut alibi ostendimus; quia nimirum legem, & professionem sanctam proficitur, quæ nihil docet falsum, nihil præcipit malum. Secundo, quia tunc necessario erraret circa Fidem. Nam Fides Catholica docet, omnem virtutem esse bonam, omne vitium esse malum: si autem Papa erraret præcipiendo vitia, vel prohibendo virtutes, teneretur Ecclesia credere, vitia esse bona, & virtutes malas.*

5. Idem docet Canus lib. 5. de locis cap. 5. conclus. 2. §. Deinde. Vbi ita ait: *Si enim Ecclesia, vel expresso iudicio, vel lege lata turpia probaret, aut reproberet honesta, hic iam nimirum error non solum Fidelibus pestem, ac perniciem afferret, sed Fidei etiam*

quodammodo adversaretur, quæ omnem virtutem probat, universa vitia condemnat. Vbi notanda sunt ea verba; vel expresso iudicio, vel lege lata: utroque enim modo repugnare sanctitati Ecclesie, & veritati Fidei, affirmat Canus. Et mox: Ita si errat illa, Christus nobis erroris aut hor est. Quod qui videat, non modo indocte, sed etiã impie faciat, si Ecclesiam in morum doctrina errare contendat.

6. Et licet Canus videatur prius limitasse conclusionem, dicendo, Ecclesiam non posse errare in materia morum, qui necessarij sunt ad salutem, quasi sint alij mores non necessarij ad salutem, in quibus possit errare; cæterum in duabus periodis proxime relatis fati declaravit, honestatem cuiuslibet moris ut profectio, ne dignam, & turpitudinem cuiuslibet moris ut fugiendam, esse mores necessarios ad salutem, in quorum approbatione errare Ecclesia non possit. Nam doctrina de honestate, vel turpitudine cuiuslibet actionis moralis est necessaria ad salutem; pendet enim salus animarum ex eo, quod dignoscatur, quidquid turpe, & quidquid honestum occurrerit.

7. Idem tradit sylvester verb. Fides, num. 2. ubi sic ait: *Ad Fidem pertinet inherere determinationi Pontificis Summi in his, quæ sunt Fidei, imo etiam in his, quæ spectant ad bonos mores, quia in huiusmodi etiam Ecclesia errare non potest, & consequenter nec Caput eius, in quantum Caput, sive in quantum Pontifex.*

8. P. Castro Palao tom. 1. tract. 4. disp. 1. punct. 3. num. 4. docet esse de Fide, non posse Romanum Pontificem errare statuendo aliquid à tota Ecclesia observandum, quod legi divinæ, vel naturali contrarium sit. Et tenet etiam, id esse de Fide, loquendo de lege, seu constitutione lata pro vna Provincia, cum Mag. Bafiez 2. 2. quæst.

C. Palao

quæst. 1. art. 10. dub. 6. conclus. 1. in breviori Commentario.

9. Cuius Magistri verba hæc sunt. *Summus Pontifex, aut Ecclesia in ferendis legibus ad totius Ecclesie necessarios mores spectantibus non potest errare. Probatum conclusio. Nam Christus D. Mathæi 16. & 18. & Ioannis 20. promisit, & tradidit claves Regni calorum Petro, & successoribus, ut fidelibus aperirent caelestem ianuam: sed regnum calorum clauditur non solum ignorantia Fidei, sed etiam rerum agendarum: ergo in Ecclesia clavis potestatis est ad firmiter statuendum de moribus observandis à Fidelibus. Vide infra num. 16.*

10. P. Granada 2. 2. controv. 1. tract. 7. disp. 2. sect. 2. num. 11. sic ait: *Quod attinet ad morum doctrinam, non minus certum est, non posse definiri à Pontifice esse bonum id, quod peccatum est, quam est certum, non posse errare in doctrina Fidei.*

11. P. Valencia 2. 2. disp. 1. quæst. 1. punct. 7. quæst. 6. §. 40. id ipsum late probat; & id intelligere, non solum errare non posse Pontificem in rebus Fidei, sed neque quoad mores, constat ex §. 41. vers. *Respondeo si Pontificis. illis verbis. Ita absque ulla restrictione dicendum est, quidquid Pontifex in rebus controversis ad pietatem spectantibus determinat, infallibiliter illum determinare, quando, ut expositum est, universam Ecclesiam obligat.* Et versu. *Ad aliud. eamdem infallibilitatem attribuit Pontifici, quando approbat aliquod vitæ Religiosæ institutum; id enim spectat ad mores.*

12. P. Petrus Hurt. 2. 2. tom. 2. disp. 163. §. 139. sic ait. *Recognosce... præsertim Cardin. Bellarminum tom. 1. lib. 4. de Romano Pontif. cap. 5. asserentem, Pontificem errare non posse approbando malum pro bono. Contra quam doctrinam solum scripsere heretici non nulli; quos refert, & refellit P. Gretser.*

rus tom. 1. in defensione eius capitis. Et quidem si Pontifex posset ea in parte errare, etiam posset in doctrina existimare licere, quod non licet; & eius occasione Fideles etiam errarent.

12. Lugo Card. disp. 20. de Fide sect. 3. num. 109. sic ait: *Hinc enim colligunt Theologi, summum Pontificem non posse errare in decretis morum, quæ pro Ecclesia universali proponit: quia, ut notavit Bellarminus lib. 4. de Rom. Pontif. cap. 5. si Pontifex loco virtutis præciperet vitium, Fideles, qui obedire tenentur Pontifici, deberent credere, vitium esse bonum, ut illud honeste amplecterentur, in quo iudicio deciperentur, & errarent omnes.*

13. Petrus de Aragon 2. 2. quæst. 1. art. 10. tract. de Summo Pontifice dub. 2. §. *Ais tamen. sic ait: Papa cum definit doctrinam Fidei, & morum, eamque proponit toti Ecclesie credendam, nullo modo potest errare.* Et pro ea citat S. Thomam in eadem quæst. 1. art. 10. & in tract. contra errores Græcorum cap. 67. Caietanum tract. de primatu Ecclesie Romanæ cap. 13. & de autoritate Papæ & Concilij cap. 9. Turrecrematam lib. 2. Summæ Ecclesie cap. 109. Albertum Pighium lib. 4. de Ecclesiastica Hierarchia cap. 2. Driedonem lib. 4. de Ecclesiasticis dogmatibus cap. 3. Victoriam in relect. de potestate Ecclesiæ & Roffensem art. 28. contra Lutherum.

15. Idem late docet Diana part. 1. tract. 2. de infallibilitate decretorum Pontificis, in appendice resol. 13. & apud ipsum Malderus 2. 2. quæst. 1. dub. 6. Turrianus disp. 16. dub. 2. Sylvius lib. 4. de controv. quæst. 2. art. 13. & alij. Tenet etiam P. Conink de Fide disput. 12. dub. 5. conclus. 5. & P. Gretserus ubi supra: idem docet P. Arriaga tom. 5. disp. 9. num. 26. & P. Franciscus Amicus tom. 4. disp. 7. de Fide sect. 2. n. 56.

16. Ob hanc rationem certum

B

omnino

omnino esse, quod Romanus Pontifex... Pontificem errare non posse in materia Fidei...

Notabis secundum predictos Auctores non solum pro certo affirmare, non posse errare Pontificem Romanum in his, quae praecipue...

ARTICULVS II

Sanctos Patres in eadem stare sententia.

Idem late hoc dicitur... Pontificem errare non posse in materia Fidei, commune est Sanctis Patribus...

Non oportet de hac Romana Pontificem in materia Fidei... Pontificem in materia Fidei non posse errare...

Innocent. I.

alioquin

Null. 9

Quar-

Vertical marginal notes on the left side of the page, including references to 'S. Thomas opuscul. 1.9. art. 4.' and 'S. Bernadus. n. 25.'

Quartum, quod hoc genus consulendi Romanum Pontificem in his, sit iuxta *antiquae traditionis exempla*, & iuxta *Ecclesiasticam disciplinam*. Quintum, quod hoc genus consulendi Pontificem *firmat nostrae Religionis vigorem*: quae verba magnam important securitatem certitudinis. Sextum, id genus consulendi Pontificem esse debitum Sedi Apostolicae: quod non aliter potest esse debitum, nisi propter assistentiam Spiritus Sancti à Christo Domino promissam. Et tandem nota in hac epistola Innocentij I. multa alia contineri, quae hoc ipsum maxime confirmant.

22. Idem Innocentius I. ad Patres Concilij Milevitani epist. 93. inter epistola S. Augustini, ait: *Per omnes provincias de Apostolico fonte petentibus responsa semper emanant, praesertim quoties ratio Fidei ventilatur*. Vbi ea dictio *Praesertim* clare significat, non solum quo ad articulos Fidei, sed etiam quo ad alia spiritualia negotia, iudicio Romanae Cathedrae standum esse. Et quae alia sunt spiritualia negotia ultra Fidem, nisi quae ad mores pertinent?

Gregor. 23. S. Gregorius Magnus lib. 4. epist. 52. sic loquitur. *Si quam vero contentionem (quod longe faciat Divina potentia) de Fidei causa evenire contigerit, aut negotium emergerit, cuius vehemens sit fortasse dubietas, & pro sui magnitudine, iudicio Sedis Apostolicae indigeat; examinata diligentius veritate, relatione sua ad nostram studeat perducere notionem, quatenus à nobis valeat congrua SINE DVBIO sententia terminari*. Vbi notandum est, loqui Gregorium, & de rebus Fidei, & de alijs negotijs magnis, scilicet spiritualibus: quae autem alia sunt negotia distincta ab articulis Fidei, nisi quae pertinent ad normam recte vivendi? Et nota id verbum *Sine dubio*, quod certitudinem importat.

24. Innocentius III. in cap. *Maiores*. De Baptismo sic ait: *Maiores Ecclesiae causas, praesertim articulos Fidei contingentes, ad Petri Sedem referendas intelligit, qui eum, quarenti Domino, quem discipuli dicerent ipsum esse, respondisse notabit: Tu es Christus Filius Dei vivi, &c.* Vbi idem notandum est, quod in Innocentio I. circa eam dictionem *Praesertim*.

25. S. Bernardus epist. 190. ad Innocentium sic ait: *Oportet ad vestrum referri Apostolatum pericula quaeque, & scandala Regni Dei, ea praesertim quae de Fide contingunt*. Vbi ea dictio *Praesertim*, ut supra notavi, satis clare significat, non solum determinanda esse à Pontifice *ea, quae de Fide contingunt*, sed reliqua scandala, scilicet ad mores spectantia.

ARTICVLVS III.

Hanc fuisse perpetuam Ecclesiae consuetudinem, & traditionem.

SUMMARIVM.

Perpetua consuetudo Fidelium consulendi Romanum Pontificem circa Fidem, & mores, exemplis Sanctorum Patrum confirmatur. n. 26.

Ex Patribus Concilij Carthaginensis, Niceni, & Chalcedonensis id confirmatur. n. 27.

S. Hieronymus consulit Damasum, an debeat concedere in Trinitate unam, vel potius tres hypostasas. n. 28.

Alia consultatio S. Hieronimi. n. 29.

S. Augustinus laudat hanc consuetudinem. n. 30.

S. Polycarpus, & S. Irenaeus consulunt Romanum Pontificem. n. 31.

Ex S. Leone Papa confirmatur eadem consuetudo. n. 32.

Item ex Anastasio Papa. n. 33.

Consultatio Episcoporum Baticæ & Toletanæ Prouinciæ missa ad S. Anterum. n. 34.

Item Tarraconensium, & Patrum Concilij Ephesini. ibid.

Epistole decretales Pontificum, & quinque libri decretalium ostendunt eamdem consuetudinem. n. 35.

Et ibi testimonium S. Cyrilli.

Iudicium Melchioris Cani de hac Ecclesiæ consuetudine. n. 36.

Consultatio octoginta quinque Episcoporum Gallia super Iansenismo. n. 37.

Non est credibile, Episcopos recentiores ab hac doctrina recessisse. n. 38.

Firma Fidelium persuasio, quod dum sequuntur Romanam Cathedram, procedunt sine periculo errandi. n. 39.

26. **H**æc omnia efficacissime confirmantur ex vetusta, & assidue consuetudine, ab initio nascentis Ecclesiæ, consulendi Romanum Pontificem in quibuscumque dubijs, & controversijs, quæ oriebantur circa Fidem, & mores, & exempla Sanctorum Patrum in eiusmodi dubijs consulentium Romanum Pontificem, manifeste declarant, quam alte in mentibus omnium Fidelium erat repositum, se per securam viam gradi, dum ex Consilio Romani Pontificis incederent: quod nequaquam facerent, nisi esset firma omnium Fidelium persuasio, in his Romanum Pontificem errare non posse propter promissam à Christo specialem assistentiam Spiritus Sancti.

27. Ideo Patres Concilij Carthaginensis, vt supra retuli, in ijs, quæ constituerant, aut in quibus consulendis conveniebant, consulebant Innocentium I. Ita Patres Nicænæ Synodi scribunt ad Sylvestrum Papam: *Quid quid constituimus, precamur, vt vestri oris consortio confirmetur*, & Patres

Concilij Chalcedonensis ad Leonem Papam: *Omnem vobis gestorum vim insinuauimus ad eorum, quæ à nobis gesta sunt, firmitatem, & consonantiam.*

28. Ideo etiam Sanctus Hieronymus in epist. ad Damasum, dum in Ecclesia significatum huius nominis Hypostasim, non erat satis notum, quin potius super illo magnæ erant excitatæ controversiæ, imo & ipse Hieronymus existimabat idem esse Hypostasim, atque *visam*, sive substantiam. Sic enim ait: *Tota secularium litterarum schola nihil aliud hypostasim, nisi visam no-uit.* Et mox: *Sufficiat nobis dicere vnâ substantiam, tres personas subsistentes, perfectas, æquales, coeternas. Taceantur tres hypostasim, si placet; & vna teneatur.* Et cum huic opinioni tenaciter ad hæretet Doctor maximus, sic scribit Romano Pontifici: *Decernite, si placet obsecro; non timebo tres hypostasim dicere, si iubetis.* Et in fine epistolæ ait: *Quam ob rem obtestor Beatitudinem tuam per Crucifixum mundi salutem, per hominon Trinitatem, vt mihi epistolis tuis sive tacendarum, sive dicendarum hypostasim detur auctoritas.* Sed quare non timebat Hieronymus, cum res esset dubia pro tunc? Vtique non timebat, quia sciebat, quod Pontifex decernendo, sua auctoritate dat illi omnimodam securitatem, qualem dat assidue Spiritus Sancti assistentis protectio. Ideo in epist. 2, ad Damasum, quæ incipit, *importuna*, & in qua postulat à Pontifice decisionem de ea materia, scilicet de significatione huius vocis *Hypostasim*, ait: *Ego interim clamito: si quis Cathedra Petri iungitur, meus est.*

29. Similiter dubitans Hieronymus, quibus Episcopis communicare deberet, timens, ne hæreticis adhereret pro Catholicis in præfata epist. ad Damasum, cum consulit de hac re, & ait: *Obtestor Beatitudinem tuam per Cru-*

Crucem Domini, vt qui Apostolos honore sequeris, sequaris & merito. Vt mihi litteris tuis, apud quem in Syria debeam communicare significes. Quare eam viam assumit Hieronymus in dubijs, nisi quia hac via Romani Præfulis errari non potest?

S. Aug. 30. S. Augustinus lib. 1. contra Iulianum cap. 4. laudat hanc consuetudinem veterum Patrum etiam in Concilijs Congregatorum, illis verbis: *Quid enim potuit vir ille Sanctus (Innocentius I.) Africanis respondere Concilijs, nisi quod antiquitus Apostolica Sedes, & Romana cum cæteris tenet perseueranter Ecclesia.*

31. S. Polycarpus (vt refert S. Hieronymus lib. de Script. Eccles.) Romanum petijt ad Anicerum Pontificem propter quasdam super die Pasche questiones. S. Irenæus (vt refert S. Hieronymus ibid.) Presbyter Ecclesiæ Lugdunensis legatus missus est ad Eleutherium Pontificem maximum ob quasdam Ecclesiæ questiones.

S. Leo. 32. S. Leo Papa epist. 89. ad Episcopos Viennensis Prouinciæ declarans Christi institutionem de Suprema potestate Petri, & successorum eius, illam probat ex consuetudine consulendi eam Romanam Sedem.

Anastaf. 33. Anastasius Papa scribens Episcopis Germaniæ, & Burgundiæ, satis clare significat hanc vniuersalem consuetudinem consulendi in omnibus questionibus, & dubijs Romanam Cathedram. Ait enim: *Exigit dilectio vestra, ex autoritate Sedis Apostolicæ vestris respondere consultis.*

S. Anst. 34. S. Anterum Papani consuluerunt Episcopi Bæticæ, & Toletanæ Prouinciæ, an ex iusta causa posset transferri Episcopus de vna Sede in aliam, existimantes, se errare non posse in hac translatione, si fieret iudicio Romanæ Sedis; vt constat ex epistola eiusdem Anteri. Et ita Episcopi Tarraconensis Prouinciæ consu-

lentes Hilarum Papam (ante epistolam 2. Hilari) sic loquuntur: *Ad Fidem recurrimus Apostolico ore laudatam, inde responsa querentes, vnde nihil errore, nihil præsumptione, sed Pontificali totum deliberatione præcipitur.*

Quorum Episcoporum consultatio erat in materia mortu, nempe circa electionem Episcopi factam contra constitutionem concilij Nicæni; quomodo in eo casu, & in posterum se gerere deberet. Et prope finem epistolæ sic inquit: *Quæsumus Sedem vestram, vt quid super hac parte observare velitis, Apostolicis affatibus instruemur, quatenus, fraternitate collecta, prolatis in medium venerandæ Synodi constitutis, contra rebellionis spiritum, vestra auctoritate submixi, quid oporteat & de Ordinate & de Ordinato fieri, intelligere (Deo iuvante) possimus.* Quod eodem modo fere omnes Episcopi consulentes Romanam Sedem, profitentur, se in agendis, & credendis à Romano Pontifice doceri debere.

Imo & ipsi Patres Concilij Ephesini in epistola ad Cælestinum I. inquit: *Quia verò necessitas exigebat, vt omnia, quæ in hac sacra Synodo acciderunt, Sanctitati tuæ declararentur, non potuimus hisce nostris litteris ad Sanctitatem tuam non perscribere.* Vbi notanda sunt ea verba *Necessitas exigebat, & Non potuimus non perscribere*, quæ denotant etiam Patribus in Concilio congregatis necessariam esse consultationem Romanæ Cathedræ.

35. Sed quid moror Lectorem meum, aut quare onerabo eum exemplis Sactorum Episcoporum veterum; ex quibus si omnia referre vellem, quam plurimæ paginæ implendæ essent. Legantur epistolæ decretales, quæ inveniuntur tribus tomis collectæ operâ Antonij Caraffæ S. R. E. Cardinalis: ex quibus manifeste cognoscitur perpetua (continuata sæculorum

lorum serie vsque ad proxima tempora) Ecclesiæ praxis & consuetudo consulendi in omnibus dubijs & controversijs Romanum Pontificem, tam in materia Fidei, quam in materia morum. Imo etiam maxima pars iuris Canonici, quod continetur in quinque libris decretalium, componitur ex responsis ad consultationes Prælatorum, aut Ecclesiarum. Nam in exordio *Rex pacificus* asserit Pontifex in eos quinque libros redigere se *diuersas constitutiones, & decretales epistolas Prædecessorum*. Vbi glossa verb. *Constitutiones*. sic ait: *Constitutio est, quam facit Princeps motu proprio; decretalis epistola est, quando respondet ad consultationem*. Et de hac consuetudine Ecclesiæ consulendi Romanum Pontificem testatur S. Cyrillus Alexandrinus in epistola ad Cælestinum I. quæ habetur tom. I. epist. decretal. his verbis. *Quoniam vero Deus hisce in rebus prudentiam à nobis exigat; longaque Ecclesiarum CONSUETVDO suadet, ut istiusmodi Sanctitati tua communicentur, &c.*

36. Audiendus est in hoc articulo Mag. Melchior Canus lib. 6. de locis cap. 7. agens de hoc recursum ad Romanam Sedem in Ecclesia Dei semper observato. *Ad Romanam porro Sedem Episcopos Ecclesiarum in causis quibusque gravissimus provocasse, ab illius ore fideles Fidei semper oracula petijisse, illius iudicium Catholicos omnes in religionis controversiis expectasse, illius denique, & vim, & auctoritatem sacra omnia efflagitasse concilia, adeo certum & manifestum est, ut sim ego ineptus si velim ostendere. Quibus ex rebus, quoniam negari non possunt, constat & efficitur, quod quarimus argumentum, quo ex multis magnisque haud facile quis dixerit aliud, aut evidentius, aut certius. Si enim legum Christi interpret nullus sanior est, quam perpetuus Ecclesia vsus, Ecclesiâ verò*

in Fidei, religionisque questione, ac cæteris gravissimis controversijs non ad Antiochenum, Alexandrinum, Constantinopolitanum, Mediolanensem, Parisiensem, Coloniensem, Toletanum, aut Bracharense Episcopos, sed ad Romanum omni semper ætate recurrit: quis dubitet, hunc esse, quem ut successorem Petri, ita quoque doctrinæ Apostolicæ Magistrum, questionumque de Fide iudicem habemus?

37. Quæ, quidem consuetudo consulendi, Romanam Cathedralam in dubijs circa Fidem & mores semper extitit in Ecclesia, & persistit vsque ad nostra tempora. Refert Caramuel in Theol. fundam. fundamento 4. num. 250. statim atque exorta est hæresis Ianseniana (quæ est circa Fidem & mores) cæcoginta quinque Episcopos Galliæ confugisse, consultationis gratia, ad Innocentiû X. Refertque Caramuel duas periodos epistolæ, quam præfati Episcopi miserunt Innocentio, quæ reperitur apud P. Stephanum de Champs in initio operis de Hæresi Ianseniana editi Parisijs an. 1654. Prima periodus hæc est: *Preceamur, sanctitas tua, quid in hac re sentiendum sit, clare distincteque definiat. Obtestamur ergo, ut has præsertim propositiones, de quibus disceptatio periculosa, ac contentio ardentior est, Sanctitas tua expendat, ac perspicuam, & certam de vnaquaque sententiam ferat. Vbi notanda sunt ea verba Perspicuam, & certam. Ideo enim confutitur Romanus Pontifex, quia eius est perspicuam & certam sententiam ferre circa Fidem, & mores. Altera periodus eiusdem epistolæ est. *Experta est nuper Beatitudo tua, quantum Apostolicæ Sedis in Gemini Ecclesiæ capitis eri ore profligando valuerit auctoritas. Continuo sedata est tempestas, atque ad Christi vocem & imperium venti & mare obediunt. Quam obrem flagitamus, Beatissime Pater, ut clara firma**

Ep. Gall.

que

ARTICVLVS IV

Pluribus argumentis demonstra- tur, Pontificem Romanum errare non posse in materia

Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia morum

II Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia doctrinae

III Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia fidei

IV Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia disciplinae

V Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia iuris

VI Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia consuetudinis

VII Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia traditionis

VIII Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia scripturae

IX Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia patrum

X Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia conciliorum

XI Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia synodorum

XII Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia capitulorum

XIII Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia curiae

XIV Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia officii

XV Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia potestatis

XVI Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia auctoritatis

XVII Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia maiestatis

XVIII Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia honoris

XIX Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia dignitatis

XX Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia reverentiae

XXI Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia respectus

XXII Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia obsequii

XXIII Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia pietatis

XXIV Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia caritatis

XXV Item demonstratur quod Pontifex non potest errare in materia misericordiae

quod de propalatione istarum presertim
fententiis... de uenerandis...
sanctis...
subiectis...
omnes...
praebeas...
Laudor...
ratione digna...
in uerem...
sultationibus...
auctoritate...
diuini...
significatur...
Romanica...
causae...
ecclesiam...
Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

Quare...
quorundam...
Assemblea...
quae dicitur...
danti...
mata...
firmam...
ficis...
episcopos...
curissima...
ta...
conter...
confutendi...
Romani...
quaestio...
more...
dubio...
dineri...
ad...
Romana...
for...
strandi...
strapp...
the...
spe...
nam...
concl...
concl...
Constitutio...

honestâ, sed neque approbando, aut reprobando. n. 59.
Neque solum in materia iuris naturalis, aut diuini, sed etiam in materia iuris humani. n. 60.

40. **I**N eâ Disp. 9. cap. 6. art. 2. sic discurrebam. [Demonstratur primo, instaurando rationem factam supra, quam in fine verborum P. Suarj ibi produximus. Oportet autem primam minorem, quæ erat Suarj, à ratione ostendere. Itaque repugnat Sanctitati Ecclesiæ approbare honesta: ut enim loquitur Card. Bellarminus verbis relatis supra. *Sancta dicitur potissimum ob Sanctam professionem; quia nimirum professionem, & legem Sanctam profitetur, quæ nihil docet falsum, nihil precipit malum.*

41. Quare sic instauratur demonstratio. Si Ecclesia approbaret turpia, vel reprobaret honesta, lex & professio morum Ecclesiæ non esset Sancta. Patet. Illa enim professio morum non est Sancta, quæ profitetur mores turpes, & damnat honestos; cum Sanctitas eius professionis consistat in eo, quod ita mores Sanctos profiteatur, ut nullum turpem admittat, nullum honestum damnet.

42. Deinde si Romanus Pontifex approbaret turpia, & reprobaret honesta, Ecclesia eodem modo admitteret, & respueret. Tum quia Ecclesia audit, & recipit doctrinam morum à Magistro suo, qui eo firmissimo securitatis fundamento subnititur, quod *porta inferi non prævalerunt adversus eam.*

43. Tum quia non est maior securitas non errandi in materia morum in reliquo Ecclesiæ corpore, quàm in suo capite, sed potius è converso: etenim ne erraret Ecclesia, promissio facta est Magistro, & capiti. Vnde hæc securitas non errandi prius residet in Magistro, & ex illius securitate resul-

tat securitas in Ecclesiam. Ideoque Math. 16. dicitur: *Super hanc Petram* Math. 16

adificabo Ecclesiam meam: id est, firmitas Ecclesiæ in ipsa firmitate Petro innitetur. Et ideo optime dixit Canus

lib. 6. de locis, cap. 3. §. Præterea. In Petro, & successoribus primum firmam, Canus.

certamque doctrinam asseremus; mox vero in Ecclesia Romana, cuius Petrus cum successoribus & caput, & fundamentum est. Quod satis dilucide expressit

Origenes in hunc locum Math. 16. in hæc verba: Manifestum est, & si non Origin.

exprimatur, quod nec adversus Petrum, nec adversus Ecclesiam porta prævalere poterunt inferorum, nam si prævalerent adversus Petram, in qua Ecclesia fundata erat, contra Ecclesiam etiam prævalerent. Si ergo Pontifex appro-

baret turpia, vel reprobaret honesta, fierit quod vacillante capite, vacillaret Ecclesia, cuius firmitas à firmitate capiti omnino pendet; consequenterque exponeret Ecclesiam periculo

errandi in eadem materia, atque adeo exponeret periculo non habendi professionem, & doctrinam sanctam. Non ergo esset certissime, & securissime Sancta.

44. Ex his resultat hic syllogismus. [Si Pontifex docens Ecclesiam,

erraret in materia morum, Ecclesia non esset Sancta; sed repugnat Ecclesiam non esse sanctam: ergo repugnat

Pontificem, dum docet Ecclesiam, errare in materia morum.] Qui syllogismus demonstrativus est. Maior enim patet evidenter ex dictis. Minor est

de Fide, ut pote expressa in symbolo Fidei. Et consequentia obligat, quia in

propositione conditionali, à negatione partis, illatæ ad negationem prioris partis, est evidens Dialecticorum consequentia, quia valet à negatione consequentis ad negationem antecedentis.

45. Confirmatur. Sanctitas Doctrinæ est argumentum evidens veri-

ta-

ntis Fidei Ecclesiæ Romanæ; quo argumento ad hunc scopum vtuntur Sancti Patres, & Doctores scholastici. Doctrina autem eius Sancta non esset, si doceret Ecclesiæ turpia, vel damnaret honesta; non enim esset Doctrina Sancta, quæ aliquid non Sanctum admitteret: ergo si doceret turpia, vel damnaret honesta, cessaret prædictum argumentum veritatis Fidei Ecclesiæ Romanæ. Quæ confirmatio ex dictis robur accipit.]

36. Deinde in eodem art. à num. 68. sic arguam. [Demonstratur secundo eadem assertio ex verbis supra citatis Bellarmini, & Cani. Pontifex dum docet Ecclesiam, ex secura Spiritus Sancti assistentia habet, quod non possit docere propositionem erroneam: sed si approbaret turpia, vel damnaret honesta, doceret propositionem erroneam: ergo Pontifex dum docet Ecclesiam, non potest approbare turpia, vel damnare honesta.]

47. Consequentia est inevitabilis ex legitima arguendi forma à dialecticis inducta in propositione conditionali. Minor etiam patet: illa enim est propositio erronea, quæ opponitur conclusioni Theologica: sed si approbaret turpia, vel damnaret honesta, opponeretur cõclusioni Theologica: ergo doceret propositionem erroneam. Minor huius syllogismi etiã patet; hæc enim est conclusio Theologica, [Nul- lus actus honestus est damnabilis: hic actus est honestus: ergo hic actus non est damnabilis.] Cuius syllogismi maior est de Fide, & minor vt certa supponitur.

48. Maior vero prioris, & præcipui syllogismi etiam est certissima, nempe quod Pontifex, dum docet Ecclesiam, non possit docere propositionem erroneam. Etenim Pontifex, dum docet Ecclesiam, non potest deficere in Fide, iuxta promissionem Christi Petro, & eius successoribus

factam Luc. 22. *Ego rogavi pro te, Petre, vt non deficiat Fides tua.* Atqui admittēs propositionem erroneam, peccat contra Fidem, & in illa nutat: cum teneatur negare vel præmissam de Fide, vel præmissam evidentem, quibus nititur conclusio Theologica. Et cum intellectus cogatur euentia, vtique determinatur ad negandam præmissam de Fide.

49. Demonstratur tertio ex verbis Castro Palao citati supra (à quo formalia verba transcripsit Diana relatus) *De Fide est, Pontificem errare non posse in pascendis ovibus* (nempe quoad pascua præcipua, & substantialia) *sed oves non solum doctrina Fidei, sed morum institutis pascuntur* (tamquam præcipuis, & substantialibus pascuis) *ergo de Fide est, in his institutis errare non posse.*

50. Maior enim est evidens ex verbis Christi ad Petrum, *Pasce oves meas:* id est, potestatem tibi trado pascendi oves meas, & media securissima, & certissima ad illas pascendas; circa quæ media ob Diuini Spiritus assistentiam errare non possis. Quæ verba, attentis etiam alijs, quæ Christus Petro dixit in Euangelio, ex communi Ecclesiæ sensu, & traditione sensum præfatum continent pro Petro, & successoribus eius, vt notavit P. Suarez cit. ea disp. 5. de Fide sect. 8. Minor vero ex eodem sensu Ecclesiæ certissima est. Conclusio autem vel tamquam de Fide, vt in ipsa exprimitur, vel saltem, ablata ea voce *de Fide*, tamquam conclusio Theologica legitime inferitur.

51. Demonstratur quarto ex verbis Melchioris Cani relati supra. Etenim institutori Reipublicæ verteretur vitio, si non ministraret omnia media necessaria ad eius conservationem, præcipue cum nullum medium lateret Sapientiam eius. Sed ad conservationem Reipublicæ Christianæ,

C

atten-

attento fine Sanctitatis, ad quem ordinatur, est medium necessarium infallibilitas Magistri communis in materia morum: ergo Christo verteretur vitio, si non dedisset hanc infallibilitatem Magistro communi in materia morum. Hæc proxima minor probatur. Nam ad conservationem Reipublicæ Christianæ, attento fine Sanctitatis, ad quem ordinatur, est medium necessarium illud, quod requiritur ad hoc, quod Respublica Christiana non sit exposita periculo errandi in materia sanctitatis, & morum: adhuc autem requiritur infallibilitas Magistri communis in prædicta Doctrina sanctitatis, & morum, ut patet ex dictis.] Huc usque scripsi loc. cit. usque ad num 73.

52. Demonstratur quinto ex Sacra Scriptura. Nam ex Sacra Scriptura constat, Christum D. reliquisse nobis in Ecclesia Regulam infallibilem discernendi bonos mores à pravis. Sed hæc Regula infallibilis est Romanus Pontifex, & non alius: ergo Romanus Pontifex infallibili auctoritate discernit bonos mores à pravis, atque adeo in illis discernendis errare non potest.

53. Hæretici negant minorem: sed evidenter convincuntur à Bellarmino supra citato. Aliqui veteres Catholici dixerunt, eam Regulam esse Concilium generale, non Papam. Sde Bellarminus lib. 4. de Roman. Pontif. cap. 2. ait, eam opinionem *videri omnino erroneam, & hæresi proximam.*

Bellarmin. Maior probatur primo ex Evangelio Ioannis cap. 14. *Ego rogabo Patrem, & alium paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum Spiritum veritatis.* In quibus verbis promittit Christus Ecclesiæ donum perpetuo mansurum, *ut maneat vobiscum in æternum;* & hoc donum esse *Spiritum veritatis,* ex quo Ecclesia possit dignoscere omnem veritatem, quæ ad credendum mysteria Fidei, & ad recte viuendum pertinet: ergo posuit in

Ecclesia hanc regulam infallibilem

54. Probatur secundo ex cap. 16. *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Quæ verba evidenter significant, providisse Christum D. modum, quo infallibiliter possent cognoscere idem omnes omnem veritatem, quæ pertinet ad finem à Christo intentum, scilicet ad consequendam æternam salutem.

55. Probatur tertio ex eist. 1. ad Timotheum cap. 3. ubi ait Apostolus: *Ecclesia Dei vivi columna, & firmitermentum veritatis.* Quæ verba quomodo verificari possent, nisi in Ecclesia esset firma, & certissima Regula veritatum, non solum quæ sunt articuli Fidei, sed etiam quæ spectant ad recte viuendum? Probatur quarto illis verbis Christi D. *Pasce oves meas,* ut proposita sunt supra in argumento tertio.

56. In eodem loco à num. 74. hæc superaddidi. [Ad hoc, & ad cætera argumenta respondebit fortasse aliquis, hanc infallibilem assistentiam Spiritus Sancti, solum esse promissam, dum Pontifex intendit definire articulos Fidei, & non aliter.

57. Contra tamen est, quia id, quod assumitur, est manifeste falsum. Nam etiam si Pontifex non intenda definire articulos Fidei, sed solum docere Ecclesiam cum prævia matura deliberatione, certissimum est, quod non potest docere hæresim, vel errorem, ut & ipsi relati Doctores testantur. Alioqui frustraretur promissio Christi, Luc. 22. *Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua.* Tum quia non esset minus periculum errandi in Ecclesia, si quando Pontifex illam docet in materia morum, erraret, quam esset, si erraret intendens definire articulum Fidei. Tum etiam, quia est contra Sanctitatem Ecclesiæ doceri doctrinam oppositam veræ Sanctitati, ut patet ex dem-

mon-

monstratione prima. Tum præterea, quia, vt constat ex demonstratione secunda, Pontifex in eo casu loquens è Cathedra, admittens que Doctrinam erroneam, exponeret Ecclesiam periculo errandi in Fide: nam doctrina erronea, quæ militat contra conclusionem Theologicam, cogit ad negandam præmissam de Fide; cum vna præmissarum neganda sit (ab eo qui negat conclusionem) & præmissa evidens extorqueat assensum ab intellectu.

58. Tum denique, quia Ecclesia non solum audit Magistrum suum definientem articulos Fidei, sed etiam tradentem præcepta morum: quem cum sic præcipientem audit, vtique audit tamquam Pontificem, & Caput Ecclesiæ. Si ergo tradens præcepta morum, erraret, approbando (iudicio tacito, vel expresso) turpia, vel reprobando ea, que in sensu composito essent honesta, Ecclesia audiens Præceptorem suum exponeretur periculo errandi, quia firmitas Ecclesiæ stat in sui capitis firmitate, iuxta dicta supra.

59. Hinc inferes primo, cum prædictæ demonstrationes, & sensus communis Theologorum convincat, certum infallibiliter esse, non posse errare Pontificem in materia morum, præcipiendo turpia, aut prohibendo actus virtutum, quia ea esset quædam tacita approbatio vitij, & reprobatio virtutis; eas multo fortius probare, non posse errare Pontificem expresso iudicio reprobando honesta, & approbando turpia. Etenim magis errat, qui expresse dicit errorem, quam qui dicit illud, vnde per discursum infertur error.

60. Inferes secundo, non solum errare non posse Pontificem Summum in materia iuris naturalis, aut divini positivi, approbando aliquid iuri divino, aut naturali contrarium; sed etiam eadem certitudine tenendum est, illum errare non posse in materia

morum, approbando aliquid, quod iure canonico, aut civili est moraliter malum, aut è conuerso. Ita cum declarat, talem actionem esse in se sacrilegam, vel simoniacam ex præsuppositis præceptis canonicis, vel violationem ieiunij esse culpam lethalem, aut similia, errare non potest: Sed ad hæc omnia habet infallibilem Sancti Spiritus assistentiam, ne erret.

61. Patet hæc illatio ex dictis. Tum quia Ecclesia non haberet professionem sanctam, si approbaret sacrilegium, quamvis iure humano inductum: tum propter argumenta in hoc articulo instructa. Possent quidem relaxare ius illud canonicum, vi cuius actio violatrix illius iuris redditur sacrilega; & sic relaxato iure, iam non esset sacrilega. At retento eo iure non potest approbare tamquam bonam, & honestam violationem illius: sic enim approbaret formalem inobedientiam respectu præcepti graviter obstringentis conscientiam; & saltem mediate opponeretur quarto Decalogi præcepto.] Hæc ibi scripta sunt vsque ad num. 79.

* *
*

CAPVT II.

*An Romanus Pontifex loquens
ex Cathedra possit errare in
materia probabili circa mo-
res?*

ARTICVLVS I.

*Quid censeant aliqui in hac quæ-
stione; & quomodo in æqui-
uoco laborent?*

SYMMARIVM.

Opinio Caramuelis. n. 62.

Eius fundamentum. n. 63.

Alij Authores eiusdem opinionis. n. 64.

*Titulus ipse, quem ponit Caramuel,
quam sophisticam æquivocationem
patiatur? n. 66.*

*Solvitur Sophisma tituli distinctione
sensus compositi, & diuisi. n. 67. &
seqq.*

*Quomodo formandus sit titulus ad vi-
tandam æquivocationem? n. 70.*

*Propositio probabilis potest amittere
suam probabilitatem. n. 71.*

Etiā intrinsecam. n. 72.

*Solvitur fundamentum Caramuelis. n.
73.*

Et eius confirmatio. n. 74.

62. **S**ufficiebant dicta cap. præced. vt intelligeretur, ita esse vniuersaliter verum, Romanam Cathedram esse Regulam infallibilem in materia morum, vt extenderetur etiam ad opiniones, quæ aliquo tempore fuerunt, aut reputatæ sunt probabiles; nisi Caramuel illud paradoxum pronunciaffet, scilicet: *Non dari in mundo visibili auctoritatē damnandi opiniones probabiles.* Et hinc colligit, opiniones probabiles damnatas sive

ab Inquisitione, sive à Romano Pontifice, licet damnatæ mancant, quo ad forum externum; quo ad internum tamen manere indemnes, & probabiles.

63. Cuius præcipuum fundamentum est. Quia nulla auctoritas facere potest, quod bonū sit malum, & quod innocens sit reus, & quod lux sint tenebræ: propositio autem probabilis bona est, innocens est, & instar lucis inter tenebras humanæ mentis: ergo nulla auctoritas facere potest, quod opinio probabilis sit improbabilis, aut damnabilis.

Confirmatur. Si innocens damnatur vt reus, licet in foro externo maneat noxius, in foro tamen interno innocens permanet: ergo similiter si opinio probabilis damnatur vt improbabilis, in foro externo reputabitur improbabilis, in interno tamen suam probabilitatem retinebit.

64. Caramueli consentit ex parte Ioannes Martinez de Prado tom. 2. cap. 33. in Appendic. contra Caram. quæst. 2. §. 3. num. 32. afferens, nulla humana auctoritate fieri posse, quod opinio intrinsece probabilis fiat improbabilis; bene tamen si sit ab extrinseco dumtaxat probabilis. Eandem Caramuelis sententiā vt probabilem admittit Leander à Murcia lib. 2. disquisit. moral. disp. 4. resol. 2. §. num. 17.

65. Falsitatem huius opinionationis multis demonstrationibus ostendi in 1. part. Cris. Theol. disp. 9. per totam. In cuius cap. 2. proposui sententiā Caramuelis cum omnibus suis consequentijs, collatis inter se varijs locis operum eius; & ibi etiam retuli sententiā aliorum duorum, afferens eorum verba formalia. Et cap. 3. eorum fundamenta retuli.

66. Et cap. 1. evidenter ostendi ipsum titulum scilicet [An detur in mundo visibili auctoritas damnandi opiniones probabiles?] sophisticam æqui-

Prado.

æquivocatione scaterere. Nihil enim tam evidenter convincitur, quam sophisma, cum manifestantur termini, in quibus later dolus sophisticus. Ibi ergo circa eiusmodi titulum quæstionis sic discurrebam cap. 1.

67. [Vt statim ab exordio quæstionis videas, quantam patiatur æquivocationem sophisticam hic titulus, advertet, eam quæstionem esse similem huic: *An omnipotentia facere possit, quod cæcus videat?* Quæ quidem quæstio duplicem sensum habere potest; & sensum compositum, & sensum divisum. Sensus compositus inquirat, an Omnipotentia facere possit, quod cæcus, sive privatio visionis componatur cum visione. Sensus divisus inquirat, an Omnipotentia facere possit, quod cæcus amittat cæcitatem, & ita videat? Et siquidem à primo sensu arguis ad secundum; & quia non possunt componi cæcitas, & visus, arguis ad improbandum Christi miracula, quibus factum est, ut cæci viderent, sophisticè arguis, & sophistica æquivocatione vis certissimam veritatem confundere.

68. Eundem duplicem sensum habet titulus huius quæstionis, compositum, & divisum. Compositus inquirat, an propositio probabilis, manens probabilis, sit condemnabilis? sive an hæc duo possint componi, quod propositio simul sit & probabilis, & condemnabilis? Sensus autem divisus inquirat, an propositio prius probabilis possit, amissa probabilitate, fieri condemnabilis? Sive an propositio probabilis possit amittere probabilitatem, ita ut reddatur condemnabilis?

69. Et quidem implicat contradictionem, quod propositio probabilis in sensu composito sit condemnabilis; quia implicat contradictionem, componi probabilitatem cum damnabilitate. Si autem inde progredieris; & ex hoc, quod propositio probabi-

lis in sensu composito nequit esse condemnabilis, arguis, & inferis, non posse Romanum Pontificem damnare illam propositionem, & auferre probabilitatem ab illa; & reddere illam improbabilem, dolose arguis, & sophisticè; siquidem à sensu composito arguis ad divisum. Maxime cum probabilitas propositionis sit perfectio extrinseca, & amissibilis, ut constabit ex cap. 4. Erit que id argumentum simile huic: *Implicat cæcum videre: ergo nulla potestis facere potest, quod cæcus videat.* Sophisticè enim procedit, dum assumit antecedens in sensu composito, & consequens in sensu divisio.

70. Titulus ergo ut prudenter, utiliter, & absque æquivocatione proponeretur, sic proponi debuit: *An detur autoritas condemnandi ut improbabiles eas propositiones, quæ prius erant, vel quæ prius videbantur probabiles?* Vel sic: *An opinio probabilis amittere possit probabilitatem, & reddi improbabilis vi condemnationis Pontificiæ.* Sic enim vitaretur confusio orta ex æquivocatione sophistica, proposita quæstione (qualis illa est, & esse debet) in sensu divisio.] Huc usque scripsi in eo cap. 1.

71. Deinde cap. 4. manifeste ostendi, propositionem probabilem posse amittere suam probabilitatem: quod concedit Caramuel eo proposito exemplo, quod tempore S. Augustini erat probabile, nullos in orbe terrarum esse antipodes; cum tamen id iam non sit probabile, quia eorum existentia evidenter constat. Id ergo ostendi ex ipsa definitione opinionis probabilis, de cuius conceptu est niti fundamento gravi, quamvis non certo: sed quæ modo nititur fundamento non certo, procedente tempore potest pro illa, aut contra illam apparere fundamentum evidens; nam argumenta evidentia, quæ modo sunt pro aliqua veritate, non apparuerunt nobis ab initio

man-

mundi, sed decursu temporis inventa sunt: potest ergo opinio, quæ modo probabilis est, fieri certo vera, aut certo falsa amittens probabilitatem. Deinde quia incertitudo cognitionis tamdiu durat, quamdiu non apparet argumentum omnino certum: ergo incertitudo opinionis probabilis tamdiu durabit, donec contra illam appareat fundamentum certum: si ergo hoc nobis appareat, opinio amittit probabilitatem suam.

72. Nec prodest si dicas, loqui nos de probabilitate intrinseca, quæ quia intrinseca est opinioni, erit inamissibilis, & inseparabilis ab opinione. Dicitur enim intrinseca, non quia motivum ipsum sit intrinsecum opinioni, aut conclusioni, sed quia defumitur ex natura intrinseca obiecti. Quod autem ipsum motivum non sit intrinsecum conclusioni obiectivæ, patet in hoc syllogismo: *Omnis homo est animal, Petrus est homo, ergo Petrus est animal.* Petro enim extrinsecum est, quod omnis homo sit animal, alioqui universa hominum multitudo esset intrinseca Petro. Hæc omnia late tradidi & explicui ea disp. 9. cap. 4.

73. Hinc facile evertitur fundamentum Caramuelis, & aliorum, initio articuli propositum. Distinguo enim antecedens. Nulla authoritas humana facere potest, quod innocens sit reus, [in sensu composito] concedo; [in sensu diuiso] nego. Nam qui modo innocens est, quia talis existimatur; facto debito examine potest inveniri reus. Opinio ergo, quæ admittebatur tamquam probabilis ab intrinseco, quia contra illam non apparebat fundamentum certum; postea apparente fundamento certo, transit ab innocentia ad reatum, sive à probabilitate ad improbabilitatem.

74. Ad confirmationem respondeo, si innocens iniuste damnatur propter probationes falsas, in foro externo manere reum, & in foro interno manere

innocentem. Si vero qui reputabatur innocens, facto examine iusto compariatur delicti reus; pro foro interno, & externo manet reus. Idem contingit in opinione probabilis: quæ si condemnaretur iniuste, pro foro interno maneret probabilis, & innoxia. Si autem inveniatur principium certum contra illam, iam fiet noxia, & improbabilis. Quod autem damnatio Cathedralis Romanæ sit principium certum contra assertionem, quæ reputabatur probabilis; ex dictis satis constat, & amplius ex dicendis constabit.

ARTICVLVS II.

Capita probationum, quibus alibi demonstrari, posse Romanum Pontificem damnare opiniones olim probabiles in materia morum.

SVMMARIVM.

Si Pontifex declarans, propositionem in materia morum esse temerariam, aut scandalosam, non auferret probabilitatem, erraret in materia morum. n. 75.

Romana Cathedra est Regula infallibilis ad decidendas controversias de bonitate & malitia morali, & consequenter de probabilitate. n. 76.

Questiones de probabilitate in materia morum versantur circa bonitatem, & malitiam moralem. n. 77.

Opiniones probabiles possunt reddi improbabiles, si contra illas appareat principium certum. n. 78. Alique propositiones olim probabiles postea damnatae sunt ab Ecclesia. n. 79.

Affertur in exemplum opinio olim docens, simplicem Sacerdotem posse valide absolvere. n. 80.

Item opinio docens sufficere contritionem ad eommunionem Eucharistia. n. 81.

Item opinio, quod obiectum festi Conceptionis Deiparæ sit sanctificatio eius in secundo instanti. n. 82.

Item opinio de absolutione Sacramentali in absentia. n. 83.

In

75. In ea relata disp. 9. art. 3. propositi hanc primam demonstrationem. Si Romanus Pontifex docens Ecclesiam, asserensque, propositionem in materia morum esse temerariam, scandalosam, aut improbabilem, non auferret illi probabilitatem, Pontifex Romanus docens Ecclesiam erraret in materia morum: sed Pontifex docens Ecclesiam non potest errare in materia morum: ergo in tali casu auferret illi probabilitatem: cuius syllogismi maior, & consequentia sunt evidentes, & minor manifeste constat ex cap. antecedenti. Quam demonstrationem in eo art. 3. relato multis explicui & confirmavi.

76. Secunda demonstratio continetur ibidem art. 4. In Ecclesia datur Regula infallibilis ad decidendas controversias, quæ de bonitate, aut malitia morali humanarum actionum oriuntur in Ecclesia, quæ Regula non est alia, quam Romana Cathedra, vt constat ex cap. præced. ergo si in Ecclesia oritur controversia de probabilitate opinionis circa bonitatem moralem alicuius actionis humanæ, ad Romanam Cathedram spectat illam pro alterutra parte decidere. Idque intelligitur, vt mox dicam, ita vt possit eas quæstiones decidere extra definitionem articuli Fidei. Sic enim Leo X. in Concilio Lateranensi sess. 10. definiuit, montes pietatis esse licitos illis verbis: *Declaramus, & definimus, montes pietatis nec mali specimen præferre, nec ullo pacto improbari.* Et tamen non affirmat Pontifex, se id definire tamquam articulum Fidei. Sic etiam dum Romanus Pontifex approbat Religiones, & affirmat, earum instituta esse conformia Evangelicæ perfectioni, id declarat tamquam omnino certum, & indubitabile; non tamen affirmat expresse, eum esse articulum Fidei.

77. Confirmatur. Nam Romana Cathedra est Regula infallibilis in

quæstionibus de Doctrinâ morum: sed quæstiones de probabilitate circa bonitatem moralem, aut malitiam morum, sunt quæstiones de Doctrina morum: ergo est Regula infallibilis in eiusmodi quæstionibus de probabilitate.

78. Tertia demonstratio est. Nam opiniones ab intrinseco probabiles possunt reddi improbabiles, si contra illas appareat principium certum, quod anteat latebat: sed potest Romanus Pontifex invenire eiusmodi principium certum, ex speciali assistentiâ Spiritus Sancti Ecclesiæ promissa: ergo potest Pontifex eas opiniones reddere improbabiles.

79. Quarta demonstratio est. Aliquæ propositiones fuerunt olim probabiles ante definitiones Pontificum Romanorum, aut Conciliorum Generalium; quæ, accedente examine veritatis, repertæ sunt hæreticæ, & à Romanis Pontificibus, aut Concilijs damnatæ: ergo non obstat, quod opiniones fuerint probabiles, quominus, facto examine veritatis, reddantur damnabiles.

80. Confirmatur primo, quia olim existimabatur probabilis sententia, quæ ait, simplicem Sacerdotem vi suæ ordinationis accepisse integram potestatem absolvendi, quin requiratur aliqua alia iurisdictio ad valide absolvendû à peccatis. Eam enim opinionem propugnarunt Armachanus, Almainus, Durandus, & Croufers, quos retuli ea disp. 9. n. 105. & tamen illa opinio damnata est in Concilio Tridentino, & opposita assertio definita sess. 14. cap. 7. de Sacram. Pœnitentiæ, & canone 11. & ideo sententiam ei opinioni oppositam, esse de Fide, asserunt P. Valencia, P. Vasquez, P. Tannerus, Lug. Card. Petrus de Ochagavia, & Pesantius; et opinionem Armachani esse erroneam, affirmant P. Suarez, & P. Fagundez, & illam esse evidenter adversam Tridentino, asserunt

P. Co-

Valencia.
Vasquez.
Tanner.
Lug.
Ochagar.
Pesant.
Suarez.
Fagund.
Conink.
Ledejma.

P. Coninck, & Petrus de Ledema, quos omnes ibidem in reuli: ergo potestas est in Ecclesia, & in Romana Cathedra mandandi opiniones olim probabiles.

81. Confirmatur secundo. Fuit enim plurium olim opinio, habenti conscientiam peccati mortalis sufficere contritionem, nec necessariam esse confessionem actualem ad communionem Eucharistiae, etiam habita copia confessarij. Sic enim tenuerunt olim Panormitanus, Ricardus, Adrianus, Ioannes de Medina, & Caietanus apud Sayrum lib. I. cap. 4. n. 6. quos citavi ibidem n. 106. Et tamen ea opinio amisit probabilitatem ex declaratione Tridentini sess. 13, cap. 7. & canone 21. Id quidem non solum præcepto novo, sed declaratione antiqui, in ipsa consuetudine, & traditione Ecclesiae contenti; ut patet illis verbis, *Ecclesiastica autem consuetudo declarat, &c.* Potest ergo Ecclesia, atque adeo Romana Cathedra auferre probabilitatem ab opinionibus, quæ olim fuerunt probabiles.

Panorm.
Richard.
Adrian.
Ioan. Me-
dina.
Caiet.

82. Confirmatur tertio. Nam olim fuit probabile (saltem ab extrinseco) obiectum festi Ecclesiastici Conceptionis Deiparæ esse Sanctificationem eius in secundo instanti: atqui per Bullam Alexandri VII. iam ea propositio est improbabilis, & certo falsa, cum opposita ex definitione Alexandri VII. sit certissima; cum declaraverit Pontifex, Ecclesiam celebrare hoc festum de præsertione B. Virginis ab originali in primo instanti reali: potest ergo Romana Cathedra auferre probabilitatem ab opinione olim probabili.

Alex. 7.

83. Hæ duæ demonstrationes tertia & quarta cum suis confirmationibus, & multis alijs, continentur, & fusius proponuntur in ea disp. 9. cap. 7. Et deinde cap. 8. eadem assertio roboratur ex eo, quod cum olim existi-

mata fuerit probabilis opinio de absolute Sacramentali in absentia; nam eam propugnabant viginti Auctores apud P. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 19. sect. 3. n. 2. Clemens VIII. abstulit ab illa probabilitatem, declarans illam esse falsam, temerariam, & scandalosam. Circa quam damnationem multa ibidem adnotavi, & in cap. seq. Præterea in quinque capitibus sequentibus à 10. vsque ad 15. multa alia argumeta proposui pro evidètia eiusdem assertionis. Et in alijs quinque sequentibus à 15. vsque ad 19. argumenta partis oppositæ non solum dissolvuntur, sed etiam impugnantur, & convincuntur: quæ omnia huc afferre, prolixum esset.

CAPVT III.

An hoc decretum prodierit immediate ab Innocentio XI?

SUMMARIVM.

Proponuntur tres questiones tractandæ. n. 84.

Quantum decepti sint, qui putarunt, decretum de celebratione Missarum non prodixisse immediate ab Urbano VIII. sed à Sacra Congregatione? n. 85.

Convincitur ea deceptio. n. 86.

Hoc decretum damnatorium earum propositionum prodijt immediate ab Innocentio XI. n. 87.

Prohibitio sub pena excommunicationis convincit, prodixisse decretum à Romano Pontifice. n. 88.

84. **V**t omnimoda certitudine constet, hoc decretum damnans eas sexaginta quinque propositiones esse regulam infallibilem in materia morum, necesse est, inquirere

re re primo, an illud decretum prodierit immediate ab Innocentio XI. an solum à Sacra Congregatione Cardinalium Inquisitorum generalium? Secundo, an in eo loquatur Pontifex ex Cathedra, & tamquam Caput, & Magister Ecclesiæ. Tertio, an processerit in hoc decreto cum matura deliberatione? Nam hæ tres conditiones requiruntur, vt decretum Pontificium sit Regula infallibilis morum. Quarum singulæ singulis capitibus decidentur, eodem fere tenore, ac decisa sunt in ea disp. 9. cit. cap. 20. Et circa primam dixi art. 2. ca. quæ sequuntur, paucis mutatis.

85. [Qui decepti sunt, putantes, decretum de celebratione Missarum, & stipendijs duplicatis non accipiendis, & alijs ad hunc scopum spectantibus, non fuisse immediate editum ab Urbano VIII. sed solum fuisse declarationem Cardinalium, & ideo solum habuisse vim opinionis probabilis, eadem deceptioni expositi sunt quo ad hoc decretum. Eam æquiuocationem circa decretum Urbani passi sunt, quia illud in Congregatione Cardinalium fuit expositum consultationi: sed quia cum prædicti Cardinales eam consultationem retulissent Urbano VIII. ipse Romanus Pontifex approbavit, & præcepit, vt suo nomine tamquam lex vniuersalis Pontificia proponeretur toti Ecclesiæ, & more solito promulgaretur, & ita propositum & promulgatum fuit; certissime constat, eam legem immediate prodijisse ab Urbano VIII.

86. Ea deceptione circa decretum Urbani VIII. laboravit Acacius, March. de Velasco apud Amadæum tract. de Sacrificio Missæ prop. 2. n. 3. & Petrus de Tapia lib. 4. de legib. quæst. Tapia. 8. num. 5. vt notavi in illa disp. 9. cap. 17. vbi ostendi, id esse certissime falsum: quia in decreto Alexandri VII. dato die 14. Septembris an. 1665. damnatur octava propositio, quod scilicet, *Post decretum Urbani VIII. licet adhuc*

duplicatum stipendium accipere pro celebratione vnius Missæ. Quæ propositio damnari non posset, si decretum Urbani solum habuisset vim opinionis probabilis, aut probabilioris. Remaneret enim probabilis propositio opposita, neque capax condemnationis. Implicat enim contradictionem, quod ex duabus contradictorijs si vna est probabilis, altera sit damnabilis, aut certo falsa. Si ergo scandalosum, & improbable est dicere, quod post decretum Urbani liceat Sacerdoti accipere duplicatum stipendium, non potest esse dumtaxat probabilius, sed potius omnino certum, & indubitabile, id non licere Sacerdoti. Vnde fit, decretum illud de celebratione Missarum non esse decretum solius Congregationis, sed ipsius Pontificis Urbani, atque adeo certissime conscientias obstringere.

87. Dicendum ergo est, tamquam certissimum, quamvis consultatio de damnabilitate earum sexaginta quinque propositionum facta fuerit in Congregatione Inquisitionis generalis Romanæ; decretum tamen immediate prodijisse ab Innocentio XI. Patet ex tenore decreti. Nam in primis ex præmio constat, ipsum Innocentium XI. per se immediate commississe Theologis, & Cardinalibus examen prædictarum propositionum, quorum sententiam ipse Innocentius ab eisdem singillatim audivit. Ita enim habetur in præmio decreti. *Plurimas propositiones partim ex diversis, vel libris, vel thesibus, seu scriptis excerptas, & partim noviter adinventas, Theologorum plurium examini, & deinde Eminentissimis, & Reuerendissimis Dominis Cardinalibus contra hæreticam pravitatem generalibus Inquisitoribus subiecit. Quibus propositionibus sedulo, & accurate sæpius discussis, eorundem Eminentissimorum Cardinalium, & Theologorum votis per Sanctitatem*

suam auditis; idem Sanctissimus D.N. re postea mature considerata statuit, & decrevit, pro nunc sequentes propositiones, & unamquamque ipsarum, sicut iacent, ut minimum tamquam scandalosas, & in praxi perniciosas, esse damnandas, & prohibendas, sicuti eas damnat, & prohibet.

88. Et post enumeratas sexaginta quinque propositiones, prohibet ipse Pontifex sub pœna excommunicationis latae sententiæ, ne quis illas defendat, vel edat, vel disputative tractet, nisi impugnando, & in virtute sanctæ obedientiæ prohibet omnibus Christi Fidelibus, ne prædictas opiniones ad praxim deducant. Vbi vides, in hoc negotio Cardinales solum egisse consultationem, & ipsum Romanum Pontificem edidisse decretum. Ex cuius tenore authentico patet etiam, hoc decretum promulgatum esse nomine Innocentij XI. sicut cæteræ leges Romani Pontificis promulgari solent. Quare ne minimum quidem vestigium remanet, vnde oriri possit dubitatio, quominus hoc decretum immediate à Romano Pontifice prodierit. Huc vsque in eo art. 2. paucis mutatis.

C A P V T IV.

An hoc decretum sit Romani Pontificis loquentis ex Cathedra?

S Y M M A R I U M.

Voces, quæ significant loqui Pontificem ut caput Ecclesiæ. n. 89.

Quid sit loqui Pontificem ut caput Ecclesiæ ex mente Doctorum: n. 90. & seqq. Ostenditur hoc decretum esse Innocentij XI. loquentis ex Cathedra. n. 94. Pontifex edit illud pro vniuersa Ecclesiæ, & vult ab omnibus Fidelibus ad-

mitti. n. 95. & seqq.

Quando Pontifex obiter aliquid decernit, tunc non loquitur ex Cathedra. n. 98.

Discursus quorundam, quod quando Pontifex decernit aliquid per Sacram Congregationem, non loquitur ex Cathedra. n. 99.

Hunc discursum carere omni probabilitate, ostenditur. n. 100.

Quam leue sit fundamentum eius discursus? n. 101.

Sacra Congregationes instituta sunt pro maturiori deliberatione habenda. n. 102.

Damnationem opinionis de absolutione in absentia decretam in Sacra Congregatione omnes Doctores admittunt tamquam à capite Ecclesiæ profectam. n. 103.

Idem constat ex hoc decreto. ibid.

89. **E**X art. 3. eiusdem capitis 20. desumpta hæc etiam sunt, paucis superadditis. [Romanum Pontificem loqui ex Cathedra, docere Ecclesiam, loqui Ecclesiæ, & loqui ut caput Ecclesiæ, quatuor sunt omnino synonyma, & eiusdem prorsus significationis, ut patet ex communi modo loquendi doctorum omnium, à quibus in significatione vocum recedere, errare est.

90. Sed quid est Pontificem loqui ex Cathedra, & ut caput Ecclesiæ? Optime explicuit P. Valencia 2. 2. quæst. 1. punct. 7. §. 39. inquit: *Tunc vero definire (Summum Pontificem) ut Ecclesiæ caput, & quando decretum ederet pro vniuersa Ecclesiæ, quodque vellet à fidelibus indubitanter admitti.*

91. Idem tradit P. Suarez contra Regem Angliæ, lib. 1. cap. 3. n. 16. illis verbis: *Breviter dicimus, aliud esse loqui de decretis Pontificum, quatenus per ea aliquid definiunt, vel approbāt tamquam credendum, vel observandum ab vniuersa Ecclesiæ; aliud de privatis sententijs, opinionibus, aut rationibus*

Pontificum. In presenti enim de prioribus decretis tractamus, &c. Vbi manifeste significat, Pontificem definire tamquam caput Ecclesiæ id, quod definit, vel approbat tamquam credendum, vel obseruandum ab vniuersa Ecclesiæ.

92. Eodem modo loquitur Melchior Canus lib. 6. de locis Theologicis cap. 8. in responsione ad vltimum argumentum, vbi tranctans eam questionem, [An Papa possit incidere in hæresim?] inter alia ita asserit. *Aliud est in Petro, quod spectat ad hominis privatam excellentiam, aliud, quod pertinet ad communem Ecclesiæ utilitatem.* Quam sententiam multis explicat, & confirmat in eum finem, vt declaret, tunc definire Pontificem tamquam caput Ecclesiæ, cum tradit illud, quod pertinet ad communem Ecclesiæ utilitatem.

93. Eodem modo id explicat P. Granado 2. 2. controu. 1. tract. 7. disp. 2. sect. 1. num. 1. ipsis verbis ac P. Valenciana citatus, & eodem modo id explicant communiter Doctores.

94. Hinc manifeste patet, hoc decretum esse Innocentij XI. loquentis ex Cathedra, docentis Ecclesiam, & vt capitis Ecclesiæ. Primo. Quia præcepit, hoc decretum publicari suo nomine, sicut cæteræ leges vniuersales promulgantur.

95. Secundo. Tunc enim decernit Romanus Pontifex vt caput Ecclesiæ, quando decretum edit pro vniuersa Ecclesia, illudque vult ab omnibus Fidelibus indubitanter admitti: atqui sic edidit decretum hoc: ergo in eo loquitur e Cathedra, & vt caput Ecclesiæ. Maior patet. Nam in vltima periodo dicitur: *Quicumque autem cuiuscumque conditionis, status, & dignitatis illas, vel illarum aliquam coniunctim, vel diuisim defenderit, vel ediderit, vel de eis disputauerit, publice, aut privatim tractauerit, nisi forsitan im-*

pugnando, ipso facto incidat in excommunicationem lata sententia, à qua nõ possit (præterquam in articulo mortis) ab aliquo quacumque etiam dignitate fulgente, nisi pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

96. *Insuper districte in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione Diuini iudicij, prohibet omnibus cuiuscumque conditionis, dignitatis, & status, etiam speciali, & specialissima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.*

97. Item constat ex proœmio, vbi dicitur, requiri etiam remedium vniuersale pro omnibus vobis sibi commissis, illis verbis: *Oruium sibi à Deo creditarum saluti sedulo incumbens, & salutare opus in segregandis noxijs doctrinarum pascuis ab innoxijs à felic. record. Alexandro VII. prædecessore suo inchoatum prosequi volens.*

28. Quando autem obiter, & per transennam Pontifex aliquid decernit, etiam in materia Fidei, & morum, tunc non loquitur e Cathedra, neque decernit vt caput Ecclesiæ. Patet. Quia id, quod ita loquitur Pontifex, non intendit à Fidelibus indubitanter admitti. Ideo cum Nicolaus 1. cap. *A quodam Iudæo.* De consecratione dist. 4. dixit, Baptismum in nomine Christi collatum valere; id quidem non dixit vt caput Ecclesiæ, quia dixit obiter & per transennam; cum solum assumpsisset definiendum, an Baptismus à Iudæo collatus sit validus.] Hæc fere omnia transcripta sunt ex eo art. 3.

99. P. Mathæus de Moya tom. 1. selectar. disp. 1. q. 6. n. 23. & Raymundus Lumbier in adnotatione prævia ad hoc decretum num. 1673. referunt quosdam Theologos (suppressis nominibus) asserentes, quando Pontifex per Sacram Congregationem Cardinalium prohibet, aut condemnat librum, aut doctrinam aliquam, iubens expresse, quod eiusmodi decretum prohibi-

hibitorium suo nomine promulgetur, tunc non loqui ut caput Ecclesiæ, sed solum ut caput, & ut Præsidem eius Congregationis. Et ego audivi quemdam Theologum, qui id assertum explicabat hoc exemplo. Nā si Rex Hispaniæ in Congregatione Ordinis S. Iacobi præcipit aliquid, id non præcipit tamquam Rex, sed tamquam Magister generalis Ordinum Militarium, vel potius, ut Administrator eius Magisterij Generalis. Id quod videtur applicari posse ad cætera decreta Sacræ Congregationis, quæ iubet Pontifex suo nomine promulgari.

100. Is tamen discursus caret omni probabilitate, & est manifeste falsus. Tūc enim Romanus Pontifex loquitur ut caput Ecclesiæ, quādo edit decretū pro tota Ecclesia, quodque vult ab omnibus Fidelibus observari; ut ex supradictis constat: sed Romanus Pontifex iubens observari decretum aliquod Sacræ Congregationis, illud edit pro tota Ecclesia, & vult ab omnibus Fidelibus observari: ergo loquitur tamquam caput Ecclesiæ.

101. Exemplum autem non est ad rem. Nam vel Rex edit decretum pro toto suo Regno, aut solum illud edit pro Ordine S. Iacobi, aut personis illius Ordinis? Primum dici non potest in ea hypothesi, quæ supponit decretum esse de materia pertinente ad Ordinem Militarem. Si vero secundum dicas, manifestum est, quod sic non decernit ut Rex, sed ut Præses Ordinis Militaris, tum quia iurisdictio qua id præcipit, est alterius hierarchiæ; oritur enim ex commissione Papæ; tum quia non decernit circa gubernationem Regni. In quo manifestum est discrimen inter Pontificem, & Regem in præfatis casibus. Pontifex enim decernit in Congregatione Cardinalium pro tota Ecclesia; Rex autem non decernit tunc pro toto Regno, sed pro eo Ordine Militari. Et

quidem si Rex Congregationi Ordinis Sancti Iacobi committeret universalem Regni gubernationem, si in eo casu Præsides ei Congregationi decerneret aliquid pro toto Regno, quomodo potest intelligi, quod non decerneret ut Rex, & ut caput sui Regni? Ergo idem de Pontifice dicendum est, dum decernit intra Congregationem Cardinalium pro tota Ecclesia, nempe quod tunc decernit tamquam caput Ecclesiæ.

102. Et quidem cum Romani Pontifices, ut procedant sine periculo errandi, nihil determinant sine matura deliberatione, & Theologorum, & Cardinalium consultatione; creverunt varias Congregationes Cardinalium, ut distributis in varias classes varijs generibus controversiarum, facilius possent Pontifices habere eam maturam deliberationem, quam si vni Congregationi omne genus consultationum committeretur. Quod ergo staterant Pontifices ad maturiorem deliberationem habendam, isti Theologi (qui omnia, etiam ex levissimo fundamento excogitata, contendunt esse probabilia) transferre volunt ad hoc, quod iam Pontifex non definiat controversias tamquam caput Ecclesiæ: cū multo maiora signa capitis Ecclesiæ reperiantur in eo, quod velint Pontifices faciliorem modum habendi maturiorem deliberationem.

103. Quod optime confirmat P. Moya cit. ex eo quod omnes Theologi admiserint, tamquam datam à Pontifice, ut est caput, Ecclesiæ damnationem, qua Clemens VIII. damnavit opinionem de absolutione Sacramentali in absentia; cum tamen ea damnatio prodierit in eadem forma, scilicet à Sacra Congregatione Cardinalium; iubente Pontifice, ut suo nomine promulgaretur.

Præterea nam, ut observavit Lumbier supra citatus, ex ipso decreto clare

re

re constat, illud immediate procedere ab Innocentio XI. tamquam á capite Ecclesiæ. Nam cum Lovanienſes ſubiecerunt Pontifici centum & quinquaginta propoſitiones cenſurandas, hoc decreto ſolum ſexaginta quinque damnatæ ſunt; & in decreto poſt damnationem ſubiungitur: *Idem Sanctiſſimus in virtute Sanctæ obedientiæ eis præcipit, vt tam in libris imprimendis ac manuſcriptis, quam in theſibus, diſputationibus, ac prædicationibus carere ab omni cenſura & nota, nec non à quibuſcumque conuictijs contra eas propoſitiones, quæ adhuc inter Catholicos hinc inde controvertuntur, donec à SANCTA SEDE recognita ſuper eiſdem propoſitionibus IUDICIUM proferatur.* Hæc enim verba aperte ſignificant, hæc ſexaginta quinque propoſitiones à SANCTA SEDE recognitas eſſe, & ſuper eiſdem iudicium eſſe prolatum; reliquas autem non eſſe cenſurandas, donec à SANCTA SEDE recognita, &c. Conſtat ergo iudicium condemnatorium ſexaginta quinque propoſitionum à SANCTA SEDE immediate prodiiſſe. Cum autem dicitur à SANCTA SEDE, non intelligitur de Romano Pontifice vt privato doctore, ſed de illo vt capite Eccleſiæ, & docente ex Cathedra.

Denique demonſtratur hæc aſſertio. Nam decretum de celebratione Miſſarum factum in Sacra Congregatione Cardinalium, vel prodijt ab Urbano VIII. tamquam á capite Eccleſiæ, vel non? Si primum aſſerimus, infero: ergo quod fiat decretum in Sacra Congregatione, non obſtat, quo minus procedat á Romano Pontifice tamquam á capite Eccleſiæ, & non tamquam a mero præſide Congregationis. Si vero dicas, illud decretum non prodiiſſe ab Urbano tamquam á capite Eccleſiæ, vt pote factum in Sacra Congregatione, infero: ergo non eſt ſcandalolum dicere, quod poſt illud decretum liceat accipere duplicatum ſtipē-

dium pro celebratione vnius Miſſæ; cum ea decreta, quæ non procedunt á Romano Pontifice tamquam á capite Eccleſiæ, non obligent conſcientiã omnium Fidelium: ergo contradicis Alexandro VII. qui declarat ſcandalolum hanc propoſitionem: *Post decretum Urbani VIII. licet adhuc duplicatũ ſtipēdiũ accipere pro celebratione vnius Miſſæ.* Quas autē propoſitiones damnauit Alexander VII. omnes Theologi tamquam ſcandalolum reiiciunt.

CAPVT V.

An hoc decretum statutum ſit ex matura deliberatione?

SYMMARIUM.

Prima opinio quod Pontifex errare poteſt, ſi decernat abſque matura deliberatione. n. 104.

Secunda opinio oppoſita. d. 105.

Authores, qui negant caſus poſſibilitatem. n. 106.

Certitudo huius tertiæ ſententiæ promouetur. n. 107.

Reiicitur opinio aſſerentium, poſſe errare Pontificem, ſi non audiat conſilia Cardinalium, & Theologorũ. n. 108.

Oſtenditur hoc decretum proceſſiſſe ex matura deliberatione. n. 109.

104. **E**X art. 4. deſumpta ſunt hæc, quæ ſequuntur. [Pro deciſione quæſtionis ſciendum eſt, eſſe ſententiam aliquorum Doctorem, ſi Romanus Põtifex abſque matura deliberatione decerneret in materia Fidei, & morum, exponi periculo errandi; aut ſaltem non eſſe certum, quod hoc modo haberet infallibilē Diuini Spiritus aſſentiam, eo quod hæc promiſſa eſt á Chriſto Romanis Pontificibus, dũ ad decreta Fidei, & morũ prudenti modo procederēt. Ita Gravina in controverſ. tom. 2. part. 2. art. 9. & Araux. 2. 2. quæſt. 1. art. 10. dub. 5. num. 14. & Bordonus in Trib. c. 5. quæſt. 25. n. 119. apud Dianã part. 11. tract. 2. de Roma. Põtif. reſol. 5.

105. Oppoſitam ſententiam ſuſtinent P. Valécia 2. 2. quæſt. 1. pũct. 7. §. 40 P. Caf-

Gravina.
Araux.
Bordonus.
Diana.

Valenci.
Caf. Pal.
Bañez.

P. Caf-

P. Castro Palao tom. 1. tract. 4. disp. 1. punct. 5. §. 2. n. 12. Bañez 2. 2. quæst. 1. art. 10. §. *Ad quartum*, & plures alij.

106. Sed melius negant casus possibilitatem P. Suarez disp. 5. de Fide, sect. 8. num. 11. P. Granado tract. 7. de Fide, disp. 2. sect. 2. num. 13. P. Amicus tom. 5. disp. 7. sect. 1. num. 30. & tradidit Canus lib. 5. de locis, cap. 5. ad 2. Et P. Tannerus tom. 3. disp. 4. quæst. 4. dub. 6. num. 158. vbi maxime notanda sunt verba P. Suarii citati: *Solet autem quæri, quid sit futurum, si Pontifex sine præmissa diligentia definiat? Aliqui dicunt, posse tunc Pontificem errare, & Ecclesiam posse tunc non assentiri. Sed hoc periculosum est, quia Ecclesia non poterit constare, an Pontifex adhibuerit sufficientem diligentiam, nec ne; vel relinquatur singulorum arbitrio, ut indicent, an diligentia sufficiens fuerit. Et ideo melius, ut existimo, respondetur, non admittendo casum. Nam Spiritus Sanctus, qui regit Ecclesiam, non permittet, Pontificem tam imprudenter definire; & ideo quoties absolute definit, credendum est, sufficientem diligentiam præmississe.*

107. Et hanc sententiam certissimam censeo. Etenim articulus A, definitus est à Romano Pontifice; & tamen neque ex tenore articuli, neque ex alio capite (præter quam ex infallibili assistentia Divini Spiritus) constat, processisse Pontificem ex matura deliberatione ad eum definiendum: ergo non constat, assistisse Divinum Spiritum; si hic non assistit, vbi non est matura deliberatio in Pontifice. Ergo non constat Ecclesiæ, certitudo articuli definiti. Consequens est certissime falsum: ergo & antecedens. Quare, ut optime notavit P. Tannerus tom. 3. disp. 1. quæst. 4. dub. 6. num. 158. certissima adest Divini Spiritus assistentia ad vnum è duobus, vel ne Pontifex in materia Fidei, & morum aliquid decernat absque matura deliberatione;

vel ne erret, si absque matura deliberatione decreverit.

108. Et multo magis reiicienda procul est sententia eorum, qui dicunt, posse errare Pontificem in decretis Fidei, & morum, si non audiat consilia Cardinalium, & Theologorum. Nam si Pontifex legat in libris Doctorum, quid quid Cardinales, & Theologi consulere possunt; ex quo capite maturior erit deliberatio per hoc, quod doctrinam Cardinalium & Theologorum audiat?

109. Sed ad præsentis decisionem quæstionis damus (non concedimus) quod vera sit prima sententia, ita vt possit errare Pontifex, si absque matura deliberatione decernat: & dicimus, manifeste constare in hoc decreto, maturissima deliberatione usum. Cum ex illo constet, serio commississe id examen illarum propositionum pluribus in Sancta Theologia Magistris, & Cardinalibus Inquisitoribus generalibus; ipsosque Theologos, & Cardinales id negotium strenue aggressos esse, eique sedulo incubuisse, & mature eas propositiones discussisse; & super vnaquaque ipsarum suffragia sua Sanctitati suæ singillatim exposuisse; vt constat ex tenore proœmij. *Plurimas propositiones partim ex diversis, vel libris, vel thesibus, seu scriptis excerptas, & partim noviter adinventas, Theologorum plurium examini, & deinde Eminentissimis Dominis Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus subiecit. Quibus propositionibus sedulo & accurate sæpius discussis, eorumdem Eminentissimorum Cardinalium, & Theologorum votis per Sanctitatem suam auditis, idem Sanctissimus D. N. re postea mature cõsiderata statuit, & decrevit, &c.* Super qua quæstione nullum dubitationi vestigium relinquatur.]Huc vsque contenta in eo art. 4.

paucis mutatis.

CAPVT

CAPVT VI.

An hoc decretum sit declaratorium simul, & prohibitorium?

SUMMARIUM.

Quid prohibeatur in hoc decreto? n. 110.

Hec prohibitio obstringit conscientiam.

n. 111. Et quidem sub culpa gravi in materia gravi. n. 112.

Quomodo decretum sit declaratorium?

n. 113. & seqq.

110. **E**X art. 5. deprompta sunt ea, quæ sequuntur. [Hoc decretum esse prohibitorium, ex ipsis terminis patet. Vtitur enim verbo prohibendi. Prohibetque primo, nequis prædictas propositiones doceat, defendat, edat, aut de ijs disputative publice, aut privatim, nisi impugnationis causa, tractet: idque prohibet sub pæna excõmunicationis latæ sententiæ, Romano Pontifici reservatæ. Prohibet secundo omnibus Christi Fidelibus, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

111. Hanc prohibitionem obstringere conscientias, manifestum est. Nam prohibitio, quæ proponitur sub pæna excõmunicationis latæ sententiæ, qualis est prima pars prohibitionis relatæ, ad conscientiam dirigitur. Item prohibitio, quæ fit *in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione divini iudicij*, evidenter indicit obligationem conscientiæ, ut omnes doctores, nemine discrepante, fatentur. Deinde id decretum respicere conscientiam, patet ex illis verbis pro-cemij: *In segregandis noxijs doctrinarum pascuis ab innoxijs, & postea, in praxi perniciosas.*

112. Eam autem prohibitionem obstringere conscientias graviter, dum

versatur in materia gravi, certum est. Et quidem hoc decretum Innocentij XI. aliquas damnat propositiones, quæ negant esse peccatum, quod est peccatum veniale. In quo qui oppositum operatur, peccat venialiter; qui autem docuerit, nullum esse peccatum, neque veniale, peccabit mortaliter, quia sustinere eam doctrinam est materia gravis, & scandalosa.

113. Constat etiam, hoc decretum esse declaratorium. Declaratio enim nihil aliud est, quam manifestatio alicuius veritatis, quæ ab aliquibus ignorari, aut in dubium verti posset: hoc autem decretum manifestat, eas sexaginta quinque opiniones esse scandalosas; de quo quis dubitare posset propter aliquos Theologos aliter censentes. Et quidem decretum expresso iudicio damnat eas opiniones ut scandalosas: non potest autem id fieri, nisi asserendo, & manifestando eas esse scandalosas: sicut sententia, quæ damnat aliquem ut furem, est vera sententia declaratoria criminis.

114. Sed & in alio sensu hoc decretum declaratorium est, id est, declaratio aliarum legum Canoniarum. Damnatur enim hoc decretum multas propositiones, quæ versantur in materia iuris canonici: quæ propositiones ab aliquibus putabantur probabiles; quia aliter intelligebant leges illas canonicas, aut putabant, illas non obligare. Pontifex ergo, dum damnat propositiones, manifeste declarat, quo sensu eiusmodi leges accipiendæ, & intelligendæ sunt.] Huc usque in eo art. 5.

116. Ab aliquibus putabatur probabile id, quod dixit Tridentinum, eligendos esse digniores ad præfecturam Ecclesiarum, non esse intelligendum cum toto rigore illud verbum *digniores*. Dum ergo Pontifex damnat eam propositionem 47. expresse declarat,

Claratur, illud decretum intelligendum esse de dignioribus in toto rigore, & excludendas esse eas tres interpretationes, quæ relaxant vim decreti Tridentini.

116. Eodem modo dum damnatur propositio 52. quod præceptum servandi festa non obligat sub mortali, declarat intentionem Ecclesiæ esse obligare sub mortali. Idem cernitur in propositione 53. de eo, qui audit simul duas medietates Missæ, aut quatuor eius partes: et in propositione 54. de ea, qui non potest recitare Matutinum, quod non teneatur ad reliquas horas recitandas: in his enim declarat Pontifex, quomodo ea Ecclesiæ præcepta intelligenda sint.

CAPVT VII.

An hoc decretum sit definitio Pontificia?

SVMMARIVM.

Hoc decretum non continet definitionem articuli Fidei. n. 117.

Definitio quandoque sumitur pro declaratione doctrinæ. n. 118.

Damnatio opinionis de absolutione inter absentes vocatur ab authoribus definitio. n. 119.

Id, quod docet Pontifex tamquam certum, dicitur definiri. n. 220.

Hoc decretum est definitio Pontificia secundo modo. n. 121. & seqq.

117. **E**X art. 6. deprompta sunt quæ sequuntur. [Hæc vox *Definitio*, quod attinet ad præsens institutum, dupliciter usurpatur. Primo pro decisione, seu declaratione articuli Fidei. Et in hoc sensu id decretum non esse definitionem, patet. Nam Pontifex in ijs decretis non declarat, aliquid eorum esse articulum Fidei. Et quidem si id declararet tamquam articulum Fidei, verificaretur, credendum esse tamquam articulum

Fidei, eas propositiones esse falsas; unde hæreticus esset, qui eas propositiones veras assereret; at que adeo ea propositiones essent hæreticæ. Quis autem audebit asserere, eas propositiones esse hæreticas vi eius decreti, in quo Pontifex dumtaxat, illas damnat ut scandalosas? quamvis non dicat, esse scandalosas dumtaxat, sed ut minimum.

118. Secundo usurpatur ea vox *Definitio*, pro qualibet declaratione Pontificis, quam circa doctrinam tradit ut omnino certam, & indubitabilem. Itaque cum Pontifex Summus aliquid in materia doctrinæ decidit ut certum, & absque periculo errandi, dicitur id definire. *Nam definire, & pro certo decidere*, idem sunt. Et revera esse alias definitiones Romanorum Pontificum, præter eas, quæ sunt declarationes articulorum Fidei, patet ex communi Doctorum sensu, pænes quos est, à quibus desumenda est usurpatio, & significatio nominum, ut late ostendi in 1. part. Crif. Theol. disp. 12. n. 65.

119. Sic loquitur P. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 19. sect. 3. n. 16. vbi agens de damnatione Clementis VIII. opinionis de absolutione inter absentes, ait: [Est igitur iam dicta sententia certa in gradu à Pontifice definita.] Et P. Vasquez tom. 4. in 3. part. quæst. 91. art. 4. dub. 2. n. 1. de eodem argumento tractans, ait: [Ante quam Clemens VIII. *definisset*, ac determinasset opinandi licentiam circa præsentem controversiam, &c.] Et P. Arriaga tom. 8. disp. 50. num. 20. agens de eodem decreto Clementis VIII. ait: [Post *decisionem* Clementis VIII.] &c. Decidere autem, & definire sunt termini æquipollentes. Et P. Conink de Penitentia disp. 4. num. 61. ait: [Iam vero cautius hac de re agendum est post *definitionem* Clementis VIII.] Qui author lib. 1. de actib. supernatur. disp.

Suar.

Vasq.

Arriaga.

Conink.

disp. 6. num. 7. agens de decreto Concilij Viennensis, affirmante, probabiliorem esse sententiam, quod parvulis in Baptismo infundatur habitus supernaturalis, ait: [Et si Concilium non definiat, esse omnino certum, parvulis in Baptismo virtutes infundi; tamen *definit*, id esse probabilius.] Eodem modo loquitur P. Ripalda lib. 6. de Ente supernaturali disp. 120. sect. 1. n. 3. & P. Castro Palao tom. 4. tract. 23. punct. 5. num. 7. Deinde definitum esse à Romano Pontifice, sententiam piam de Immaculata Conceptione esse magis probabilem, & magis piam, asserit P. Ferdinandus de Salazar tom. de Conceptione cap. 43. §. 1. & 4.

Ripalda
Cast. Pal.

Salazar.

120. Itaque dum Romanus Pontifex docet Ecclesiam aliquid, in quo errare non potest, id quidem docet tamquam omnino certum, ut ex terminis notum est. Quod autem docet ut omnino certum, id expressè definit, & si non definiat tamquam articulum Fidei: definire enim, vel decidere, est rem, tamquam omnino certam declarare. Sunt enim multa omnino certa, in quibus Pontifex errare non possit, quamvis non perveniant ad certitudinem articuli Fidei.

121. His positis dicendum est, hoc decretum esse definitionem Pontificiam secundo modo. Constat. Illud enim Pontifex definit secundo modo, quando aliquid declarat, vel affirmat pro certo in materia, in qua errare non potest: sed Innocentius XI. affirmat, propositiones esse scandalosas, in materia, in qua errare non potest: ergo in illo decreto Pontifex verè definit.

122. Consequentia est legitima. Maior constat ex dictis supra. Minor etiam patet, quia affirmat, eas propositiones esse scandalosas, cum tamen illæ versentur in materia morum; in qua Romanum Pontificem Ecclesiæ loquentem, errare non posse, constat ex cap. 1

123. Confirmatur. Nam, ut constat ex num. 119. Decretum Clementis VIII. quo affirmavit, opinionem de absolute inter absentes esse falsam, temerariam, & scandalosam, fuit definitio Romanæ Cathedræ, quia illud pro certo decidit: ergo cum Innocentius XI. pro certo decidit, eas propositiones à se damnatas, esse scandalosas, dicendum est, eam esse definitionem.

124. Nec valet, si dicas, ad definitionem formalem requiri, quod Pontifex dicat: *Definimus, decidimus, Declaramus*, vel quid simile. Nam verbum *Damnamus*, in materia doctrinæ, in qua Pontifex errare non potest, est verbum simile, & æquivalens. Nam hoc, quod est damnare doctrinam tamquam certo scandalosam, idem est, quod decidere, & declarare, eam scandalosam esse.] Huc usque contenta in eo art. 6. paucis mutatis.

CAPVT VIII.

Quanta certitudine tenendum sit, Pontificem errare non potuisse in hoc decreto; & quæ censura notandi sunt, qui propugnauerint propositiones damnatas?

ARTICVLVS I.

Præmittuntur aliqua, & referuntur sententiæ.

SYMMARIVM.

De Fide est, non posse errare Pontificem in definitione articuli Fidei, etiam extra Concilium. n. 126.

Implicatio contradictionis in assertionem oppositam. n. 127.

E

Etiam

Etiā in ijs, quæ docet extra definitionem articuli Fidei, est de Fide, quod non potest docere hæresim, neque errorem in Fide. n. 129.

Non est de Fide illud, quod Pontifex definit non tamquam dogma Fidei. n. 130.

Pontificem errare non posse in censuris, quas attribuit propositionibus, alij dicunt esse de Fide, alij proximum Fidei, alij oppositum esse erroneum, vel errori proximum. n. 131. & seqq.

Colligitur, quid tenendum sit iuxta mentem Doctorum circa id, quod Innocentius XI. declarat, nempe scandalosas esse eas propositiones. n. 134. & seqq.

Quid sit propositio erronea. n. 136.

Quid sit propositio errori proxima? n. 137.

125. **D**ixi in præcedentibus certissimum esse, errare non posse Pontificem in materia morum, etiam damnando opiniones olim probabiles; atque adeo errare non potuisse in hoc decreto, & in damnatione earum sexaginta quinque propositionum. Restat modo, inquirere, quanta certitudine id tenendum sit?

126. Præmitto primo, esse de Fide, non posse errare Pontificem Romanum in definitione articuli Fidei, etiam extra Concilium generale. Pro cuius veritatis evidentiâ sufficit assidua, & numquam interrupta consuetudo Ecclesiæ Catholicæ consulendi Romanam Cathedram in materijs Fidei. Nam (vt cum Melchioro Cano supra citato loquar) *Ad Romanam Sedem Episcopos Ecclesiarum in causis quibusque gravissimis provocasse, ab illius ore Fideles Fidei oracula petijisse, illius iudicium Catholicos omnes in Religionis controversijs expectasse; illius denique & vim, & auctoritatem sacra omnia efflagitasse Concilia, adeo certum est, & manifestum, vt sim ego ineptus, si velim ostendere.*

127. Et quidem implicat contradictionem, quod Ecclesiâ accipiat à suo capite aliquam veritatem, tamquam dogma Fidei Catholicæ, & quod non sit de Fide, illum errare non posse: sed Ecclesiâ Catholica accipit à Romano Pontifice multas veritates tamquam dogmata Fidei; quod adeo certum est, & manifestum, vt sim ego ineptus, si velim ostendere: ergo implicat, quod non sit de Fide, illum errare non posse.

128. Probat Maior. (nam cætera patent) Etenim in eo ipso quod Ecclesiâ accipit à Romano Pontifice tamquam articulum Fidei v.g. quod in Deo dantur tres hypostases, in eo ipso continetur, quod Pontifex non errat: atque adeo qui credit tamquam de Fide oraculum Pontificis, quod sunt in Deo tres hypostases, eodem actu, quo id accipit tamquam de Fide, credit, Pontificem in eo non errare. Huc spectant Sancti Patres, & Concilia generalia, quorum verba partim supra retulimus, partim referuntur à citatis supra Authoribus, Bellarmino, Suario, Valencia, Granada, Cano, & reliquis. In quo operæ pretium est audire Suarium 2.2. disp. 5. sect. 8. n. 4. *Veritas Catholica est, Pontificem definientem ex Cathedra esse regulam Fidei, quæ errare non potest, quando aliquid authentice proponit uniuersæ Ecclesiæ tamquam de Fide Diuina credendum. Ita docent hoc tempore omnes Catholici Doctores. Et censeo esse rem de Fide certam.*

129. Præmitto secundo, etiam in illis, in quibus loquitur Pontifex ex Cathedra extra definitionem articuli Fidei, sed definiendo tamquam doctrinam certo tenendam, non posse Romanum Pontificem docere hæresim, neque errorem in Fide. Hanc assertionem multis argumentis demonstrant præfati Authores Bellarminus, Suarius, Valencia, Melchior Canus

Luc. 22. Canus, Granada, & alij ex Scriptura, & Sanctis Patribus, & Concilijs. Et pro re præfenti satis est illud Christi D. ad S. Petrum. Luc. 22. *Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat Fides tua. Quod privilegium ad Successores Petri extendi, sensus est Ecclesiæ, quem accepit ab Apostolis.*

130. Præmitto tertio, de Fide esse id, quod Pontifex loquens ex Cathedra definit tamquam articulum Fidei; sed non esse de Fide, quæ Pontifex definit non tamquam dogma Fidei, sed tamquam dogma certo tenendum. Hoc autem secundum, quamvis sit omnino certum, tale quidem est inferiori gradu certitudinis, respectu ad certitudinem Fidei. Prima pars evidens est iuxta prænotationem 1. Sæcunda item pars etiam est manifesta ex terminis: quia propositio non potest accipere maiorem certitudinem à Cathedra; quam est certitudo illa, quam dat ipsa Cathedra. Si ergo ipsa Cathedra non dat dogmati certitudinem Fidei, quomodo poterit illam accipere à Cathedra?

131. Quæritur ergo in præfenti, qua certitudine tenendum sit, Romanum Pontificem loquentem ex Cathedra cum matura deliberatione, non posse errare in censuris datis alicui propositioni, v. g. quod sit erronea, temeraria, aut scandalosa, &c. maxime in materia morum? P. Suarez disp. 5. de Fide sect. 8. cum num. 4. dixisset, esse de Fide, Pontificem in dogmatibus Fidei errare non posse, etiam extra Concilium, quod demonstrat in sequentibus vsque ad num. 6. postea num. 7. addit: *Et ex hac generali assertionem sequitur primo, Pontificem non posse errare in præceptis seu rebus moralibus, quas tradit, vel approbat pro vniuersa Ecclesia. Approbare autem turpia pro honestis, vel è conuerso damnare honesta tamquam iniqua, repugnat Sanctitati Ecclesiæ.*

& ideo in his etiam non potest errare Pontifex. Quod dixit esse de Fide Antoninus 3. part. tit. 12. cap. 8. §. 2. Cano vero lib. 5. de locis cap. 5. dixit parum distare. Alij vero Recentiores paulo minus rem hanc exaggerant, Molina de iust. disp. 325. Bellarminus lib. 5. de Rom. Pontif. cap. 5.

132. Malderus 2. 2. quæst. 11. Malden. art. 2. membro 5. dicit, esse hæreticum asserere, quod Ecclesia possit errare, definiendo, propositionem aliquam esse erroneam, temerariam, aut simili alia censura notandam. Erraret autem Ecclesia, si Pontifex in eiusmodi definitione erraret. Quæ sententia placet P. Aegidio de Coninck 2. 2. disp. 18. dub. 8. num. 134. vbi ait: *Mihi cum Maldero valde probabile est, esse de Fide, eam non posse errare: quia 1. ad Timoth. 3. Ecclesia dicitur [columna & firmamentum veritatis.] Et Ioannis 14. & 16. promittitur ei spiritus veritatis, siue perpetua assistentia Spiritus Sancti, qui doceat eam, omnem veritatem. Quod videtur non solum intelligendum, de rebus, quæ proprie sunt de Fide, sed etiam de ijs, quæ ad Fidem aliquomodo pertinent, quales sunt illarum sententiarum qualificationes, quarum assertio Fidem aliquomodo labefactare possent.*

133. Bañez 2. 2. quæst. 11. art. 2. Bañez. Turriano docet esse erroneum, aut errori proximum, dicere, quod Ecclesia in his censuris tribuendis possit errare P. Luisius Turrianus 2. 2. disp. 55. dub. 5. dicit esse errorem, asserere, quod Romanus Pontifex in his possit errare. Lugo Lugon. Cardin. disp. 20. de Fide sect. 3. num. 109. sic ait: *Ego etiam id puto, vel esse erroneum, vel errori proximum: quia infallibilis Spiritus Sancti assistentia Ecclesiæ promissa non videtur limitanda ad ea sola dogmata, quæ tamquam de Fide proponuntur, & creduntur ab Ecclesia, sed debet extendi ad ea omnia, quæ Fideles ex*

Moya. *præcepto Ecclesiæ credere tenentur.* A qua sententia parum distat P. Moya tom. 1. Selectar. tract. 3. disp. 8. quæst. 6. num. 22.

134. Ex dictis colligitur, qua certitudine tenendum sit, Innocentium XI. errare non potuisse in hoc decreto, dum definit, eas sexaginta quinque propositiones esse, ut minimum, scandalosas. Nam iuxta sententiam S. Antonini supra relatam (in quam videtur inclinare P. Suarez) & Malderi, & P. Ægidij de Conink, est de Fide, quod Innocentius XI. non errat, dum eas propositiones censet scandalosas, & dicere oppositum est hæreticum. Sed cum P. Ægidius dicat, esse probabile, quod est de Fide, non videtur asserere id tamquam omnino certum: ideo annumerari potest Authoribus secundæ opinionis asserentis, id esse erroneum, aut proximum errori.

135. At vero iuxta sententiam Dominici Bañez, Ioannis de Lugo, & Mathæi de Moya supra relatam, ille, qui affirmat Innocentium XI. errasse, aut potuisse errare in illo decreto, dicit propositionem erroneam, aut errori proximam. Et iuxta sententiam Turriani dicit propositionem determinate erroneam.

136. Et quidem propositio erronea (iuxta communiorem explicationem Theologorum) est illa, quæ contradicit conclusioni Theologicæ deductæ ex vna præmissa de Fide, & altera evidenti, scilicet in syllogismo, cuius etiam bonitas consequentiæ est evidens. Nam qui sic contradicit tali conclusioni Theologicæ, cum cogatur admittere præmissam evidentem, & evidentiam bonitatis consequentiæ, cogitur negare præmissam de Fide.

137. Propositio autem errori proxima est, quæ contradicit conclusioni Theologicæ deductæ ex vna præmissa de Fide, & altera evidenti, &

bonitate consequentiæ etiam evidenti, cum hac tamen limitatione, vel quod vnam præmissam plerique censent esse de Fide, quamvis non omnes; vel ita ut vna præmissa sit de Fide apud omnes, altera vero præmissa sit evidens apud plerisque, licet non apud omnes; vel ita ut cum apud omnes altera præmissa sit de Fide, & altera evidens; bonitas consequentiæ sit evidens apud plerisque, non autem apud omnes. De quo videndus est Lugo Card. disp. 20. de Fide sect. 3. n. 84. qui late id propugnat, & explicat.

ARTICVLVS II.

Resolvitur questio.

SYMMARIUM.

Qui dixerit Pontificem errasse in hoc decreto, dicit propositionem errori proximam? n. 138.

Quomodo ea propositio opponatur conclusioni Theologicæ. n. 139.

Præfata propositio est absolute erronea. n. 140.

Quare Authores præfata propositio- nem dicant sub disiuncto esse erroneam, aut errori proximam? n. 140.

138. **H**is positis assero, eum, qui dixerit, Innocentium in hoc decreto errasse, aut errare potuisse, reum esse propositionis (ut minimum) errori proxime. Pro hac assertionem stant Dominicus Bañez, Ioannes de Lugo, Mathæus de Moya, & videtur pro ea stare Ægidius de Conink citati.

139. Ex dictis manifesta est conclusio. Pro cuius claritate hunc propono syllogismum: *Papa non potest errare in Doctrina Fidei, & morum, concurrentibus omnibus requisitis ad recte definiendum: sed Innocentius Papa*

Papa in presenti decreto tradidit doctrinam morum concurrentibus omnibus requisitis ad recte definiendum: ergo Innocentius Papa non potuit errare in hoc decreto. Hæc apud plerosque Theologos est conclusio Theologica, sed cum limitatione proxime dicta. Nam maior apud omnes est de Fide; Minor autem est evidens apud fere omnes; non tamen apud omnes, aliqui enim, quamvis decepti, non agnoscunt evidentiam in concurrentia omnium requisitorum. Ex quo patet, eum qui dixerit, potuisse errare Pontificem in hoc decreto, dicere propositionem errori proximam, iuxta explicationem propositionis errori proxima supra traditam.

140. Dixi, ut *minimum*, esse propositionem errori proximam. Ego enim censeo, eam propositionem esse absolute erroneam: & conclusionem syllogismi proxime propositi esse in rigore conclusionem Theologicam; quia quamvis aliquibus non proponatur ut evidens ea minor, existimo, eos evidenter decipi; & quando evidenter decipiuntur, non sunt reputandi in ordine ad contradicendum evidentiae propositionis. Neque enim requiritur evidentia physica, aut metaphysica, sed sufficit evidentia moralis. Est ergo evidens, quod in definitione huius decreti concurrunt omnia requisita ad definiendum, quamvis sit extra definitionem articuli Fidei. Concurrunt enim id requisitum, quod loquitur ex Cathedra, ut ostendi cap. 4. & quod decreto præcessit matura deliberatio, ut ostendi cap. 5. & quod non requiritur ad certitudinem definitionis, etiam articuli Fidei, quod fiat intra Concilium generale; ut satis constat ex supradictis.

141. Vbi notandum est, quod doctissimi viri Bañez, & Lugo eam propositionem, [quod Papa errare possit in decretis morum,] afficiant

utraque censura, licet sub disfunctione, asserentes, eam propositionem esse erroneam, aut errori proximam, quod idem præstare solent multi alij doctores circa alias propositiones, quas censent ita censurabiles. Quare enim non apponunt vnam determinatam censuram? Ego existimo, eos doctores ideo apponere ambas censuras sub disuncto, quia quando vident, conclusionem Theologicam deduci ex vna præmissa, quam censent esse de Fide, cum tamen pauci aliqui id non censent, propositionem adversam tali conclusioni Theologicæ dicunt proximam erroris, cum autem rem altius considerant, & censent eos paucos Authores evidenter decipi, iam magis inclinant ad vocandam absolute erroneam eam propositionem.

ARTICVLVS III.

An qui propugnat aliquam ex propositionibus damnatis, dicat aliquid erroneum, vel errori proximum?

SUMMARIVM.

Ratio dubitandi. n. 142.

Qui docet propositionem damnatam, non dicit aliquid erroneum, sed scandalosum. n. 143.

Qui docet propositionem damnatam, non dicit Pontificem errare. n. 144.

Solvitur obiectio. n. 145. & seq.

142. **E**X dictis artic. præced. videtur colligi, eum, qui docet propositionem damnatam in hoc decreto, dicere aliquid erroneum, aut errori proximum. Quod sic pro-

probat. Qui dicit, Pontificem errare in damnatione harum propositionum, aliquid erroneum dicit, ut patet ex art. preced. Sed qui docet, *licitum esse v.g. furari non solum in extrema, sed etiam in gravi necessitate*, virtualiter dicit, errare Pontificem in damnatione eius propositionis, quæ est 36. ex damnatis: ergo qui docet, id esse licitum, dicit aliquid erroneum.

143. Dicendum tamen est, eum, qui præcisse docet propositionem damnatam in hoc decreto, dicere quidem aliquid scandalosum, non tamen aliquid erroneum. Ratio est: quia non debemus nos assignare propositioni damnatæ rigidiorē censuram, quam est ea, quam assignat Pontifex: sed Pontifex cuilibet propositioni in hoc decreto damnatæ solum assignat censuram scandalosæ: ergo non debemus nos assignare illi censuram erroneæ, aut proximæ errori. Quomodo hæc assertio procedat contra assertionem Lumbierij, inferius ostendam.

144. Ad fundamentum partis oppositæ, concessa maiori, neganda est minor. Nam qui dicit, licitum esse furari in necessitate gravi, non propterea dicit Pontificem errare, neque cogitur agnoscere errorem in Pontifice. Potest enim respondere, in ea censura Pontificem procedere probabiliter, & prudenter; & ita non concedere, quod Pontifex errat. Quod si id dicat, dicit quidem aliquid scandalosum, non tamen aliquid erroneum.

145. Dices. Pontifex in decreto id affirmat tamquam certum: cum ergo esse certum, & mere probabile sint prædicata impossibilia inter se; si quis dicit Pontificem procedere probabiliter, idem erit ac dicere, Pontificem errare in eo quod dicat esse certum: ergo qui docet propositionem damnatam non solum docet propo-

tionem scandalosam, sed etiam erroneam.

146. Respondeo, adhuc neque hoc modo, qui docet propositionem damnatam, non dicit errare Pontificem. Nam sicut in quæstionibus, in quibus inter Theologos lis est, an hoc, vel ille sit de Fide, aliqui formant iudicium mere probabile de eo, quod hoc sit de Fide; ita qui docet propositionem damnatam, potest credere, Papam prudenter procedere, dum definit aliquid tamquam certum, scilicet extra definitionem articuli Fidei. In quo casu, ut dixi, ille propugnator eius propositionis damnatæ, reus est propositionis scandalosæ, non vero propositionis erroneæ; cum non admittat, errare Pontificem.

CAPVT IX.

Quid sit propositionem esse scandalosam?

SUMMARIUM.

Communis definitio propositiones scandalosæ. n. 147.

Rigidior eius explicatio ex P. Arriaga. n. 148.

In propositione scandalosa non affertur scandalum passivum, sed activum. n. 149.

Qualiter sint scandalosa sexaginta quinque propositiones damnatæ ab Innocentio? n. 150.

Opinio certo falsa, aut carens fundamento, si laxa sit, & scandalosa. n. 152.

Opinio tenuiter probabilis favens libertati, & scandalosa. n. 153.

147. **C**irca hanc quæstionem in disp. 9. citat. cap. 20. à num. 358. scripsit sequentia: [Propositionem scandalosa in materia doctrinæ illa

illa est, quæ docet aliquid, quod præbet
 Canus. alijs occasionem ruinae. Ita ex voce scâ⁴
 Suarez. li ea expositio nota est, & tradunt ex-
 Granado. pressè Mag. Canus lib. 12. de Locis cap.
 P. Hurta. 11. §. Propositionem. P. Suarez disp. 19.
 Cajj. Pal. de Fide, sect. 2. num. 19. P. Granado
 tract. 15. de Fide, disp. 4. num. 8. P. Pe-
 trus Hurtado disp. 81. de Fide §. 50. &
 51. P. Castro Palao tom. 1. tract. 4. disp.
 3. punct. 1. num. 1.

148. Severior est explicatio præ-
 Arriaga. positionis scandalosæ apud P. Arria-
 ga disp. 20. de Fide num. 13. afferentis:
 [Est scandalosa, quæ dat occasionem in
 materia Fidei errandi, vel male suspi-
 candi de Fide dicentis.] Iuxta quem
 dicendi modum, dum Pontifex eas se-
 xaginta quinque propositiones decla-
 rat esse scandalosas, declarat, vel eas
 dare occasionem errandi in Fide, vel
 male suspicandi de Fide Authorum,
 qui eas docuerunt.

149. Sed stando mitiori, & com-
 muniore expositioni propositionis
 scandalosæ supra traditæ, notandum
 est, ibi scandalum non sumi pro scan-
 dalo passivo, sed pro activo. Quamvis
 enim ex Biblijs Sacris vulgari lingua
 scriptis oriatur scandalum ignaris: non
 tamen propterea eorum propositio-
 nes sunt scandalosæ: quia scandalum
 illud est passivum ortum ex maligni-
 tate, vel ignorantia legentium. Quod
 etiam notavit Canus lib. 12. de Locis
 cap. 5. §. Propositionem. Ait enim: *Non
 enim hic scâdalû more vulgi usurpamus
 pro eo, quod aures offendit, quod ve fide-
 lis populus horret: sed pro eo, quod infir-
 mis causam ruinae præstat, & quod ante
 Fidelium pedes positum, eos facit in il-
 lud incurrere, irruere, offendere.* Huc
 usque dixi, in loco cit.

150. Hinc patet, in quo sensu
 sint scandalosæ illæ sexaginta quinque
 opiniones, quas ut tales damnat, quas
 tales esse affirmat Sanctissimus D. In-
 nocentius XI. Sunt enim scandalosæ,
 quatenus per se afferunt causam rui-

næ Fidelibus. Quod magis patet ex
 proœmio decreti illis verbis: *Ovium
 sibi à Deo creditarum salutem sedulo in-
 cumbens, & salubre opus in segregandis
 noxijs doctrinarum pascuis ab innoxijs.*
 Neque enim aliter noxiæ sunt, nisi
 quatenus afferunt occasionem ruinae
 ovibus Christi. Item illis verbis: *Vt
 minimum tamquam scandalosas, & in
 praxi perniciosas.* Id est, quæ afferunt
 perniciem in ordine ad praxim, sive
 quæ tradunt doctrinam illicitam in
 praxi.

151. Id etiam constat ex decre-
 tis Alexandri VII. cuius salubre opus
 in damnandis eiusmodi propositioni-
 bus ab illo inchoatum, profitetur In-
 nocentius se prosequi velle, & quidem
 in proœmio primi decreti Alexandri
 VII. idem patet ex illis verbis: *Com-
 plures opiniones Christianæ disciplinæ
 relaxativas, & animarum perniciem
 inferentes.* Constat enim eam doctri-
 nam esse per se scandalosam, quæ
 Christianam disciplinam relaxat, &
 infert animarum perniciem. Item ex
 illis verbis: *Quem si præ recta regula
 Fideles in praxi sequerentur, ingens
 eruptura esset Christianæ vitæ corrupte-
 la.* Illa enim doctrina includit scan-
 dalum activum, quæ talis est, ut ex ea
 ad praxim deducta erumpat Christia-
 næ vitæ corruptela. Idem significant
 subsequenter verba: *Ne unquam tem-
 poris viam salutis, quam suprema ve-
 ritas Deus, cuius verba in æternum per-
 manent, arctam esse desinivit, in ani-
 marum perniciem, dilatari, seu verius
 perverti contingeret.* Item & subse-
 quentia alia: *Ab eiusmodi spatiosa, la-
 taque, per quam itur ad perditionem,
 via.* Quæ desumpta sunt ex Evange-
 lio Math. cap. 7. 13. *Lata porta, & spa-
 tiosa via est, quæ ducit ad perditionem.*
 Quæ omnia aperte declarant, doctri-
 nam earum propositionum talem esse,
 ut ducant ad perditionem. Quo nul-
 lum scandalum activum maius.

Dein-

152. Deinde loco citato n. 362. hæc scripsi fere eodem tenore: [Pro cuius explicatione maiori, sciendum est, omnem opinionem improbabilem positive, id est, certo falsam; & omnem opinionem non probabilem, id est, gravi fundamento carentem, si laxa sit, id est affirmans partem minus tutam, & faventem libertati, esse scandalosam, dum modo procedat in materia gravi pertinente ad mores. Patet. Peccat enim graviter, quisquis in materia gravi dirigit conscientiam suam ex opinione certo falsa, aut absque prudenti, & gravi fundamento: sed doctrina improbabilis positive, aut negative, suadet hominibus dirigere conscientiam ex se ipsa, quæ aut certo falsa est, aut gravi fundamento destituta: ergo doctrina improbabilis positive, aut negative, in materia gravi pertinente ad mores suadet hominibus ad id, quod est peccatum grave. Hoc est, doctrinam esse scandalosam: ergo eiusmodi doctrina scandalosa est. Et ne æquivocationem patiaris, nota, in qualibet quæstione illam dici opinionem laxam, quæ favet libertati; illam vero strictam, seu severam, quæ favet obligationi, & præcepto.] Huc vsque in loco citato.

153. Addendum insuper est, omnem opinionem in materia morum tenuiter probabilem laxam, sive faventem libertati esse scandalosam. Patet ex hoc decreto Innocentij in damnatione tertiæ propositionis, ex qua constat, esse scandalosam propositionem, quæ asserit, nos prudenter operari ex dictamine opinionis tenuiter probabilis. Quæ autem sit opinio tenuiter probabilis, late tradam in disertatione 4.

CAPVT X.

An propositio scandalosa in materia morum necessario sit falsa, & improbabilis.

ARTICVLVS I.

Præmittuntur aliqua, & statuntur duplex conclusio.

SUMMARIVM.

Propositiones verae possunt esse scandalosae, præcipue in quæstione facti. n. 154.

Propositio potest esse scandalosa, eo quod sit æquivoca. n. 155.

Quæ propositiones in materia morum sint scandalosae? n. 156.

Explicatur quæstio præsens. n. 157.

Omnis propositio scandalosa in materia morum est non probabilis. n. 158.

Repugnat, doctrinam prudentem morum generare scandalum. n. 159.

Doctrina morum laxa, quæ est non probabilis, ex dictamine reflexo est certo falsa. n. 160.

Propositio speculativa non probabilis non propterea manet certo falsa; secus in materia practica. n. 161.

Idem contingit in dubio practico. n. 162.

Quomodo in quæstione morali demonstratur conclusio, quamvis ea non probetur evidenter à principijs intrinsicis directis? n. 163.

Quomodo demonstratur falsitas opinionis, quod certus de peccato mortali, & dubius de confessione eius non teneatur ad illud confitendum? Ibid.

Quomodo demonstratur, materiam parvam, non esse eam, quæ est minor octava parte? n. 164.

Refata conclusio intelligitur etiam de opinione tenuiter probabili. n. 165.

DE

154. **D**E hac materia egi ex professo in ea disp. 9. cap. 20. art. 8. vnde extraxi sequentia: [Præmitto primo, posse esse propositiones veras, quæ sint scandalosæ, præcipue in quaestione facti. Quod notavit Canus lib. 12. de locis, cap. 11. §. *Propositionem*. vbi ait: *Non solum error, sed ipsa etiam isthæc veritas, qualiscumque illa sit, quæ forte in his diebus inueniri potest, scandalum affert idiotis, & infirmis. Non enim solum falsa, scandalum faciunt, sed aliquando etiam verâ.* Et paulo ante exempla attulerat, dicens: *Tales illæ sunt, siue commentitiæ fabulæ, siue narrationes etiam veræ, quibus monachorum occulta vitia, vel finguntur, vel deteguntur. Id quod sine dubio sine imbecillium offendiculo fieri non potest.* Et paulo inferius: *Sic Ecclesiæ Romanæ abusus plebi rudi obijcere, atque in vulgus edere, scandalum est.* Quod idem late tradit, & probat Saura in voto Platonis, tract. de Examine doctrinarum, cap. 6. §. *Propositio scandalosa.*

155. Præmitto secundo, propositionem esse posse scandalosam, eo quod æquivoca sit: si enim duplicem habeat sensum, primum quidem sanum, & verum, & à suo Authore intantum; alterum vero vel hæreticum, vel erroneum, vel alio modo damnabilem, quamvis à suo Authore non intantum, sic poterit scandalum generare. Tales sunt propositiones aliquæ, quæ in exemplum afferuntur à Cano loco citato.

156. Præmitto tertio, vt constat ex cap. præced. omnes propositiones positive vel negative improbables, & tenuiter probables laxas in materia morum esse scandalosas.

157. Quæritur ergo in præsentia, an omnes propositiones scandalosæ versantes in doctrina morum, sint improbables positive, id est certo falsæ; aut non probables, id est gravi def-

titutæ fundamēto? Et an quo ad improbabilitatem aliquid habeant præcipuum, dum à Romano Pontifice docente Ecclesiam damnantur tamquam scandalosæ?

158. Dico primo. Omnis propositio scandalosa versans in doctrina morum, est non probabilis, atque adeo gravi fundamento destituta, & consequenter peccat mortaliter, qui ea vtitur in directione conscientiæ suæ. Et loquor de propositione, quæ non sit æquivoca, sed quæ clare, & cum distinctione doctrinam tradit, iuxta ea, quæ dixi supra.

159. Probatur clarissime conclusio. Implicat contradictionem, doctrinam esse probabilem, prudentique fundamento nitentem, & eam simul in ratione doctrinæ moralis scandalum, & animæ perniciem generare. Et enim eo ipso, quod in ratione doctrinæ moralis sit scandalizans, non est doctrina prudens. Nam doctrina prudens in materia morum est illa, quæ mores servat incorruptos: quæ autem scandalizat, & animæ perniciem infert, non aliter infert, nisi quatenus mores corrumpit, & ad peccatum inclinat. Ergo eo ipso, quod scandalosa sit, necessario est non probabilis.] Huc vsque in loco citato.

160. Dico secundo. Quælibet propositio laxa in materia morum, quæ est non probabilis, id est, carens fundamento gravi, quæ quidem propterea scandalosa est; ex dictamine reflexo est certo falsa & improbabilis. Id est, improbabile & certo falsum est, quod possimus deducere ad proximam talem opinionem. Quæ conclusio patet ex terminis. Quam assertionem late exposui in 1. part. Cris. Theol. disp. 10. cap. 3. à num. 31. in hæc verba.

161. [Itaque in materia speculativa, quamvis ex duabus partibus contradictorijs vna maneat non probabilis, non propterea opposita manet

F certa,

certa, aut evidens. Patet. Ista enim propositio; *Crines Adami fuerunt rubri*; non est probabilis, quia non habet grave fundamentum: & tamen opposita, *Crines Adami non fuerunt rubri*, non est evidens, nec certa. In materia autem practica ad conscientiam spectante, si non sit probabile, quod actio est licita, sit certum, quod actio est illicita: non quidem directe: nam sic eodem modo se habet, sicut materia speculativa: sed ex dictamine reflexo certo; nempe: *illicitum est dirigere conscientiam absque dictamine certo, aut probabili*; vel, *illicitum est exercere hanc actionem absque dictamine saltem probabili, prescribente actionem esse licitam*.

162. Et nota, hoc idem contingere in dubio practico, v. g. an hic, & nunc sit licitum emere hoc pallium à Petro. Ideo enim tutior pars est eligenda, quia in eo dubio practico non occurrit mihi dictamen practicum, saltem probabile, prescribens esse licitam emptionem.

163. Hinc infertur pro multis quaestionibus moralibus, quomodo indirecte, seu reflexe demonstratur conclusio, quamvis ea non probetur evidenter à principiis intrinsicis directis. In 2. part. Crif. Theol. Disp. 45. ostendo aperte, falsam esse sententiam, quæ docet, certum de peccato mortali, & dubium de confessione eius, non teneri obligatione gravi ad illud confitendum. Ostendo item, fundamenta partis oppositæ sophistica esse, & levissima. Et ex hoc secundo capite demonstratur reflexe falsitas partis oppositæ. Quia si nullum grave fundamentum suffragatur parti asserenti, esse licitam omissionem eius confessionis, illa non est probabilis. Et ex supradictis patet, si non est probabile, licitam esse omissionem eius confessionis, manere certum, & demonstratum, quod sit graviter illicita in praxi omisso

eius confessionis.

164. Sic etiam disp. 31. ostendo, nullo fundamento niti sententiam Carraelis, quæ docet, materiã parvam esse eam, quæ est minor octava parte. Hinc demonstratur pars negatiua, quod [Materia parva non est ea, quæ est minor octava parte;] quia si nullo fundamento ducitur pars affirmatiua, illa non est probabilis: & si non est probabile, quod sit licitum uti ea sententia, deficiente dictamine probabili ad eam exercendam, manet certissimum, quod peccat, qui ea vitur. Et sic in multis alijs quaestionibus, quas in decursu huius voluminis reperies.] Huc vsque in ea disp. 10.

165. Hæc secunda conclusio non solum intelligitur de opinione, quæ omnino caret fundamento gravi, sed etiam de opinione tenuiter probabili: quia ex decreto Innocentij XI. in damnatione tertie propositionis constat, non esse licitum dirigere conscientiam ex dictamine opinionis tenuiter probabilis; ut vberius constabit ex disp. 4. quæ cum sit scandalosa, ex dictamine reflexo, in ordine ad praxim est certo falsa; quia certo falsum est, posse dirigi conscientiam ex illa.

ARTICVLVS II.

An propositio in materia morum, quam Pontifex declarat esse scandalosam, eo ipso sit certo falsa?

SVMMARYM.

Ratio dubitandi, quare propositio scandalosa videatur non esse certo falsa? n. 166. & seqq.

Cum Pontifex ex Cathedra affirmat, doctrinam in materia morum esse scandalosam, consequenter affirmat esse falsam? n. 168.

Hoc iudicium Pontificis habet certitudinem

dinem. Ibidem. Item perpetuitatem. Vbi quo ad hoc notatur discrimen inter Pontificem, & reliquos doctores. n. 169.

Vbi quis absque periculo errandi, tradit propositionem esse falsam, illa est certo falsa. n. 170.

Opinio vera potest esse scandalosa ob ignorantiam hominum. n. 171.

Ratio, ob quam opinio damnata à Pontifice tamquam scandalosa, evadit certo falsa. n. 172. & seqq.

Quare non evadat certo falsa, quam privatus doctor censet scandalosam. n. 174.

Confirmatur discrimen inter Pontificem, & privatum doctorem. n. 175. & seqq.

Cum privatus auctor dicit, propositionem esse improbabilem, si verum dicit, id provenit ex aliquo principio certo. n. 178.

Solvitur ratio dubitandi, & confirmatio initio articuli proposita. n. 179. & seqq.

166. **I**N præcitata disp. 9. cap. 20. à num. 370. hanc difficultatem discussi; & quæ ibi continentur, reproduco. [Maior difficultas est, an propositio, quæ scandalosa est, quatenus versatur in materia morum, debeat esse improbabilis positive, id est certo falsa. Videtur enim ex præcisa ratione *scandalose*, non debere esse improbabilem positive. Etenim eo ipso quod propositio laxa versans in materia morum careat fundamento gravi, atque adeo sit non probabilis, ad peccatum ducit; cum sit peccatum mortale dirigere conscientiam in materia gravi ex opinione non probabilis, sive absque prudenti fundamento. Ergo salvatur quod sit scandalosa in hoc, quod sit non probabilis: ergo ut sit scandalosa, non requiritur, quod sit certo falsa, sive positive improbabilis.

167. Et confirmatur. Quia propositio non probabilis potest esse ve-

ra. Nam propositio vera, dum latet nos fundamentum grave ad illius veritatem promovendam, est non probabilis: ergo propositio vera, dum latet nos fundamentum eius probabilis, potest esse scandalosa, cum conetur dirigere conscientiam absque fundamento probabili. Sed propositio vera nunquam potest esse certo falsa: ergo potest dari propositio scandalosa, quæ non sit certo falsa; atque adeo non est necesse, quod propositio scandalosa sit improbabilis positive. Nihilominus

168. Dico secundo. Cum Romanus Pontifex docens Ecclesiam in materia morum, affirmat, doctrinam esse scandalosam, consequenter affirmat esse falsam, & improbabilem positive. Pro cuius conclusionis intelligentia, nota primo, magnum discrimen intercedere inter eam propositionem, quæ in materia morum expresso iudicio Romani Pontificis loquentis ex Cathedra asseritur scandalosa; & inter eam, quæ in simili materia censetur scandalosa iudicio privati Doctoris. Etenim id expressum iudicium Romani Pontificis habet duo, quibus caret privati doctoris iudicium: nempe certitudinem, & perpetuitatem. Certitudinem, quia Romanum Pontificem loquentem Ecclesie, errare non posse in doctrina morum, certum est, ut constat ex supra dictis, quæ certitudo deficit in iudicio privati Doctoris.

169. Item perpetuitatem: nam reliqui doctores privati per hanc propositionem: *Hæc assertio non est probabilis*; significant, non adesse de præsentis fundamentum grave pro ea assertionem: & ideo apud illos æquivaleret illi; *Hæc assertio non habet fundamentum grave, dum non apparet aliud fundamentum præter ea, quæ de præsentis asseruntur pro ea.* Et ideo sic relinquitur locus, ut si postea apparuerit fundamentum grave, transeat assertio

de non probabili in probabilem. Quod ita de facto contigisse certum est: cum multæ propositiones, quæ olim non erant probabiles, iam apparente demuo fundamento gravi sint probabiles. Pontifex vero cum è Cathedra loquitur, & negat probabilitatem opinionis, aut affirmat, eam esse scandalosam, id docet, & declarat Ecclesiæ in perpetuum, tamquam doctrinam omni tempore sustinendam. Et ideo non dicit solum, quod de præsentis nullum apparet pro ea fundamentum grave, sed quod nec unquam apparebit, & quod semper scandalosa reputanda est. Quare relinquunt omnimodam desperationem de probabilitate eius, aut de ablatione scandali, quod secum importat propositio.

170. Nota secundo, ubi aliquis absque periculo errandi tradit, propositionem esse falsam, illa est certo falsa. Patet. Nam immunitas à periculo errandi involvit certitudinem: ubi enim est certitudo, non est contingentia errandi, & ubi est contingentia errandi, non est certitudo. Item ubi excluditur contingentia errandi, adest certitudo; & ubi excluditur certitudo, adstruitur contingentia errandi.

171. Nota tertio, dupliciter considerari posse propositionem scandalosam, vel qua scandalosam à parte rei, & ante quamlibet existimationem hominum; vel qua scandalosam præsupposita existimatione hominum. Contingit aliquando, opinionem à parte rei esse veram; sed quia homines ignorant fundamentum veritatis, fit, quod ea propositio non sit probabilis, cum absque fundamento gravi nequeat esse probabilis. In quo casu à parte rei non est scandalosa, cum contineat doctrinam à parte rei veram, & licitam, & innocuam: tamen supposita hominum existimatione, quæ ad fundamentum veritatis non pertingit, est

scandalosa, cum suadeat dirigere conscientiam absque fundamento gravi.

172. Hinc aperte probatur secunda conclusio duplici ex capite. Primo. Cum Romanus Pontifex loquens ex Cathedra damnat in materia morum expresso iudicio propositionem aliquam ut scandalosam, damnat illam ut falsam; sed id iudicium Romani Pontificis in materia morum est certum: ergo talis propositio evadit certo falsa. Consequentia est evidens, quia quoties iudicium de falsitate propositionis est certum, propositio evadit certo falsa. Quod amplius constat ex dictis. Minor patet.

173. Maior autem clare ostenditur. Nam propositio, quam Romana Cathedra in materia morum damnat, ut scandalosam à parte rei, non potest esse vera. Quia si à parte rei esset vera, à parte rei esset licitum eius obiectum, & solum ob ignorantiam esset illicitum: ergo Romana Cathedra erraret in materia morum, si obiectum à parte rei licitum damnaret ut illicitum. Sed Romana Cathedra errare non potest in materia morum: ergo obiectum à parte rei licitum non potest damnare ut illicitum. Ergo Romana Cathedra eo ipso, quod damnat propositionem in materia morum ut scandalosam, illa non potest esse vera à parte rei: ergo eo ipso quod damnat illam ut scandalosam, damnat ut falsam.

174. Aliud est, quando privatus doctor censet propositionem esse scandalosam: nam ad hoc privatum iudicium sufficit, quod pro illa propositione sic notata non appareat vllum grave fundamentum: nam privatus doctor capax est ignorantia (vsurpate nomen ignorantia pro quolibet defectu scientia) de eo, quod est à parte rei; cum autem Romana Cathedra non sit capax ignorantia in iudicio expresso, quod format in materia morum, ob

infal-

infallibilem assistentiam Diuini Spiritus in re tam graui; inde est, quod dum propositionem in materia morum affirmat scandalosam, illa à parte rei non possit esse vera.

175. Confirmatur. Cum Romana Cathedra damnat propositionem vt scandalosam in materia morum, non damnat illam tamquam scandalosam ex præsupposita ignorantia hominum, sed tamquam vere & à parte rei scandalosam; alias erraret in materia morum, si obiectum à parte rei licitum, & honestum reprobaret vt scandalosum: sed doctrina, quæ à parte rei est scandalosa, non potest à parte rei esse vera: ergo à parte rei ea doctrina damnata non potest esse vera. Et cum id iudicium Romanæ Cathedræ sit certum, ea propositio manet certo falsa.

176. Secundo. Dum Romanus Pontifex docens Ecclesiam in materia morum, definit, propositionem esse scandalosam, vi eius oraculi manet certo & in perpetuum non probabilis, manet certo & in perpetuum destituta fundamento graui, & cum certa, & omnimoda desperatione de probabilitate eius: sed propositio, quæ manet certo, & in perpetuum non probabilis, & cum certa, & omnimoda desperatione de probabilitate eius, manet certo falsa, atque adeo improbabilis positive: ergo propositio, quam Romanus Pontifex docens Ecclesiam in materia morum, definit esse scandalosam, manet certo falsa, & improbabilis positive. Consequentia patet. Maior constat.

177. Minor probatur. Nam quando propositio à parte rei est vera, nullum principium certum obstat, quominus aliquando aliquod fundamentum graue appareat ad prædictam veritatem promovendam: nam contra veritatem, aut contra fundamentum eius nullum principium certum existe-

re potest, quod vera certum sit: ergo quando est principium certum contra fundamentum alicuius propositionis, talis propositio non potest esse vera: ergo est certo falsa. Sed cum Romanus Pontifex in materia morum iudicio expresso affirmat in perpetuum, propositionem non esse probabilem, id principium certum excludit in perpetuum quodlibet fundamentum graue eius propositionis: ergo in eo casu propositio sic damnata non potest esse vera: ergo necessario & certissime est falsa.

178. Vbi etiam notandum est, cum Author privatus dicit, propositionem esse positive improbabilem, si verum dicit, omnino tollit spem, aut formidinem futuræ probabilitatis, atque de improbabili non posse propositionem transire in probabilem. Et enim id asserere non potest nisi ex principio certo, cum improbabile positive idem sit, quod certo falsum: principium autem certum, quod cogit ad asserendam falsitatem propositionis, nullam relinquit formidinem de opposito.

179. Rationi autem dubitandi, ante secundam conclusionem propositæ, respondeo ex dictis, quod propositio in materia morum sit scandalosa, saluari in hoc præscisse, quod non sit probabilis, siue in eo, quod careat fundamento graui in existimatione hominum, cum dirigat conscientiam ad operandum in materia morum absque fundamento graui, idque licet ea sit vera à parte rei. Sed cum id proveniat ex ignorantia, vel potius ex defectu scientiæ in materia morum, & ea ignorantia non possit cadere in Romanam Cathedram in tali materia, inde est, quod non possit Romana Cathedra docere, eam opinionem esse scandalosam, quæ à parte rei est vera. Et præterea, quoties Romana Cathedra in materia morum affirmat,

firmat, propositionem non esse probabilem, virtualiter, sive æquivalenter affirmat, esse positive improbabilem, ut constat ex dictis. Et ita quamvis dicens scandalosam, simul dicat, eam non esse probabilem, eo ipso affirmat, esse positive improbabilem.

180. Ad confirmationem distinguo antecedens: propositio non probabilis, [quæ talis est iudicio Romanæ Cathedræ in materia morum,] potest esse vera, nego; [quæ talis est iudicio privato,] concedo. Quod patet ex dictis supra. Distinguo etiam consequens: ergo propositio vera, dum latet nos fundamentum eius probabile, potest esse scandalosa [à parte rei,] nego; potest esse scandalosa, [præsupposita existimatione falsa hominum,] concedo. Quando autem Romana Cathedra propositionem de doctrina morum damnat ut scandalosam, non nititur in falsa hominum existimatione, sed in ipsa veritate rei, ex securitate assistentiæ Spiritus Sancti.]

ARTICVLVS I.

*Obiectio cuiusdam Recentioris
contra doctrinam articuli
præcedentis dissol-
vitur.*

SYMMARIVM.

Proponitur argumentum Lumbierij. n.

181.

An imponat mihi aliquid falsum? n.

182.

Mea conclusio agit expresse de doctrina practicabili. n. 183.

Speculatio, quæ attingit obiectum practicabile, considerando omnes circumstantias, quæ sunt in praxi, eandem veritatem, aut falsitatem habet, atque cognitio practica. n. 184.

Omnes propositiones damnatae docent,

sum obiectum esse licitum. n. 185.

In propositione modali dictum non habet veritatem, aut falsitatem. n. 186.

An qui assentitur propositioni damnatae, dicat propositionem erroneam? n. 187.

Solutio obiectionis. n. 188.

Proponitur instantia. n. 189.

An doctrina morum vera docens, quid licitum sit, aut quid illicitum, possit esse scandalosa? n. 190.

Et an id possit fieri per ignorantiam?

Et an hæc cadat in Romanam Cathedram circa mores? n. 191.

Solvitur instantia. n. 192.

181. **R**aymundus Lumbier in expositione harum propositionum num. 1671. & seqq. impugnat doctrinam art. præced. traditam; in hæc verba, quæ ex Hispano idiomate sic fideliter in latinum Sermonem transfero. [Hinc deciditur quæstio, an omnes propositiones sic damnatae, eo ipso falsæ esse videantur. P. Cardenas in sua Crisi f. 110. (corrigere 113.) affirmat; asseritque, eo ipso quod Papa eas condemnat tamquam perniciosas, & scandalosas, compertum esse, damnare eas tamquam falsas. Unde si aliquis interiorem præberet assensum propositionis damnatae, iudicans, hanc esse veram, *admitteret errorem in Fidem*; quando quidem censeret verum, assensum damnatum à Papa ut falsum, quod idem erat ac dicere, Papam perperam definitivisse, & errasse in ea condemnatione. Sed contra hoc arguitur. Nos enim varijs in locis eas appellavimus *practice falsas*, insinuantes, fortasse non omnes esse speculatiue falsas. Respondeo ergo, in his propositionibus excerptis ex libris Authorum esse duo. Alterum materiale propositionum; alterum, quod talis propositio sit probabilis, & licita; & in aliquibus expresse dicitur, quod sit licita, ut cernitur in ipsis; & in alijs quam

quamvis non exprimitur, supponitur ex suo Authore. Sic in propositione modali, dicunt dialectici, dari dictum & dari modum, v.g. *Hunc parietem esse album, est necesse*. Et potest dictum esse verum, & modus falsus, & ex modo tota propositio evadit falsa. Parietem esse album, erit verum, sed id esse necesse, est falsum. Cum ergo istæ opinioniones, non aliter sint opinioniones, nisi quatenus affirmant id esse licitum; & Papa definiat, eas non esse licitas, nec practicabiles, eo ipso definit falsum esse, quod illæ sint licitæ.] Hoc est argumentum, quo existimat Lumbier, se adversari meæ doctrinæ.

182. Et primo quidem ego non invenio locum, ubi dixerim, eas propositiones esse falsas secundum illud materiale speculative sumptum, quod considerat Lumbierius. Quin potius in prima & secunda parte eius Crisis sæpius repeto, me dumtaxat agere de practica probabilitate, aut improbabilitate propositionum, in ordine ad cognoscendum, quid possumus licite operari.

183. Secundo. Quia quando dicitur propositio in materia morum esse scandalosa, expresse significatur, quod ea propositio tradit doctrinam perniciosam ad praxim: sed mea conclusio, quam citat Lumbier, agit de propositione scandalosa in materia morum, illis verbis: *Cum Romanus Pontifex docens Ecclesiam in materia morum, affirmat, doctrinam esse scandalosam, &c.* Ergo mea conclusio loquitur de Doctrina perniciosa ad praxim, & nullo modo, de materiali aliquo speculative sumpto.

184. Tertio. Nam cognitio, quæ speculative attingit obiectum practicabile, considerando omnes circumstantias, quæ sunt in praxi peccaminosa, tam prava est, & tam falsa, ac ipsa cognitio practica de eodem obiecto, & ambæ cognitiones sunt convertibi-

les, ita vt valeat consequentia ab una ad alteram, & è converso; vt ostendi in 1. part. Crif. Theolog. disp. 14. cap.

4. Ergo damnata propositione practica, damnatur etiam propositio speculative, quæ considerat omnes circumstantias, quæ sunt in praxi; ergo si ex damnatione ista, propositio practica vt talis condemnatur vt falsa, vt concedit Lumbier; quia falsum est, quod liceat illam ad praxim deducere; similiter propositio speculative de eodem obiecto sub eisdem circumstantiis considerato damnatur vt falsa. Vnde fit, quod si propositio practica est falsa, quia docet esse licitum, quod est illicitum; similiter speculative, quæ affirmat esse licitum, eodem modo erit falsa. Et hoc modo asserui, propositiones damnatas à Romano Pontifice tamquam scandalosas esse falsas.

185. Quarto. Nam omnes propositiones damnatæ ab Alexandro VII. sicut etiam damnatæ ab Innocentio XI. docent, suum obiectum esse licitum; aliæ enim id explicant per verbum *potest*, quod intelligitur *moraliter*; & *Potest moraliter*, idem est, ac *Licet*, aut per verbum *non tenetur*, quod significat, nullam dari obligationem, atque adeo non esse peccatum in praxi eius obiecti; aut per aliud verbum similis significationis. Et quidem ego desideraveram, quod quando Lumbierius dicit, *fortasse non omnes damnatas esse speculative falsas*, designaret vnam, vel alteram ex damnatis, quæ speculative non esset falsa. Quam quidem non inveniet, omnes enim damnatæ ab Alexandro dicunt, esse licitum id obiectum, quod Pontifex censet damnabile. Imo & aliquæ propositiones damnatæ ab Innocentio, quæ non respiciunt praxim, quales sunt 19. 20. 48. 49. & 56. damnantur etiam vt speculative sunt.

186. Quod autem dicit Lumbier, in propositione modali posse dictum esse

esse verum, & modum falsum, minus formaliter loquitur. Quia non dicitur esse verum, nisi quod affirmatur, vel negatur; in propositione autem modali dictum neque affirmatur, neque negatur: cum enim dico, *Petrum currere, est possibile*, neque affirmo, neque nego Petrum currere. Omnes autem propositiones damnatae sunt æquivalenter modales de modo *licitum*. Sic enim hæc propositio, *Populus non peccat, etiam si absque ulla causa non recipiat legem à Principe promulgatam*; æquivaleret huic modali, *Populum absque causa non recipere legem à Principe promulgatam, licitum est*: Neque inveniet ullam propositionem practicam ex damnatis, quæ non sit ita æquivalenter modalis, de modo *licitum*. Cum ergo in modali non affirmetur per se dictum, sed modus, sola affirmatio modi est, in quam cadit veritas, vel falsitas. Cum ergo dixi, propositionem damnatam à Pontifice ut scandalosam eo ipso damnari ut falsam; id necessario debet intelligi de modo *licitum*; cum nihil aliud scorsim à modo *licitum*, affirmetur, aut negetur in dictis propositionibus.

187. Id autem, quod superaddit Lumbier, cum, qui assentitur propositioni damnatae, censens eius obiectum esse licitum, accusari debere de errore in Fide, non admitto. Nam ut ostendi cap. 8. art. 3. solum accusandus esset de propositione scandalosa, non autem de erronea: quia per id non cogitur asserere, errare Pontificem. Quod si simul diceret, errare Pontificem, de propositione erronea convincendus esset.

188. Hinc constat, parum vrgere argumentum Lumbierij initio huius articuli propositum. Etenim cum dixi, propositiones damnatas ut scandalosas eo ipso esse falsas, semper locutus sum de illis in ordine ad praxim, & in ordine ad licite operandum, quo

pacto ipse Lumbier fatetur esse falsas. Ad reliqua quæ subiungit de propositione modali constat ex dictis.

189. Sed instabis illis verbis, quæ initio proæmij ad explicationem harum propositionum scribit Lumbier, quæ in latinum sermonem fideliter transfero. [Notandum est, sicut dantur actiones scandalosæ, quæ quamvis per se sumptæ non sunt peccata, ex pravo tamen exemplo afferunt scandalum & culpam mortalem, propter speciem mali, quam præferunt; ita esse doctrinas, quæ & si non sint falsæ, sunt tamen scandalosæ; & ideo prohibita. In primis id ostenditur, ex eo quod peccatum scandalum sic definitur S. Thomas: *Dictum, vel factum minus rectum præbens alteri occasionem ruinae*. Vbi notandum, non dixisse *factum pravum*, sed *minus rectum*, quod affert scandalum. Tale est, quod homo non coniugatus, aut Ecclesiasticus retineat domi sæminam speciosam, quæ eius vicinæ incolæ suspicantur esse eius pellicem; & quamvis inter eos duos nullum sit peccatum, ille homo est in statu peccati lethalis, si non expellit illam; nam iudicium vicinorum ex eo scandalizatur. Idem accidit in duobus canonicis, qui ob iurgium commissum, quamvis sibi obviam fiant in Ecclesia, sibi invicem negant loquelam, & debitæ urbanitatis signa. Idem in sæmina, quæ obmurmurante vicinia, frequenter admittit in domum suam, virum aliquem, cum illū possit vitare. Ex his probatur, quod quamvis aliqua ex his propositio in se non sit falsa, cum sit scandalosa, prohiberi debet tam quod ad doctrinam, quam quod ad praxim.] Huc usque Lumbier. Ita quæ ex eo quod dictum, vel factum ex se indifferens, possit fieri malum, & prohibitum ratione scandalum, vult à paritate rationis idem contingere in doctrina morum, ita ut doctrina possit esse vera, & adhuc

huc scandalosa, & ob hanc rationem prohibita in hoc decreto.

190. Id tamen esse plane falsum, sic ostendo. Repugnat quod doctrina morum vera, quæ docet, quid licitum sit, quid illicitum (seclusa ignorantia) sit scandalosa: ergo si scandalosa est, non potest esse vera nisi per ignorantiam. Antecedens patet. Nam, ut constat ex cap. I. ad Sanctitatem Ecclesiæ spectat, quod profiteatur doctrinam morum veram, & quæ cum veritate doceat, quid licitum sit, & quid illicitum: numquid ergo poterit esse scandalosa ea doctrina, quæ ducit homines ad vitam; docens quid fugiendum, quid amplectendum sit? Absit. Ergo si doctrina morum scandalosa est, illa quidem est falsa. Sed doctrinam morum, quam condemnat Innocentius, condemnat eam, docens, quid illicitum sit, & quid fugiendum: ergo doctrina quam condemnat, est falsa: ergo ex eo quod condemnatur ut scandalosa, infertur esse falsam.

191. Dixi, *Nisi per ignorantiam*. Poterit enim fieri, quod propositio vera in materia morum sit scandalosa, quia homines ignorant fundamentum veritatis eius. Et ita poterit contingere in aliquibus opinionibus probabilibus, in quibus intervenit ignorantia, sive incertitudo invincibilis, ita ut opposita opinio inter peritos doctores reputetur probabilior, aut certa, quia ignorant fundamentum veritatis prioris opinionis. Sed hæc ignorantia, aut periculum erroris non cadit in Romanam Cathedram in ijs, quæ tradit in materia morum; in hac enim materia errare non potest, ut supra dictum est, propter specialem assistentiam Spiritus Sancti, ut dicitur Ioan. 16. *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.*

192. Et hinc patet, qualiter non sint ad rem exempla proposita in instantia. Nam scandalum in illis con-

tentum partim provenit ex fundamentum suspicionis, quod in illis præbetur: at in doctrina morum vera, quæ docet, quid licitum sit, quid illicitum sit, nullum est fundamentum suspicionis; & tam longe abest, quod afferat occasionem peccati, ut potius ea doctrina sit, quæ ducit ad vitam.

CAPVT XI.

An hoc decretum obliget in provincijs, in quibus non est promulgatum?

SUMMARIVM.

Proponitur ratio dubitandi. n. 193.

Hoc decretum partim est declaratorium, partim præceptivum. n. 194.

Quatenus damnat eas propositiones, non indiget promulgatione in singulis provincijs. n. 195.

Vbi habemus certitudinem de doctrina morum, tenemur sequi eam in praxi. n. 196.

Ex declaratione Romani Pontificis doctrina morum est omnino certa. n. 197.

Etiã qua præceptivum est, non indiget promulgatione in provincijs. n. 198.

Antiquata manet opinio, quod requiratur promulgatio in singulis provincijs, quia impossibilis cum decreto Alexandri VII. n. 199.

Opinio, qua repugnat principio certo, est certo falsa. n. 200.

Decretum Alexandri VII. est principium certum, cui repugnat illa opinio. n. 201.

Qui requirunt promulgationem legis in Provincijs, videntur solum requirere notitiam moraliter certam. n. 203.

Responsio cuiusdam Theologi impugnatur. n. 204. & seqq.

G

Cum

Cum Pontifex præcipit ea, quæ sunt iuris naturalis, aut divini, non requiritur ea promulgatio facta in provincijs, n. 207. & 209.

Fere omnia contenta in hoc decreto sunt iuris naturalis, aut divini, n. 208.

Neque ea quæ sunt iuris humani in hoc decreto, etiam quæ præceptivum est, requirunt promulgationem in provincijs, n. 210.

193. **H**anc quæstionem ex professo tractavi in 3. part. Crif. Theol. disp. 77. cap. 4. Cuius totum tenorẽ placuit hic reproducere. [Contra obligationem, quam affert hoc decretum, nõ defunt, qui sic obiiciant. Leges Pontificiæ non obligant, donec promulgentur iuridice in diœcesibus, aut saltem in provincijs: sed hoc decretum dumtaxat Romæ promulgatum est, non autem in diœcesibus, neque in provincijs: ergo non dum obligat eos, qui sunt extra provinciam Romanam. Maiorem tradunt Doctores, quos allegavi in 1. part. Crif. Theolog. disp. 9. cap. 20. art. 11.

194. Ad cuius rei explicationem suppono, in hoc decreto esse duplicem rationem, alteram declarationis, alteram præcepti: hoc enim decretum partim est declaratorium, partim præceptivum, sive prohibitorium. Quod fit declaratorium, patet eo modo, ac ostendi, duo decreta Alexandri VII. talia esse. Nam disp. 9. cap. 20. art. 5. n. 344. illud ostendi his verbis: [Declaratio enim nihil aliud est, quam manifestatio alicuius veritatis, quæ ab aliquibus ignorari, aut in dubium verti posset: hæc autem decreta manifestant, eas quadraginta quinque opiniones esse scandalosas; de quo quis dubitare posset propter aliquos Theologos aliter censentes. Et quidem decreta expresso iudicio damnant eas opiniones vt scandalosas: non potest autem id fieri, nisi

afferendo, & manifestando, eas esse scandalosas: sicut sententia, quæ damnat aliquem vt furem, est vera sententia declaratoria criminis.] Hæc dixi in loco citato, quæ eodem modo conveniunt in hoc decreto Innocentij XI. Quod autem id decretum sit prohibitorium, ex eiusdem tenore evidens est. Vide in art. 5. cit. vbi n. 340. comperies, quomodo obstringat conscientias. Et num. 342. quomodo eas graviter obstringat.

195. His positis dicendum est primo (& si probabile sit adhuc, leges Pontificias non obligare, donec iuridice promulgentur in diœcesibus, vel provincijs) hoc decretum, quatenus damnat eas sexaginta quinque opiniones, non indigere promulgatione iuridica facta in singulis diœcesibus, & provincijs; sed sufficere certitudinem moralem de publicatione facta Romæ.

196. Probat. Statim atque habeo certitudinem moralem de veritate alicuius doctrinæ, maxime in materia morum, teneor in praxi sequi eam doctrinam: sed vbi habeo certitudinem moralem, quod Pontifex promulgavit Romæ illud decretum, in quo damnantur eæ opiniones, habeo certitudinem moralem de veritate doctrinæ illis opinionibus oppositæ, quæ doctrina procedit in materia morum: ergo vbi habeo certitudinem moralem, quod Pontifex promulgavit Romæ illud decretum damnatorium, teneor sequi eam Doctrinam. Ergo licet id decretum non promulgetur in diœcesibus, & provincijs; dum certo scio, esse promulgatum Romæ à Pontifice, sufficit hæc notitia certa moraliter, vt obstringat conscientias ad conformandos mores cum ea doctrina. Propositione maiori nihil evidenti. Certum enim est, graviter peccare eum, qui in materia gravi discedit in praxi à doctrina certa.

Mi-

197. Minor etiam est manifesta. Pontifex enim Romanus ex speciali assistentia Spiritus Sancti errare non potest in materia morum, dum tamquam communis Magister docet Ecclesiam: atqui Romanus Pontifex tamquam communis Magister docet Ecclesiam, asserens, eas opiniones esse scandalosas: ergo in hoc non errat. Ergo tradit doctrinam veram pro formandis moribus. Ergo ubi certo scio, eam doctrinam traditam esse à Romano Pontifice, certus maneo de veritate eius doctrinæ.

198. Dicendum est secundo, id decretum etiam qua prohibitorium obligare, licet non promulgetur iuridice in diœcesibus, neque in Prouincijs, dum certitudine morali constat, illud fuisse Romæ promulgatum. Et quidem quod requiratur hæc notitia certa de promulgatione facta Romæ indubitabile est: nam ignorantem legem, aut dubitanti invincibiliter de illa, aut de illius promulgatione à Superiore facta, non intimatur sufficienter lex.

199. Probat hæc secunda conclusio. Nam, ut docui ea disp. 9. cap. 20. art. 11. ex decreto Alexandri VII. antiquata manet ea opinio asserentium, requiri promulgationem legis Pontificiæ factam in singulis diœcesibus, vel provincijs. Eo quod ea opinio impossibilis est cum declaratione facta ab Alexandro VII. Nam in priori decreto declarat scandalosam istam propositionem: *Post decretum Urbani VIII. potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendij sibi retenta.* Quo etiam modo procedunt aliæ duæ declarationes de opinione octava, & duodecima. Inde autem infertur evidenter, illam opinionem de promulgatione faciendâ in diœcesibus, vel provincijs non posse subsistere.

200. Etenim illa opinio non po-

test subsistere, quæ repugnat principio certo: sic se habet hæc opinio de promulgatione faciendâ in singulis diœcesibus, vel provincijs: ergo hæc iam non potest subsistere. Maior est metaphysice evidens, ut sæpius ostendimus.

201. Probat minor. Nam ea opinio est impossibilis cum eo decreto Alexandri, & cum damnatione earum trium propositionum; quod decretum, quatenus declarat, eas esse scandalosas, est omnino certum: Authores autem, qui dicebant, post decretum Urbani VIII. licere adhuc dare dimidiatum stipendium, aut posse accipere duplicatum, nitentur eo fundamento, quod id decretum Urbani non erat promulgatum in provincijs; ut ostendi in relata disp. 9. num. 419.

202. Et quidem ea opinio ponit, illud decretum Urbani non obligare omnes Fideles, quia non promulgatum in provincijs: & damnatio facta ab Alexandro ponit, illud decretum Urbani obligare omnes fideles, declarando scandalosam esse propositionem, quæ affirmat, id decretum non obligare omnes fideles: ergo ea opinio impossibilis est cum decreto Alexandri. Vide quæ dixi in ea disp. 9. cap. 20. art. 11. à num. 416.

203. Huc spectat, quod præcipui Authores, qui docent requiri promulgationem legis Pontificiæ in provincijs, non tam requirere promulgationem iuridicam, quam publicationem, seu notitiam moraliter certam. Et ideo P. Molina de iust. tract. 2. disp. 395. ait: *Sane dicendum est, mentem Pij V. fuisse, bullam à se latam, non prius contractus, alioquin ex natura rei licitos, irritos comparatione ignoranter eos celebrantium reddere, quam in vnaquaque diœcesi esset sufficienter promulgata; aut aliâ viâ ad omnium cognitionem potuerit pervenire.* Iuxta

cuius sententiam non requiritur determinate promulgatio iuridica legis; sed certa notitia de promulgatione legis Pontificiæ Romæ facta.

204. Ad argumentum supra factum de impossibilitate eius opinionis cum decreto Alexandri respondebat quidam Theologus valde doctus, ea verba, *Post decretum Urbani VIII. in damnatione facta ab Alexandro, non esse apposita ut motivum, sed ut circumstantiam; potuisse autem damnari probabilitatem propositionis; quin damnaretur circumstantia.*

205. Sed hæc responsio non minuit vim argumenti. Nam in hoc non arguitur ex eo, quod hoc sit motivum, & non circumstantia; sed ex eo quod affirmatio vnius non sit compossibilis cum affirmatione alterius. Et quando vna propositio est impossibilis cum aliqua veritate certâ, talis propositio necessario debet esse certò falsâ. Est enim metaphysice evidens, duas propositiones impossibiles non posse esse simul veras; siue impossibilitas oriatur ex motivo, siue ex circumstantia.

206. Itaque illa opinio, quæ contendebat, non obligare in alijs provincijs id decretum Urbani, quia non promulgatum in illis; dicebat: *Post decretum Urbani licet sacerdoti accipienti integrum stipendium, dare alteri sacerdoti dimidiatum.* Damnatio autem facta ab Alexandro dicit: *Post decretum Urbani scandalosum est dicere, quod licet ei sacerdoti, dare alteri stipendium dimidiatum.* Quæ propositiones impossibiles sunt, atque adeo nequeunt esse simul veræ. Si ergo hæc secunda vera est, necessario prior est certo falsa, non ob aliam rationem, nisi quia docet, decretum Urbani non obligare in provincijs, quia non promulgatum in provincijs.] Huc usque in loco relato.

207. Dato & non concesso; quod

requiratur promulgatio legum in provincijs, & loquendo de hoc decreto, non qua declaratorium est, sed qua prohibitorium; dicendum est tertio, hoc decretum ob specialem rationem non requirere promulgationem in provincijs. Quod sic ostendo. Quia cum Pontifex præcipit ea, quæ sunt iuris naturalis, vel Divini positivi, non requiritur alia promulgatio, quam quæ sufficit, ut habeatur notitia certa de eiusmodi obligatione: sed fere omnia, quæ prohibentur in hoc decreto, sunt iuris naturalis, vel divini positivi; solum enim damnantur quinque propositiones circa ius humanum: ergo ad hoc decretum, qua prohibitorium est, non requiritur alia promulgatio, quam quæ sufficit, ut habeatur notitia certa de eius obligatione: sed ut habeatur ea notitia certa, non requiritur promulgatio in provincijs, cum Hispali habuerimus hanc notitiam certam, ante quam Tribunal Inquisitionis illud promulgaret: ergo talis promulgatio in provincijs non requiritur.

208. Quod fere omnia contenta in decreto sunt iuris naturalis, vel positivi divini, manifestum erit ei, qui singulas propositiones attente consideraverit, & habita notitia certa declarationis Pontificiæ constat, illa esse prohibita iure naturali, & divino positivo.

209. Maior vero, quod dum Pontifex prohibet ea, quæ prohibita sunt iure naturali, vel Divino, tale decretum Pontificis non eget alia promulgatione, quam quæ sufficit, ut habeatur notitia certa eorum, patet. Nam post primam promulgationem Legis Euangelicæ factam ab Apostolis in Ecclesia; ut obliget ius divinum positivum, sufficit notitia certa illius. Et iuris naturalis ubi est notitia certa, habetur sufficiens intimatio illius.

210. Præterea in illis, quæ sunt iuris huma-

humani in hoc decreto, non requiritur alia promulgatio: nam per declarationem Pontificis præsupponitur notitia sufficiens eius obligationis. Et eorum, quæ iam certo sciuntur, non requiritur nova promulgatio; cum hæc promulgatio requiratur ad eum finem, vt obligatio perveniat ad notitiam certam omnium Fidelium; quæ si præsupponatur, inutilis est nova promulgatio.

CAPVT XII.

An per Regis, aut Regni supplicationem, aut per populi non acceptationem, possit hoc decretum suspendi, aut derogari?

ARTICVLVS I.

De supplicatione.

SVMMARIVM.

- Quæ sit in Hispania consuetudo supplicandi pro suspensione legis Pontificiæ? n. 211.*
- An dum fit supplicatio, teneatur populus ad observationem legis? n. 212.*
- An ab hoc decreto supplicari possit? n. 213.*
- Hoc dubium triplicem questionem continet. n. 215.*
- Supplicatio à Decreto, quatenus declaratorium est, est irrationabilis. Ideoque fieri non potest. n. 216.*
- Quare Pontifex non possit revocare hoc decretum? n. 217. Neque suspendere. n. 218.*
- An possit suspendere promulgationem in Hispania? n. 219.*
- An eadem sit ratio in condemnatione librorum? n. 220. & seqq.*
- Quare non possit supplicari ab hoc de-*

creto, quatenus prohibitorium est? n. 222. & seqq.
An possit fieri supplicatio ab hoc decreto, quatenus pœnale est? n. 225.

211. **F**requens est, vt cum aliqua lex Pontificia promulgatur, quæ iudicio Consiliariorum Regis Hispaniæ potest asserre aliquod præiudicium huic Regno, fiat nomine Regis supplicatio ad Sanctissimum, vt propter hæc & hæc inconuenientia dignetur sua Sanctitas indulgere huic Regno, vt eximatur ab ea lege.

212. Interim dum fit supplicatio, teneri populum ad observandam eam legem, docet P. Suarez lib. 4. de Legib. cap. 6. num. 8. & P. Castro Palao tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 13. num. 14. addentes, quod si lex non potest deduci ad praxim sine scandalo, aut gravi aliquo incommodo, tunc lex non obligat, ex benigna interpretatione mentis legislatoris. Sed generaliter suspendi obligationem legis per eiusmodi supplicationem, asserunt Bonacina disp. 1. de Legib. q. 1. punct. 4. n. 41. Salon de Contract. tract. 2. de Censib. art. 3. disp. 4. conclus. vlt. Salas disp. 18. sect. 4. num. 21. Castro lib. 1. de Lege pœnal. cap. 1. Emmanuel Rodrig. tom. 3. qq. Regul. q. 6. art. 7. apud Castro Palao citatum.

213. Et quidem audiui quemdam dixisse, Regem Hispaniæ supplicasse Romanum Pontificem, vt revocaret, aut suspenderet decretum hoc de sexaginta quinque propositionibus condemnatis, ideoque huius decreti obligationem esse suspensam. Et licet ille erraverit in re facti; quia Inquisitor generalis de facto promulgavit hoc decretum; tamen opus fuit instituere hanc questionem, [An ab hoc decreto supplicari possit cum spe obtinendi?]

214. Sed quia decretum triplicem partem habet, triplex quæstio instituenda

Suarez, Cast. Pal.

Bonacina, Salon, Salas, Castro, Rodrig.

tuenda est. Prima pars decreti est, qua condemnat ut scandalosas eas sexaginta quinque propositiones. Secunda est, qua prohibet defendere, & ad praxim deducere doctrinam earum propositionum. Tertia est, qua imponit poenam excommunicationis latae sententiae omnibus, qui defenderint, aut docuerint talem doctrinam. Est ergo hoc decretum declaratorium, prohibitorium, & poenale.

215. Triplex ergo quaestio instituitur. Prima, an possit supplicari rationabiliter pro revocatione aut suspensione huius decreti, ut declaratorium est? Secunda, An possit supplicari, qua prohibitorium est? Tertia, An possit supplicari, qua poenale est?

216. Quod attinet ad primam quaestionem, assero, supplicationem praefatam circa decretum pro ut declaratorium, esse irrationabilem, nec posse fieri supplicationem cum spe obtinendi. Probat. Supplicatio huiusmodi est irrationabilis, quoties est de re, quae non potest obtineri: sed quod revocetur, aut suspendatur doctrina de moribus omnino certa & indubitabilis, res est, quae non potest obtineri, ut pote omnino repugnans: ergo supplicatio, quae hac de re facta fuerit Pontifici, erit irrationabilis, atque adeo absque vlla spe obtinendi. Maior & consequentia patent.

217. Minor vero supponit, doctrinam declaratam in hoc decreto esse certam, & indubitabilem: quod autem huiusmodi doctrina morum revocari non possit à Pontifice, patet. Nam si revocaretur, id fieret per propositionem contradictoriam, dicendo eas propositiones non esse scandalosas: ergo utraque contradictoria esset vera. Ex quo multae aliae consequentiae absurdae inferuntur. Prima, [Ergo erravit Pontifex in eo, quod declaravit, eas propositiones esse scandalosas.] Quia dum revocat declarationem,

manifestat, dignam esse revocatione, atque adeo esse falsam. Secunda, [Ergo dum revocat, procedit à Romana Cathedra declaratio certo falsa in materia morum.] Nam contradictoria propositionis certae est certo falsa: sed revocat per declarationem contradictoriam: ergo per declarationem certo falsam. Tertia, [Ergo doctrina morum, quae est in Ecclesia, esset chymærica, & implicatoria.] Quibus similes multae aliae consequentiae colligi possunt tamquam ex immanium absurdorum scaturigine.

218. Quod autem neque suspendere possit Pontifex hoc decretum, etiam patet. Etenim non minus repugnat Sanctitati Ecclesiae suspendere doctrinam certam de moribus, sive suspendere notitiam certam de vitijs; quam approbare vitia: sed supposita declaratione facta in hoc decreto, quod obiecta earum propositionum sunt vitiosa; suspendere illud, esset suspendere notitiam certam de vitijs: ergo id repugnat Sanctitati Ecclesiae. Maior patet. Nam suspendere doctrinam certam de vitijs fugiendis, est relinquere libertatem Fidelibus amplectendi vitia.

219. Dices primo. Licet non possit Pontifex suspendere doctrinam certam de moribus, iam declaratam ut talem, quare non poterit suspendere promulgationem, ne hæc fiat in Hispania? Contra est. Nam ubi facta est promulgatio Romae, & eius notitia certa ad nos pervenit, sive promulgetur in Hispania, sive non promulgetur; iam scimus, quam sit doctrina vera circa obiecta propositionum: ergo nihil proderit, & omnino frustranea erit suspensio eius promulgationis faciendae in Hispania.

220. Dices secundo. Aliquando Pontifex prohibet librum propter doctrinam damnabilem, & postea ex maiori deliberatione inbet suspendi decre-

decretum condemnatorium : ergo similiter poterit damnare doctrinam de moribus, & postea suspendere decretum.

221. Sed contra est. Nam si talis determinata propositio & doctrina de moribus expresse damnata est in libro; numquam suspendit Pontifex talem damnationem. Quando ergo suspendit decretum prohibitorium libri, ideo fit, quia cum ipse Romanus Pontifex non cognoverit immediate de ipsa bonitate, aut damnabilitate doctrinae, sed ex aliorum informatione (facta in genere, & non circa talem propositionem in individuo) iusserit prohibitionem; & postea dubitatur fuerit, vel de re facti, vel de damnabilitate doctrinae, iubet suspendi prohibitionem, ut de novo fiat maturior deliberatio circa propositiones in individuo.

222. Secunda quaestio est, An possit supplicari pro suspensione huius decreti, qua prohibitorium est? Et admittenda videtur pars affirmans: quia frequens est, supplicari pro suspensione aliquarum Legum prohibentium actiones aliquas: ergo eodem modo poterit suspendi hoc decretum, quatenus prohibet defendere, & ad praxim deducere doctrinam harum propositionum damnatarum.

223. Dicendum tamen est, repugnare talem supplicationem, neque aliquid prodesse, quamvis fiat. Probat. Nam supposita certitudine declarationis factae in hoc decreto, quod ea doctrina scandalosa est, eo ipso prohibitum manet, quod non licet docere neque ad praxim deducere doctrinam, quae scandalum generat: ergo nihil prodesset ea suspensio, & consequenter neque supplicatio; si quidem talis doctrina non posset non manere prohibita.

224. Ad rationem dubitandi respondeo, ceteras leges prohibito-

rias non praesupponere, doctrinam oppositam esse scandalosam; & consequenter ablata prohibitionem, earum legum obiecta non habere, unde maneat adhuc prohibita. Quod non contingit in prohibitionem, quae in hoc decreto continetur; cum ea doctrina scandalosa ex ipsa damnatione maneat prohibita, etiam si non exprimeretur prohibitio in decreto.

225. Tertia quaestio est, An possit supplicari pro suspensione huius decreti, qua poenale est; id est quatenus imponit poenam excommunicationis latae sententiae, reservatae Romano Pontifici, contra docentes, aut defendentes quamlibet ex sexaginta quinque propositionibus. In quo, sicut certum est, quod Pontifex post fulminatam excommunicationem, potest revocare fulminationem; ita etiam certum est, quod potest fieri supplicatio Romano Pontifici, ut illam fulminationem censurae revocet.

ARTICVLVS II.

De populi non acceptance.

SUMMARIVM.

Supponuntur aliqua de obligatione legis, & acceptance populi. n. 226. remissive.

Triplicis quaestio circa acceptance huius decreti. n. 227.

Quare hoc decretum, qua declaratorium est, sit independens ab acceptance populi? n. 228. & seqq.

Veritas est independens ab eo, quod acceptetur, aut non acceptetur ab hominibus. n. 229.

Doctrina certa in materia morum independens est ab acceptance hominum. n. 230.

Quam illicitum sit operari ex dictamine certissime falsa? n. 231.

Oblit.

Obligatio fidelium ad acceptandam doctrinam à Romana Cathedra. n. 232. & seqq.

Hoc decretum, qua prohibitorium est, non pendet ab acceptance populorum. n. 235.

Obiecta, qua à Pontifice declarantur illicita, eo ipso manent necessario prohibita. n. 236.

Lex humana interdicens ea, qua sunt iure naturali prohibita, non potest non acceptari. n. 237.

Hoc decretum, qua penale est, potest populus ex urgenti causa non acceptare. n. 238.

Discrimen inter hoc decretum qua prohibitorium, & illud idem qua penale. n. 239.

Populus absolute non potest non acceptare hoc decretum qua penale, defectu causa rationabilis. n. 240.

Synopsis totius disertationis. n. 241. & seqq.

226. ¶ N 2. part. Crif. Theol. disp. 29. multa tradidi circa acceptationem legum, præcipue Ecclesiasticarum. Et primò quidem cap. 2. art. 2. docui cum Bellarmino, & Suario, & alijs, esse de Fide, esse potestatem in Romano Pontifice, alijsque Ecclesiæ Prælati ad obstringendum legibus populos invitos, quibus obligent eorum conscientias. Deinde cap. 3. docui cum communi sententia, leges etiam canonicas non obligare ante acceptationem populi: non quia iure canonico ita sit statutum, sed ex quadã interpretatione mentis Romani Pontificis, & Prælatorum Ecclesiæ. Et cap. 4. ostendi, id intelligendum esse, quando adest causa iusta ad renitendum, v. g. exterminium pacis, scandalum, aut summa difficultas in executione. Mox cap. 5. ostendi, quod si populus non acceptet legem absque iusta causa, adhuc legem obligare in conscientia. Tradidi etiam ibid. multa alia ad hanc

materiam spectantia.

227. Et quod attinet ad præsens decretum, audivi (& non credo) quosdam populos nolle acceptare illud adeo, ut prohibeantur typographi illud typis edere, aut illud in publicum producere. Et illud quidem sic rejicere, esse nefas, mihi evidens est. Et distinguendo, sicut in art. præced. triplicem qualitatem decreti, qua declaratorium, qua prohibitorium, & qua poenale est; per tres conclusiones hanc quæstionem decido.

228. Dico primo. Peccat graviter populus, qui non acceptat hoc decretum, qua declaratorium est. Hanc conclusionem expressit P. Molina tom. 2. de iust. disp. 325, P. Lessius de iust. cap. 20. dubit. 23. num. 192. Idem docet P. Castro Palao tom. 7. tract. 32. disp. 4. punct. 24. n. 5. P. Rebelius lib. 8. de iust. quæst. 13. §. *Multo minus.* & multi alij.

229. Probatur primo: Omnis veritas est independens ab eo, quod acceptetur, aut non acceptetur ab hominibus: sed definitio contenta in hoc decreto est veritas, & illa quidem indubitabilis, ut constat ex cap. 1. & 2. ergo definitio contenta in hoc decreto est independens ab eo, quod acceptetur, aut non acceptetur, sive à libertate acceptandi. Ideo P. Lessius cit. dixit: *Vt definitio alicuius veritatis rata sit, non eget receptione populorum; sed hoc tantum modo locum habet in legum obligatione. Non enim veritas, que definitur, pendet à receptione, aut censura subditorum.* Confirmatur. Non est liberum resistere veritati cognita: sed hæc Pontificis declaratio, est veritas, quæ cum habeat certitudinem, cognoscitur ab intellectu ut talis: ergo nõ est liberum intellectui, atque adeo rationalibus subditis, resistere, aut nõ acceptare hanc Pontificis declarationem.

230. Probatur secundo. Qui non

Molina
Lessius
Palao.
Rebellius

non admittit doctrinam omnino certam pro formandis moribus, peccat graviter: sed hoc decretum, qua declaratorium est, tradit doctrinam omnino certam pro formandis moribus: ergo qui illam non admittit, peccat graviter. Consequentia patet. Minor constat ex cap. 1. & 2. Maior etiam patet. Nam cum doctrina est omnino certa pro formandis moribus, certum est, quod tenetur conformare mores illi doctrinæ, & peccare graviter eum, qui sic non conformat in materia gravi; alioqui doctrina, quæ id præscribit, non esset certa: sed qui eam doctrinam non admittit, non conformat mores illi doctrinæ: ergo qui eam doctrinam non admittit, peccat graviter.

231. Probatur tertio. Qui non vult acceptare doctrinam certam pro formandis moribus, vult liber manere ad operandum in praxi ex contradictorio dictamine: sed dictamen contradictorium doctrinæ certæ est certo falsum: ergo vult liber manere ad operandum in praxi ex dictamine certissime falso. Quantum autem nefas sit formare mores ex dictamine certissime falso, quis non videt?

232. Probatur quarto. Nam ut ostendi cap. 1. art. 3. Perpetua, & nunquam interrupta, consuetudo fuit in Ecclesia, ut omnes Fideles accipiant à communi Ecclesiæ Magistro doctrinam tenendam in formandis moribus: sed hæc Ecclesiastica consuetudo declarat obligationem Fidelium acceptandi doctrinam de formandis moribus ab ipso communi Magistro: ergo omnes Fideles ad id tenentur.

233. Confirmatur primo. Omnia enim, quibus cap. 1. & 2. probavimus, Romanum Pontificem errare non posse in materia morum, probant, omnes Fideles teneri acceptare eiusmodi doctrinam. Ideo enim assistit Spiritus Sanctus, ne erret Romanus Pontifex in materia morum, ut scilicet Eccle-

sia non erret: ergo Ecclesia, ne erret, debet acceptare eam doctrinam morum, quæ illi tradit Romanus Pōtifex.

234. Confirmatur secundo, ex ipsa Fidelium praxi. Nam licet in aliquibus provincijs non sint acceptatæ constitutiones Concilij Tridentini; nunquam tamen restiterunt eius declarationibus doctrinalibus, etiam in materia morum. Et primo quidem sess. 13. cap. 7. sic legimus. *Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione ad Sacram Eucharistiam accedere debet.* Idem repetit can. 11. Cui declarationi omnes Fideles obsequuntur, & in praxi retinent, etiam in illis provincijs, in quibus Concilij constitutiones non sunt receptæ. Similes declarationes habentur cap. 5. & 6. de more circumferendi in processionibus per vicus & plateas Sacram Eucharistiam, & de more aservandi illam in Sacratio, & deferendi ad infirmos. Quas declarationes admittunt, etiam provinciæ, in quibus eius Concilij constitutiones non sunt receptæ.

235. Dico secundo. Obligatio huius decreti, qua prohibitorium est, non pendet ab acceptatione populorum; consequenterque peccat graviter populus, qui illud non acceptat, qua prohibitorium est. Pro hac conclusione stant Authores relati supra pro prima conclusione. Nam cum Leo X. definierit, montes pietatis esse licitos, & simul prohibuerit defendi oppositam assertionem; id decretum quo ad utramque partem non pendere ab acceptatione populorum affirmant Authores relati.

236. Probatur conclusio. Nam supposita declaratione Romanæ Cathedralis, docentis ea obiecta esse illicita, eo ipso manent prohibita: ergo cū

necessario acceptari debeat declaratio, ut constat ex conclus. 1. eo ipso debet necessario acceptari prohibitio. Et quod attinet ad prohibitionem docendi, & propugnandi propositiones damnatas, idem dicendum est. Est enim iure naturæ prohibitum docere tamquam licita ea, quæ sunt certo illicita.

237. Confirmatur. Non potest non acceptari lex Romani Pontificis, quæ interdicit ea, quæ iure naturali, aut iure divino positivo sunt certo interdicta: sed fere omnia, quæ condemnantur in hoc decreto, sunt certo interdicta iure naturali, aut Diuino positivo: ergo non potest non acceptari hoc decretum, quia prohibitivum. Minor probatur. Nam fere omnia pertinere ad ius naturale, aut Diuinum positivum, ex inspectione singularum propositionum damnatarum, vnusquisque comperiet. Quod autem certo interdicta sint iure naturali, aut Diuino, constat ex declaratione Romanæ Cathedræ, ex qua manent ea obiecta certissime illicita, ut constat ex supradictis.

238. Dico tertio. Probabile est, non peccare populum, si ex iusta & urgente causa non acceptaret hoc decretum, quia pœnale est, id est, quia imponit excommunicationem latæ sententiæ reservatam contra docentes, aut propugnantes propositiones damnatas. Est enim communis & probabilis sententia, quæ docet, leges etiam canonicas non obligare, donec accedat acceptatio populi rationabiliter renuentis: quia legislator non vult obligare, nisi dependenter ab eiusmodi acceptatione. Hanc sententiam ut probabilem retuli in 2. part. Crif. Theol. disp. 29. cap. 3. art. 1. n. 53. vbi pro ea allegavi P.P. Valenciam, Tannerum, Lessium, Becanum, Reginaldum, Sa, Filliucium, & Azorium; item Navarrum, Dianam, Coquierium, Santarellum, Homobonum, Mirandam, &

*Valenc.
Tanner.
Lessius.
Sa.
Filliuc.
Azor.
Navarr.
Diana.
Coquier.
Santavel.
Homobo.
Miranda
Bonacina.*

Bonacinam; alijs gravissimis Doctoribus in contrarium opinantibus, quos retuli ibidem num. 54.

239. Est ergo quo ad hoc magnum discrimen inter hoc decretum, quia prohibitivum, & illud idem, quia pœnale. Nam prohibitio sequitur necessario declarationem de illicito obiecto, ut constat ex conclus. 2. impositio autem excommunicationis non sequitur necessario prohibitionem, neque declarationem: nam fiat bene, quod obiectum declaratur illicitum, & prohibeatur & quod prohibitioni non adijciatur pœna excommunicationis.

240. Quando autem populus non haberet rationabilem causam ad renuendum, non esse licitum populo, resistere, & non acceptare legem canonicam tanquam certum docui eadem disp. 29. cap. 4. art. 2. Et hinc infero, quod quamvis dixerim, posse populum non acceptare hoc decretum quia pœnale, nempe sub ea conditione, si ad renuendum haberet causam iustam, & rationabilem; absolute tamen assero, non posse populum non acceptare hoc decretum, etiam quia pœnale; quia nulla est causa rationabilis, ad excludendam eam pœnam excommunicationis, cum tam immane delictum, quale est docere doctrinam reprobam à Romana Cathedra, dignum sit ea pœna.

SYNOPSIS.

Doctrina hucusque tradita in hac dissertatione.

241. **C**um constet ex cap. 3. hoc decretum, non à Sacra Congregatione Inquisitionis Romanæ dumtaxat, sed à Romano Pontifice immediate prodijisse; & ex cap. 4. Pontificem id decrevisse ex matura deliberatione; cum etiam constet ex cap. 1. & 2. Romanum Pontificem errare non posse in materia morum, etiã damnando eas propositiones, quæ olim erant probabiles, siue ab extrinseco, siue ab intrinseco: ex his inferitur evidenter, &

In-

Innocentium XI neque erravisse, neque errare potuisse in damnatione harum sexaginta quinque propositionum; atque ad hoc decretum esse Regulam infallibilem morum.

242. Deinde cum constet ex cap. 7. esse definitionem Pontificiam, extra articulum Fidei; & ex cap. 11. definitionem, sive declarationem Pontificiam, præcipue in materia morum, nõ egere promulgatione in provincijs; sed sufficere notitiam moraliter certam, vt obstringat conscientias; inde constat, hoc decretum obligare omnes Fideles, qui cuiusmodi notitiam certam habuerint, vnde cumque proveniat ea notitia: quamvis in Hispania Sacrum Inquisitionis Tribunal pro vberiori, & certiori notitia insinuanda, illud promulgaverit.

243. Præterea cum constet ex cap. 11. & 12. in definitionibus, & declarationibus Romanæ Cathedræ circa doctrinam tenendam, & practicandam in materia morum, non posse habere locum supplicationem Regis, aut Regni, neque vllam non acceptationem populi, inde est, quod hoc decretum suspendi non possit propter aliquam tergiversationem ex prædictis capitibus ortam.

144. Item ex cap. 8. tam certum est, Innocentium XI. in hac propositionum damnatione non errare; vt erroneum sit dicere, ipsum erravisse, aut errare potuisse. Præterea eum, qui defenderit aliquam ex propositionibus damnatis, non dicere aliquid erroneum, sed solum dicere propositionem scandalosam; nisi simul dicat, Pontificem errare.

245. Denique cum constet ex cap. 10. doctrinam in materia morum, quam damnat Romanus Pontifex vt scandalosam, esse certo falsam, & improbabilem quo ad praxim; inde constat, has sexaginta quinque propositiones amisisse probabilitatem prac-

ticam, quam habebant, & remansisse improbables, & certo falsas.

CAPVT XIII.

An minuaturs autoritas doctorum, qui ante hoc decretum docuerunt opiniones in eo damnatas?

SUMMARIVM.

Scandala exorta ex facilitate attribuendi quibusdam Authoribus propositiones damnatas. n. 246.

Duplex genus propositionum damnatarum. n. 247.

Pro opinionibus damnatis nulla autoritas remanet in doctoribus earum. n. 248.

Nihil detrahatur auctoritati eorum, qui ante decretum docebant opiniones receptas. n. 249.

Quomodo prudenter operabantur, qui ante decretum docebant eas opiniones receptas? n. 250.

Quomodo non imminuta sit autoritas antiquorum, qui docuerunt opinionem postea damnatam à Tridentino? n. 251.

Idem cernitur in Sanctis Patribus. n. 252.

Obiectio solvitur. n. 253.

Quomodo minuaturs autoritas eorum, qui ante decretum docuerunt plures opiniones ex iam damnatis, que male audiebant? n. 255. & seqq.

Quomodo qui vnam vel alteram opinionem improbabilem ante decretum docuit, non censeatur minoris autoritatis ad reliquas. n. 261.

246. **I**ncredibilia sunt scandala, & iurgia, quæ referuntur exorta esse in aliquibus Academijs, & Universitatibus aliorum Regnorum ex occasione damnationis harum sexa-

ginta quinque propositionum : dum aliqui conabantur attribuere propositiones damnatas his Authoribus, alij alijs, eo æmulationis genere, vt crederetur, etiam Authores, qui tales propositiones docuerunt, exauthorandos esse, aut de tenui autoritate infimulandos. Et quidem in Hispania nulla similia scandala exorta sunt. Verum quidem est, Emmanuelem Filguera, & Bernardum de Hozes, qui expositionem harum propositionum aggressi sunt, attribuere aliquibus Authoribus aliquas propositiones, quæ in talibus Authoribus non reperiuntur; vt in suis locis ostendemus; sed non eo æmulationis animo, sed quia decepti sic existimarunt. Nec possumus negare, aliquos Authores ex ijs, quos isti citant, docuisse eas opiniones sic damnatas. Quare operæ pretium est inquire, An autoritas eorum, qui eas opiniones docuerunt ante hoc decretum, lædatur, aut minuatur?

247. Pro cuius quæstionis Crisi, prænotandum est primo, inter damnatas propositiones esse alias, quæ ante decretum male audiebant inter Theologos, vel quia tenuiter probabiles, vel quia commune erat dubitare de earum probabilitate; alias vero esse, quæ ante decretum communiter reputabantur probabiles, & vt tales receptæ erant apud Theologos.

248. Prænotandum est secundo, nullam omnino remansisse autoritatem pro opinionibus damnatis, in illis doctoribus, qui eas ante decretum docuerunt. Patet. Nam quæ docet Romana Cathedra, in materia Fidei & morum, sunt omnino certa, contra certitudinem autem nulla prævalere potest autoritas privata doctorum, vt sæpe docui in 3. part. Crif. Theol. præcipue disp. 55. num. 2. & disp. 59. num. 33. & n. 657. & n. 1214. & in 1. part. Crif. disp. 4. cap. 1. num. 6. & disp. 11. cap. 4. num. 106. & passim alibi.

249. Dico primò. Nihil detrahitur autoritati doctorum, qui ante decretum propugnabant opiniones secundi generis, quæ videlicet erant receptæ tamquam practice probabiles. Probatur primo. Nihil detrahitur autoritati Doctoris, dum in materia morum docet ea, quæ quis prudenter potest operari iuxta opiniones communiter receptas tamquam practice probabiles: ergo dum ante decreta docebat Theologus in materia morum opiniones communiter receptas tamquam practice probabiles, nihil eius autoritati detrahitur, licet postea eiusmodi opiniones damnentur, aut aliter antiquentur.

250. Probatur secundo. Nam qui ad praxim consulit plures doctores, & inueniens eos concordēs, operatur iuxta dictamen eorum, prudenter operatur: ergo qui docebat opinionem, cuius probabilitatem plures doctores communiter affirmabant, etiam prudenter docebat; atque adeo non detrahitur eius autoritati, si ante decretum docebat eiusmodi opiniones.

251. Probatur tertio. Nam ante Concilium Tridentinum Caietanus, & Abbas Panormitanus docuerunt (referente Lugo Card. de Euchar. disp. 14. sect. 4. n. 55.) nullum esse præceptum præmittendi communioni Eucharisticae Confessionem Sacramentalem; Concilium autem Tridentinum definivit, esse præceptum illam præmittendi. Sed numquid propterea amissa est, aut imminuta Caietani, & Panormitani autoritas? Minime. Sed quare? scilicet quia licet post Tridentini decretum sess. 13. cap. 7. reprobata maneat ea opinio, quia tamen ante Tridentinum non censebatur improbabilis, ideo autoritas illam docentium non est imminuta.

252. Probatur quarto. Quia multi ex Sanctis Patribus docuerunt in materia Fidei aliquas opiniones, quæ pro-

precedente tempore, & maiori habita deliberatione, cognita sunt esse erronea, aut certo falsa. Sic S. Hieronymus, qui docebat, in Trinitate vnam essentiam, & tres personas; asserbat, vnam dumtaxat hypostasim concedendam esse; eo modo, quo diximus supra n. 28. quæ propositio iam non est toleranda. Et tamen S. Hieronymus, & alij Sancti Doctores neque hilum amiserunt suæ autoritatis, non alia ratione, nisi quia eo tempore, quo illarum propositionum falsitas non erat adeo explorata, illæ quidem censebantur non improbables.

153. Obijcies. Authores, qui ante decretum docuerunt eas opiniones, quæ damnatae postea sunt in eo decreto, nullam habent autoritatem pro illis opinionibus damnatis, vt dictum manet in prænotatione 2. ergo iam amiserunt illam autoritatem: falsa ergo est prima conclusio, dum asserit, nihil esse imminutum autoritatis eorum.

154. Respondeo concessio antecedenti, distinguendo consequens: amiserunt autoritatem [pro opinionibus damnatis,] concedo; [pro reliquis opinionibus,] nego. Et item nego secundam consequentiam. Nam præfata conclusio eo respicit, quod non fædatur, neque deturpetur autoritas doctorum, qui docuerunt eas opiniones, quando communiter censebantur practice probabiles. Quæ duo bene componuntur, & quod iam non habeant autoritatem pro illis opinionibus iam damnatis; & quod nullam inde maculam aut fæditatem incurrent propterea eorum autoritas, vt constat ex argumentis instructis pro prima conclusione.

155. Dico secundo circa opiniones primi generis, quæ videlicet male audiebant apud Theologos, vel censebantur parum probabiles, aut de quarum probabilitate dubitabatur; eorum

autoritatem minui, qui plures ex eis opiniones docuerant. Et idem est, qui tradidit aliquod principium generale, ex quo multæ opiniones improbabiles, aut tenuiter probabiles euidenter inferuntur. Et quidem in 1. part. Cris. Theolog. disp. 11. docui, ad hoc vt Author det absolute probabilitatem opinioni, cum esse debere omni exceptione maiorem. Quatuor autem exceptiones designavi (eas colligens ex communi Theologorum sententia) quæ minuunt autoritatem Doctoris in ordine ad conferendam probabilitatem opinioni. Ex quibus tertia exceptio contra autoritatem Doctoris est, *si tradiderit varia improbabilia*; & idem est, si tradiderit varias opiniones tenuiter probabiles, de cuius probabilitate valde dubitatur inter sapientes.

256. Et pro hac conclusione citavi cap. 8. art. 4. num. 171. P. Granada ^{Granada.} dum 1. 2. contro. 2. tract. 12. disp. 4. & colligitur ex multis alijs doctoribus, quorum verba retuli in ea disp. 11. maxime illi, qui dicunt, non conferre probabilitatem opinionibus Authorem, qui ostenditur esse ingenij præcipitis; quo pacto locutus est Villalobos ^{Villalobos} tom. 1. tract. 1. diffic. 4. num. 17. & P. Granada citatus eodem termino vsus est. Nam Author, qui fuerit ingenio præcipiti, non paucas promovebit opiniones, quæ male audiant inter Theologos.

257. Ratio autem huius conclusionis est prima, quam tradit P. Granada citatus, illis verbis ex num. 11. *Si scirem, illum esse singularem (id est singularitatis ambitiosum, pro ostentatione ingenij) aut præcipitem in opinando, aut amplecti sententias improbabiles, non possem tuta conscientia illius opinionem reputare probabilem sine maiore examine, aut consilio, maxime in re gravi: merito enim timere, possem, num illa opinio, quam lego, sit*
vna

vna ex improbabilibus.

258. Vnde sic efformatur ratio-
natio. Multum minuitur doctoris au-
thoritas, quando merito timetur, an
opinio ab ipso tradita sit vna ex im-
probabilibus, aut ex tenuiter probabi-
libus: sed de eo qui non paucas opi-
niones tradidit improbables, aut te-
nuiter probabiles, merito timebitur,
an hæc aut illa sit ex improbabilibus,
aut tenuiter probabilibus: ergo eius
authoritas inde minuitur.

259. Confirmatur. Nam Au-
thor, qui ante decretum tradidit non
paucas opiniones, quæ tunc male au-
diebant apud Theologos, & quæ mo-
do damnatæ sunt, timeri potest, quod
tradat etiam alias (quæ non dum
damnatæ sunt) eiusdem surfuris: ergo
ex hoc capite minuitur eius authori-
tas.

260. Secunda ratio est. Authori-
tas enim doctoris explicatur per hanc
propositionem vniuersalem: *Quid-
quid Titius docet, est absolute probabile:*
sed si non paucas opiniones tradit im-
probabiles, aut tenuiter probabiles,
quæ tales erant ante decretum, non
verificatur ea propositio vniuersalis:
ergo deficit aliquanto Authoritas
eius doctoris.

261. Dico tertio. Qui tradidit vnam,
vel alteram propositionem improbabilem,
aut tenuiter probabilem, quæ ta-
lis erat ante decretum, & per decre-
tum damnatur; non censetur minui
eius authoritas ad cæteras opiniones,
quas docet. Hanc conclusionem do-
cui in citata disp. 11. cap. 4. num. 122.
Quia quamvis authoritas doctoris ex-
plicetur per eam propositionem vni-
uersalem: *Quidquid Titius docet, est
absolute probabile;* quæ videtur falsifi-
cari in eo, qui vnam, vel alteram opi-
nionem improbabilem, aut tenuiter
probabilem docuit; tamen ea propo-
sio vniuersalis non est metaphysice
accipienda, sed moraliter: quo pacto,

qui in vna, vel altera opinione defe-
cit à regula, non dicitur absolute de-
fecisse. Quis enim est Author tam per-
fecte, & adamussim doctus, vt nullum
omnino nauum patiatur?

C A P V T XIV.

*An opiniones, ex quibus inferun-
tur propositiones damnatæ,
aut quæ ex his damnatis infe-
runtur, maneant damnatæ,
aut antiquatæ?*

SVMMARIVM.

*Propositio in materia morum affir-
mans, aliquid esse licitum, & dam-
nata à Pontifice vt scandalosa, est
certo falsa. n. 263.*

*Discrimen inter propositionem damna-
tam, & antiquatam. n. 264.*

*Propositio, ex qua euidenter inferitur
opinio damnata, est antiquata. n.
265.*

*Quia ex vero non nisi verum. Ibidem.
Et quia bene valet ab opposito contra-
dictorio consequentis ad oppositum
contradictorium antecedentis. n.
266.*

*Eadem est impossibilis cum hoc de-
creto, & ideo antiquata. n. 267.*

*Propositio, ex qua mere probabiliter in-
fertur opinio damnata, non ideo an-
tiquatur. n. 269.*

*Propositio, quæ inferitur ex propositione
damnata, non propterea manet re-
probata. n. 270. Quia ex falso potest
inferri verum. Ibidem.*

*Propositio, quæ inferitur ex contradicto-
rio propositionis damnatæ, non potest
non esse vera. n. 271.*

Quamvis in decursu huius volu-
minis tractetur hæc quæstio in
aliquibus casibus singularibus; placuit
hic

hic proponere doctrinam vniuersalem, ex qua quæstiones in materijs singularibus decidendæ sunt. In qua non sunt diversæ sententiæ, quæ referantur: quia res hæc ex evidentibus Dialecticæ regulis decidenda est.

263. Præmitto primo, propositionem in materia morum (agentem de licito, vel illicito) damnatam à Romana Cathedra vt scandalosam, esse improbabilem, & certo falsam; vt constat ex cap. 10. præcipue art. 3. & eius contradictoriam esse omnino certam, neque esse posse mere probabilem: quæ propositio evidentia metaphysica potest demonstrari, vt constat ex 1. part. Cris. Theolog. disp. 4. num. 6. vbi id demonstrative ostendi.

264. Præmitto secundo discrimen, quod intercedit, inter propositionem damnatam, & antiquatam, vt sæpe alias notavi. Nam propositio damnata est illa, quam expresse damnat Pontifex Romanus, vel per verbum *Damnatus*, vel per æquivalens. Propositio antiquata est, quæ licet non inveniatur damnata expresse, & formaliter, est tamen impossibilis cum aliquo decreto Pontificio, aut alio principio certo denuo invento. Quæ quidem quia opponitur decreto, aut principio certo, est certo falsa, iuxta proxime dicta. Dicitur autem antiquata, nam antiquitus admittebatur tamquam probabilis, quia non dum cognitum erat principium certum, quod iam nobis apparuit.

265. Dico primo. Propositio, quæ est antecedens evidenter inferens propositionem damnatam, est certo falsa, & antiquata, licet ea non damnetur expresse. Probatum primo, quod sit certo falsa. Est enim evidens regula Dialecticorum, in legitima consequentia non posse ex vero inferri falsum: ergo si consequens est falsum, antecedens non potest esse verum; ergo necessario dicendum est, quod ante-

cedens est falsum. Tum sic: quælibet propositio ex damnatis ab Innocentio est certo falsa, vt constat ex dictis: ergo antecedens ex quo, illa evidenter infertur, est etiam certo falsa.

266. Probatum secundo. Bene valet de opposito contradictorio consequentis ad oppositum contradictorium antecedentis: ergo si oppositum contradictorium consequentis est verum, etiam oppositum contradictorium antecedentis debet esse verum: ergo ipsum antecedens debet esse falsum, cum ambo contradictoria non possint esse simul vera. Id quod clare cernitur in hac argumentatione: *Nulum præceptum Ecclesia obligat sub mortali: ergo Præceptum servandi festa non obligat sub mortali*: quod consequens est propositio 52. ex damnatis. Fiat ergo argumentatio sic: *Præceptum servandi festa obligat sub mortali: ergo aliquod præceptum Ecclesia obligat sub mortali*. Vbi clare cernitur, quod ex contradictorio propositionis damnatæ infertur evidenter contradictorium sui antecedentis, atque adeo ex falsitate consequentis infertur evidenter falsitas antecedentis. Cum ergo ex damnatione illa propositio 52. maneat certo falsa, inde etiam patet, quod antecedens vnde infertur, maneat etiam certo falsum.

267. Deinde, quod etiam illa propositio maneat antiquata, ex dictis patet. Illa enim dicitur antiquata, quæ cum antea videretur probabilis, iam est impossibilis cum novo decreto Romanæ Cathedræ: sed propositio, quæ est antecedens evidenter inferens propositionem damnatam in hoc decreto, ante illud videbatur aliquibus probabilis, & iam est impossibilis cū hoc decreto: ergo manet antiquata.

268. Quod sit impossibilis cum hoc decreto, patet: Nam vnde constat consequens esse falsum, inde constat antecedens esse falsum; cum

ex falsitate consequentis inferatur evidenter falsitas antecedentis : sed ex decreto constat, propositionem damnatam esse falsam; vt constat ex dictis: ergo ex eodem constat antecedens, vnde illa evidenter inferitur, etiam esse falsum. Sed quod ex decreto constat esse falsum, est impossibile cum decreto: ergo id antecedens, vnde evidenter inferitur propositio damnata, est impossibile cum decreto.

269. Hinc colliges, propositionem, quæ est antecedens, vnde mere probabiliter inferitur propositio damnata, non propterea debere reprobari; neque cenferi antiquatam, aut impossibilem cum decreto. Nam vt reprobetur propositio ex hoc decreto, debet certo constare, quod repugnat decreto: si enim probabile est, quod non repugnat decreto, prudenter creditur, non repugnare. Quare peperam procedunt quidam Recentiores, qui volunt esse contentam in damnatione doctrinam, cuius continentiam ex sua opinione, etiam mere philosophica, solum probabiliter, imo & minus probabiliter inferunt. De quo vide ad proposit. 21. cap. 8.

270. Dico secundo. Propositio, quæ inferitur ex propositione damnata, non propterea manet damnata, aut antiquata, aut aliter digna reprobatione. Patet conclusio. Nam in legitima argumentatione ex falso potest inferri verum, vt constat in hoc syllogismo. *Omnis lapis est homo; Petrus est lapis: ergo Petrus est homo.* Vbi ex præmissis falsis inferitur legitime consequens verum. Et in præsentia materia etiam constat ex hac argumentatione. *Præceptum servandi festa non obligat sub mortali: ergo qui facit opus servile in die festo per spatium dimidij quadrantis horæ, non peccat mortaliter.* Quod consequens verum est propter parvitatem materiæ; cum tamen inferatur ex illo antecedenti falso, & damnato.

271. Dico tertio. Propositio, quæ inferitur ex contradictoria propositione damnata non potest non esse vera. Patet assertio. Nam in legitima argumentatione *ex vero non nisi verum.* Cum ergo quælibet propositio damnata ex dictis falsa sit, atque adeo eius contradictoria vera; quidquid in legitima argumentatione inferitur ex tali contradictoria necesse est necessitate consequentiæ, quod sit verum.

CAPVT XV.

Qualiter peccent violantes hoc decretum?

SYMMARIVM.

Quatuor quæstiones proponuntur circa diversos modos violandi hoc decretum. n. 272.

Qui in re gravi non conformatur decreto, peccat lethaliter. n. 273.

Quomodo peccet qui in re levi non conformatur decreto: n. 274.

Quale peccatum sit defendere propositionem damnatam; & sub qua pena? n. 276.

Quale peccatum sit suadere alijs, ne admittant hoc decretum. n. 277.

In Hispania est gravis obligatio denunciandi defendentes propositionem damnatam. n. 278.

272. **D**E varijs modis resistendi huic decreto potest esse quæstio. Primo, cum quis non conformatur decreto in sua operatione; v.g. cum Iudex iudicat secundum opinionem, quam censet minus probabilem, ad normam secundæ propositionis damnatæ. Secundo, cum quis defendit, aut asserit opinionem damnatam. Tertio, cum quis suadet alijs, ne admittant hoc decretum, aut impedit populi acceptionem. Quarto, cum quis

quis certo scit, aliquem defendere propositiones damnatas, & non denuntiat legitimo iudici. Quæ quidem quæstiones ex dictis facile expediuntur.

273. Ad primam quæstionem dico primo, eum qui in sua operatione non conformatur decreto in materia gravi, peccare mortaliter. Patet ex illis verbis decreti: *In virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione Divini iudicij prohibet omnibus Christi fidelibus: ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducat.* Quæ verba obligationem gravem evidenter significant.

274. Dico secundo, si materia operationis sit levis, ille qui operatur obiectum propositionis damnatæ, peccat venialiter, dummodo mente non dissentiat à doctrina decreti; si vero operetur in materia levi credens esse veram opinionem damnatam, aut errare Pontificem, peccat lethaliter. Prima pars constat: nam qui violat præceptum in materia levi, peccat venialiter. Sic qui exercet opus coniugij ob solam voluptatem peccat venialiter, iuxta damnationem propositionis 9. Ita etiam famulus qui pro compensatione suæ operæ furatur à Domino vnum assem, peccat venialiter; licet violet damnationem propositionis 37. quia violat in re levissima.

275. Secunda pars etiam constat: quia quamvis quod famulus furetur à domino vnum assem pro compensatione suæ operæ, sit materia levis, adest dissentire à doctrina Romanæ Cathedralis, etiam in minimis, est res gravis; talis enim dissensus mentis est scandalosus, & si fit censendo Romanam Cathedralis errare, est erroneus.

276. Ad secundam quæstionem constat, illum peccare lethaliter & incurrere excommunicationem latæ sententiæ reservatam Pontifici; vt pa-

ter ex verbis decreti: *Quicumque autem cuiusvis conditionis status, & dignitatis illas, vel illarum aliquam coniunctim vel divisim defenderit, vel ediderit, vel de eis disputative publice, aut privatim tractaverit, vel prædicaverit, nisi forsitan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem latæ sententiæ; à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, nisi pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.* In quo non potest reperiri parvitas materiæ: semper enim, est materia gravis resistere doctrinæ Romanæ Cathedralis. Quando autem hæc defensio propositionis damnatæ sit scandalosa, & quando erronea, constat ex dictis cap. 8.

277. Ad tertiam respondeo, peccare graviter eos, qui alijs verbo suadent, ne admittant hoc decretum; sicut peccant, qui suadent alteri quodlibet aliud peccatum. Et deinde incurrunt eam excommunicationem latæ sententiæ reservatam, vt constat ex illis verbis proxime relatis: *Publice aut privatim tractaverit.* Ideo peccant gravissime, & incurrunt hanc excommunicationem Magistratus, qui iubent, ne populus admitat hoc decretum: ea enim iussio est manifesta assertio, & defensio propositionum damnatarum.

278. Ad quartam dico, in Regnis Hispaniarum peccare mortaliter, qui certo scientes, aliquem docere, defendere, aut prædicare propositionem aliquam ex damnatis; non denunciant Inquisitoribus Fidei. Hæc conclusio patet ex edicto Inquisitionis generalis, quod promulgavit die 24. Iulij anni 1679. vbi postquam proposuit de verbo ad verbum decretum hoc Sanctissimi D. Innocentij XI. & præcepit observari exacte omnia, quæ in eo continentur, subiunguntur hæc verba, quæ fideliter in latinum

sermonem transfero. Et vobis iniungimus, & precipimus, ut qualiter cumque intelligatis, violari quoquo modo praefatum decretum, denunciatis, & deferatis coram nobis, aut coram quocumque Inquisitore horum Regnorum, ad quos private spectat, & pertinet cognitio huius causae; vel ante quemcumque Commissarium Sancti Officij Inquisitionis, intra decem dies, qui numerari incipient à die publicationis huius edicti. Quae ita facite, & observate sub poena excommunicationis maioris lata sententia trina canonica monitione praemissa: & sub multa, &c.

279. In alienis autem Regnis, ubi neque Episcopi, neque Inquisitores promulgant edictum denunciandi; an denunciare teneantur, qui certo sciverint, aliquem contravenire huic decreto; ex regulis generalibus, quas tradunt doctores de obligatione denunciandi ea, quae spectant ad famam Ecclesiae doctrinam, haec quaestio decidenda est.

DISERTATIO II.

An semper teneamur sequi in praxi opinionem tutiorem circa valorem cuiuslibet Sacramenti?

CAPVT I.

Refertur opinio damnata, & praemittuntur aliqua.

SYMMARIVM.

In Baptismo, & Ordine semper eligenda est opinio tutior circa valorem. n. 2.

Non potest eligi ad praxim opinio minus tuta circa valorem, quando id vetat lex, conventio, aut periculum gravis damni. n. 3.

Non subiacet damnationi opinio minus

tuta, quae non versatur circa valorem. n. 4.

In urgente necessitate eligitur opinio minus tuta circa valorem, quando tutior non potest ad praxim deduci. n. 5. Et hoc colligitur ex ipsa damnatione. n. 6. Vbi supra quem terminum cadat particula tantum.

1. **P**rima opinio damnata in Decreto Innocentij XI. haec est: *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententia probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.*

2. Circa cuius propositionis materiam tria supponenda sunt tamquam certa. Primum est, id quod ipsa propositio supponit, scilicet in Baptismo, & Ordine, semper eligendam esse opinionem tutiorem circa valorem Sacramenti: quia si in Baptismo, vel Ordine eligatur opinio minus tuta, magna incommoda sequentur in perniciem salutis animarum. In Baptismo quidem periculum damnationis aeternae in Baptizato. In Ordine autem Sacerdotali sequitur periculum nullitatis consecrationis, & absolutionis Sacramentalis si eam exercent sic ordinatus. In Ordine autem Episcopali sequitur periculum nullitatis Ordinum, quos confert, & inde innumera alia absurda, quae ex ea nullitate sequi, quilibet conicere potest.

3. Secundum est, esse certum id alterum, quod supponitur in ipsa propositione damnata, nempe non posse ad praxim eligi opinionem minus tutam circa valorem Sacramenti, quando id vetat lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Et quidem in Principe Ecclesiastico est potestas ferendi legem, quae prohibeat usum